

T.C
MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI

BELDE BELEDİYELERİNİN YÖNETİMİ VE
SORUNLARI: ANTAKYA ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Nuray DAPLAN

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Yakup BULUT

Hatay-2011

T.C
MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI

BELDE BELEDİYELERİNİN YÖNETİMİ VE
SORUNLARI: ANTAKYA ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Nuray DAPLAN

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Yakup BULUT

Hatay-2011

BELDE BELEDİYELERİNİN YÖNETİMİ VE SORUNLARI: ANTAKYA ÖRNEĞİ

Nuray DAPLAN

Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2011

Danışman: Doç. Dr. Yakup BULUT

ÖZET

Birlikte yaşamamanın bir sonucu olarak ortaya çıkan kentsel mekânlar, toplumsal, ekonomik ve siyasal yaşamın en canlı alanlarıdır. Bu alanlardan bir kısmı oldukça fazla nüfusa ve nüfus yoğunluğuna sahip iken bazıları küçük yerleşim yerleri niteliğindedir. Belediyelik olan ve belde belediyesi olarak adlandırılan bu mekânlar, farklı nedenler olsa da çoğu kez aynı sorunlarla karşı karşıya kalabilmektedir.

Günümüzde farklılaşan ve yeni boyutlar kazanan bu sorunlar; altyapı, yeşil alan ve sosyal donatı alanları, çarpık kentleşme ve gecekondulaşma, konut yetersizliği, içme suyu ve şebeke sorunları gibi birçok alanda daha fazla kendini göstermektedir. Özellikle 2000’li yıllarla bu sorunların çözümüne ilişkin bir takım yasal ve yönetsel adımlar atıldığı söylenebilir.

“Belde Belediyelerinin Yönetimi ve Sorunları: Antakya Örneği” adlı bu çalışma, Antakya sınırları içinde yer alan belde belediyeleri üzerinde yapılmıştır. Çalışmanın amacı, belde belediyelerinin yönetimini ve sorunlarını ortaya koymaktır. Bu çerçevede çalışmada, Antakya’daki belde belediyelerinin yönetim çerçevesinde yaşadıkları sorunlar, ilgili belde belediyelerinin üst yöneticilerine anket uygulamak ve mülakat yapmak suretiyle öğrenilmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgular çerçevesinde genel bir değerlendirme, öneri ve alternatif çözümler verilecektir.

Üç bölüm olarak ele alınan bu çalışmanın *birinci bölümünde* kavramsal çerçeve ve belde belediyelerinin tarihsel sürecine yer verilmiştir. *İkinci bölümde* belde belediyeleri ile ilgili çalışmalar ve yaklaşımlara değinilmiştir. *Üçüncü bölümde* ise belde belediyelerinin

yönetimi ve sorunlarına ilişkin yapılan anket çalışmasına yer verilmiştir. Ayrıca çalışmanın teori ve uygulaması dikkate alınmış, genel bir değerlendirme yapılarak bazı önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Belde Belediyesi, Belde Belediyelerinin Yönetimi, Belde Belediyelerinin Sorunları.

**MUNICIPALITIES MANAGEMENT TOWN AND
PROBLEMS:
THE CASE OF ANTAKYA**

Nuray DAPLAN

Department of Public Administration, Master's Thesis, 2011

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Yakup BULUT

ABSTRACT

A result of co-existence urban spaces are most lively areas in social, economical and political life. Part of these areas have more population and population density, some of them attribute small settlements. These spaces which are called municipality and town municipality get stuck with same problems although the reasons are often different.

Today, these problems which are diverse and getting new dimensions show itself in many areas such as infrastructure, green area and areas of social reinforcement, unplanned urbanization and squatters, housing shortage, drinking water and network problems. Especially the 2000's, it can be said that several legal and administrative steps were taken for the solutions of these problems.

This study which is named "Administration of Town Councils and Problems: The case of Antakya" was carried out on the town within the boundaries of municipalities in Antakya. The aim of the study is to reveal the problems of towns and municipalities management. In this study, problems of town councils within the framework of the management in Antakya are tried to be learned relevant municipal, by making public survey and interview to top management of the municipalities. There will be given an overall assessment, advice and alternative solutions through the obtained findings.

Three episodes are regarded as the *first part* of this study is conceptual framework and the historical process of town councils. In the *second part*, it is mentioned that studies on town municipalities and approaches. In the *third part*, it included a public survey related administration of town councils and problems. In addition, the study of theory and practice, some suggestions were made by taking into account an overall assessment.

Key Words: Town municipality, Administration of town councils and problems.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT.....	iii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
GRAFİK LİSTESİ.....	x
EKLER LİSTESİ.....	x

GİRİŞ

BİRİNCİ BÖLÜM

BELDE BELEDİYELERİNE İLİŞKİN KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE TARİHSEL SÜREÇ

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	4
2. BELDE BELEDİYELERİNE İLİŞKİN TARİHSEL SÜREÇ.....	8
3. BELDE BELEDİYELERİNİN AMAÇLARI VE GENEL DURUMU.....	10
4. BELDE BELEDİYELERİNİN DEMOKRASİ İLE İLİŞKİSİ.....	11
5. BELDE BELEDİYELERİNİN AVANTAJ VE DEZAVANTAJLARI.....	14
5.1. Ekonomik Açıdan.....	14
5.2. Sosyo-Kültürel Açıdan.....	15
5.3. Yasal-Yönetsel Açıdan.....	15
5.4. Güvenlik Açısından.....	16
5.5. Çevresel Açıdan.....	16
5.6. Kentsel Planlama ve Form Açısından.....	18

İKİNCİ BÖLÜM

KENTSEL BÜYÜKLÜKLERİN SINIFLANDIRILMASI VE BELDE BELEDİYELERİNİN SORUNLARI

1. KENTSEL BÜYÜKLÜKLERİN SINIFLANDIRILMASI.....	19
1.1. Yasal ve Yönetmelik Açısından Kentsel Büyüklüklerin Sınıflandırılması.....	19
1.2. Demografik Açısından Kentsel Büyüklüklerin Sınıflandırılması.....	20
2. BELDE BELEDİYELERİNİN GENEL SORUNLARI.....	23
2.1. Altyapı ve Ulaşım Sorunu.....	24
2.2. Arsa Sorunu.....	24
2.3. Konut Sorunu.....	25
2.4. Gecekondu Sorunu.....	25
3. ANTAKYA'DAKİ BELDE BELEDİYELERİNİN SORUNLARI.....	27
3.1. Sosyal Donatı Alanları ve Yeşil Alanların Eksikliği Sorunu	29
3.2. Kaynak Yetersizliği Sorunu.....	31
3.3. Kaçak Yapılaşma ve Gecekondu Sorunu.....	33
3.4. Trafik ve Ulaşım Sorunu.....	33
3.5. İşsizlik.....	34
3.6. Personel Sorunları ve Katılım.....	35
3.7. Ekonomik Girişimlerden Kaynaklanan Sorunlar.....	37
4. ANTAKYA KENTSEL ALANINDAKİ YÖNETİM SORUNLARINA ÇÖZÜM ÖNERİLERİ.....	40
4.1. Birleşme.....	41
4.1.1. Birleşme Sebepleri.....	44
4.1.2. Birleşmenin Faydaları.....	45
4.1.3. Birleşme Modelinin Gerçekleşmemesinin Nedenleri.....	52
4.2. Şube ve Birlik Kurma.....	53

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ANTAKYA'DAKİ BELDE BELEDİYELERİNİN YÖNETİMİ VE SORUNLARI ÜZERİNE YAPILAN ALAN ARAŞTIRMASI

1. ARAŞTIRMA ALANININ SOSYO EKONOMİK ÖZELLİKLERİ.....	55
2. ARAŞTIRMANIN AMACI, KAPSAMI VE YÖNTEMİ.....	58
3. ANKET SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ.....	59
3.1. Ankete Katılanların Kişisel Özellikleri.....	59
3.1.1. Ankete Katılanların Cinsiyet, Yaş, Eğitim Düzeyleri ile Belediyede Yöneticilik Süreleri ve Ek Gelir Durumları.....	59
3.2. Belde Belediyelerine İlişkin Genel Sorular.....	62
3.2.1. Belediyenin Kuruluş Şekli, Coğrafi ve Turistik Özellikleri	62
3.2.2. Beldelerin Nüfus Özellikleri.....	64
3.2.3. Beldelerdeki Halkın Ekonomik Durumu, Geçim İmkânları ve Refah Seviyesi.....	64
3.2.4. Beldelerdeki Ev Sahipliği Oranı.....	65
3.2.5. Beldelerdeki Personel İhtiyacı ve Var Olan Personelin Eğitim Durumu	66
3.2.6. Beldeniz Düzenli Bir Belde midir?.....	67
3.2.7. Düzenli Bir Belde İçin Çözüm Alternatifleri.....	68
3.2.8. Belediyenize Ait Herhangi Bir Hizmetin Görülmesinde Civar Belediyelerden Herhangi Bir Yardım Alıyor veya İşbirliği İçerisine Giriyor musunuz?.....	69
3.2.9. Belde Belediyesi Kavramının Tanımlanması.....	70
3.3. Belde Belediyelerinin Yönetimine İlişkin Sorular.....	70
3.3.1. Belediyeniz İyi Yönetiliyor mu?.....	70
3.3.2. Belediye Meclis Toplantılarına Mahalle Muhtarları ve STK Temsilcilerinin Katılımı.....	71
3.3.3. Belde Belediyelerindeki Yönetim Anlayışı.....	72
3.3.4. Belediye Yönetiminde Önemli Görülen Sorunlar.....	72
3.3.5. Belde Belediyelerinin İdari ve Mali Özerkliği.....	74

3.3.6. Kent/Belediye Yönetim Hizmetlerinin Daha İyi Yapılabilmesi İçin Verilen Çözümlerin Önem Düzeylerinin Belirlenmesi.....	74
3.3.7. Belde Belediyeleri İçin Ayrı Bir Yasal Düzenleme Gerekli mi?.....	76
3.3.8. Belde Belediyeleri İçin Gerekli Kaynak Merkezi Yönetim Tarafından Zamanında Aktarılmakta mı?.....	77
3.3.9. Belediye Yönetiminde Sizi En Çok Sıkıntıya Sokan Konular Nelerdir?.....	77
3.3.10. Belde Belediyeleri Anakent Belediyesi İle Birleşmeli mi?.....	78
3.4. Belde Belediyelerinin Güncel Sorunlarına İlişkin Sorular.....	79
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	87
KAYNAKÇA.....	94
EKLER.....	99

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Kent Büyüklüklerinin Nüfus Aralığı.....	22
Tablo 2: Nüfus Büyüklüğü Kriteri ile Kent Ayırımı.....	23
Tablo 3: Antakya'daki Belde Belediyelerinin Personel Sayısı.....	36
Tablo 4: Antakya ve Beldelerinin Kuruluş Tarihi, Nüfusları ve Merkeze Uzaklıkları	39
Tablo 5: 5393 Sayılı Belediye Kanununun 11. Maddesi Gereğince Tüzel Kişiliklerine Son Verilen Belediye ve Köy Sayısı.....	47
Tablo 6: Gruplandırma Yöntemiyle Birleşecek Belediyelerin Yeni Adı ve Birleşme Sonrası Nüfusları.....	51
Tablo 7: Ankete Katılanların Cinsiyet, Yaş ve Eğitim Durumları.....	60
Tablo 8: Belediye Başkanlarının Belediyede Yöneticilik Süreleri ve Ek Gelir Kaynağı Durumu.....	61
Tablo 9: Antakya'daki Belde Belediyelerinin Kuruluşu.....	62
Tablo 10: Antakya'daki Belde Belediyelerinin Yerleşik Alanının Coğrafik Özellikleri.....	62
Tablo 11: Belediyenizde Turistik Mekân–Tarihi Doku Alanları Var mı?.....	63
Tablo 12: Antakya'daki Belde Belediyelerinin Nüfus Özellikleri.....	64
Tablo 13: Antakya Belde Belediyelerindeki Halkın Ekonomik Durumu, Geçim İmkânları ve Refah Seviyesi.....	65
Tablo 14: Antakya Belde Belediyelerindeki Ev Sahipliği Oranı.....	66
Tablo 15: Antakya'daki Belde Belediyelerinin Personel İhtiyacı.....	66
Tablo 16: Antakya'daki Belde Belediyelerinde Çalışan Personelin Eğitim Durumu.....	67
Tablo 17: Beldeniz Düzenli Bir Belde midir?.....	67
Tablo 18: Düzenli Bir Belde İçin Aşağıdaki Çözüm Alternatiflerinden Hangileri Önemlidir?.....	68
Tablo 19: Belediyenize Ait Herhangi Bir Hizmetin Görülmesinde Civar Belediyelerden Herhangi Bir Yardım Alıyor Veya İşbirliği İçine Giriyor musunuz?.....	69
Tablo 20: Belediyeniz İyi Yönetilen Bir Belediye midir?.....	70
Tablo 21: Antakya'daki Belde Belediyelerinin Belediye Meclis Toplantılarına Mahalle Muhtarlarının Katılımı.....	71
Tablo 22: Antakya'daki Belde Belediyelerinin Belediye Meclis Toplantılarına Sivil Toplum Kuruluşları Temsilcilerinin Katılımı.....	71
Tablo 23: Antakya'daki Belde Belediyelerinde Hâkim Olan Yönetim Anlayışı.....	72

Tablo 24: Antakya'daki Belde Belediyelerinin Yönetiminde Önemli Görülen Sorunlar.....	73
Tablo 25: Antakya'daki Belde Belediyelerinin İdari ve Mali Özerkliğine Dair Görüşleri.....	74
Tablo 26: Kent/Belediye Yönetim Hizmetlerinin Daha İyi Yapılabilmesi İçin Verilen Çözümlerin Önem Düzeylerinin Tespit Edilmesi.....	75
Tablo 27: Belde Belediyeleri İçin Ayrı Bir Yasal Düzenleme Gerekli midir?.....	76
Tablo 28: Belde Belediyeleri İçin Gerekli Kaynak Zamanında Aktarılıyor mu?.....	77
Tablo 29: Antakya'daki Belde Belediyelerini Sıkıntıya Sokan Konular.....	77
Tablo 30: Antakya'daki Belde Belediyeleri Anakent Belediyesi İle Birleşmeli midir?.....	78
Tablo 31: Antakya Belde Belediyelerinde Var Olanlar.....	79
Tablo 32: Antakya Belde Belediyelerinin Değerlendirilmesi.....	81
Tablo 33: Antakya'daki Belde Belediyelerinde Sunulan Hizmetlerin Yeterliliği.....	83
Tablo 34: Antakya'daki Belediye Hizmetlerinin Yapımı.....	85

GRAFİK LİSTESİ

Grafik:1. Yıllara Göre Antakya'nın Nüfusu.....	28
--	----

EKLER LİSTESİ

Ek:1. Antakya'da Belde Belediyelerinin Yönetimi ve Sorunlarına İlişkin Anket Uygulaması.....	104
--	-----

GİRİŞ

BELDE BELEDİYELERİNİN YÖNETİMİ VE SORUNLARI: ANTAKYA ÖRNEĞİ

Günümüzde küçük ya da büyük, bütün kentlerin sorunlarının her geçen gün hızla artış gösterdiğini söylemek mümkündür. Kentsel dönüşüm süreci, ülkemizdeki tüm kentsel sorunların hem ulusal hem de yerel ölçekte ele alınma ihtiyacını ortaya koymaktadır. Belediye yöneticilerinin de gelişen ve değişen sosyo-ekonomik imkânları hesaba katarak yerel birimlerinin kaynaklarını ve tekniklerini daha verimli ve doğru kullanma zorunluluğunu ön plana çıkarmaktadır.

Belde belediyeleri, günümüzde birçok sorunla karşı karşıya kalmakla beraber halka en yakın birimler olmaları nedeniyle sürekli gündemdedirler. Bu açıdan belediye yöneticilerinin belediyenin karmaşık, fiziksel ve sosyal yapısını, önceliklerini ve sorunlarını çözümlenebilecek fikirler ve yeteneklerle donanmış olmaları gereklidir. Aksi takdirde belediye hizmetleri beklentilere yanıt veremeyecek ve giderek artan sorunlarla karşı karşıya kalacaktır.

Her türlü yöntemin geliştirilebileceği, araç ve insan kaynaklarına sahip olunabileceği ancak, bunların iyi bir işbirliği ve eşgüdümü için işlevsel bir lider yok ise hiçbir iş yapılamayacağı bilinmelidir.

Buna ilişkin son zamanlarda hakkından sık sık söz edilen “Yerel Yönetim Reformu” yerel aktörlerin bireysel yeteneklerini ön plana çıkarmakta, yerel kurumların daha etkin ve yeni dönemin gerçekleriyle örtüşen politikalar üretmelerini gerekli kılmaktadır. Bu tablo da yereldeki aktörlerin özellikle yerel ekonomik gelişme sürecinde bir adım daha önde olma zorunluluğunu doğurmaktadır.

Profesyonel yöneticiliğin artan önemine eşdeğer olarak, yerel kaynak üretme ve azalan kentsel kaynakları doğru kullanma noktasında belediye başkanları önemli bir role sahiptir.

Uygarlık için bir kader çizgisi olarak doğan kent yönetimlerinin, kendilerinden bekleneni karşılayabilmesi için kentsel planlamayı dikkate almaları gerekmektedir. Sadece günübirlik sorunlarla boğuşan, bu sorunlardan başını kaldırıp etrafında olan gelişmeleri izleyip analiz edemeyen, gelecekle ilgili öngörüler geliştirip, bu öngörülere göre kaynaklarını, kurumunu ve faaliyetlerini planlayamayan kent yöneticilerinin yeteneklerinin mahdut olacağı ve başarıyı yakalayamayacaklarını tahmin etmek zor olmayacaktır.

Yapılan bu araştırma esas itibariyle, yerel kamu hizmetlerinin görülmesinden doğrudan sorumlu olan belediye temsilcileriyle yapılan anketlere dayanmıştır. Bu bağlamda Türkiye'deki belde belediyelerinin sorunları göz önünde bulundurularak Antakya merkezine entegre olmuş belde belediyeleri ele alınmış ve bunların sorunlarına dair tespitlerde bulunulmuştur.

Temel amaçları, idari, mali ve teknik kapasitelerini güçlendirip geliştirerek, hizmet üretmek, insanlara daha hızlı, nitelikli ve yerinde hizmet götürmek olan belde belediyelerinin; mali, idari ve siyasi yönden zayıf bir görünüm sergiledikleri, belde belediyelerine bırakılan görev ve hizmetlerin (yeşil alanlar, parklar ve sosyal donatı alanları, fiziksel mekânı iyileştirmek vb.) ancak birbirleriyle işbirliği yaparak başarabilecekleri söylenebilir.

Antakya'daki belde belediyelerinin temel sorunları ve bu sorunlara ilişkin çözümler incelenmesi önemli bir konudur ki bu çalışmanın ana hedefi de budur.

Üç bölümden oluşan çalışmanın ilk bölümü kavramsal çerçeveyi ortaya koymaktadır. Belde kavramıyla orta ölçekli kent kavramı arasındaki yakınlığa da dikkat çekilmiştir. Diğer bir ifadeyle birbirinden farklı olarak görülen belde ve orta ölçekli kent kavramlarının aslında aynı yerleşim alanını ifade ettiğine vurgu yapılarak tarihsel süreçte ortaya çıkışlarına, bu yaşam alanlarının demokrasi olgusu ile ilişkilerine, avantaj ve dezavantajlarına değinilecektir.

İkinci bölümde kentlerin uygun büyüklüklerinin tespit edilmesine yönelik yapılan çalışmalar ve uygulamalara yer verilecektir. Belde belediyelerinin genel sorunları irdelenerek Antakya'daki belde belediyelerinin sorunları incelenmeye çalışılacaktır. Daha sonra bu sorunların sonuçlanması bakımından Antakya kentsel alanı için uygulanması mümkün görülen alternatif çözüm önerileri üzerinde durulmuştur.

Üçüncü bölümde ise Antakya'daki belediye başkanları ile belde belediyelerinin sorunları üzerine bir anket yapılmıştır. Farklı toplumsal yapıların aynı kentsel mekânda varlıklarını sürdürmeleri, araştırma alanı olarak Antakya'nın seçilmesinde önemli bir etken olmuştur. Bu bağlamda belde belediyelerinin yönetimi ve sorunlarına ilişkin elde edilen sonuçlar bu bölümde değerlendirilmiştir.

Ayrıca çalışmanın uygulama ve teorik kısmı dikkate alınarak genel bir değerlendirme yapılmış ve birtakım önerilerde bulunulmuştur.

Bu çalışmanın Antakya'daki belde belediyelerinin sorunlarının giderilmesiyle ilgili başka çalışmalara da katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca belde yönetimine ve sorunlarına ilişkin, bilinenlerin aksine farklı bir bakış açısı geliştirmeyi ve giderek çözümü güçleşen belde belediyelerinin sorunlarının azaltılmasına olumlu katkı sağlayacağı ümit edilmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

BELDE BELEDİYELERİNE İLİŞKİN KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE TARİHSEL SÜREÇ

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Kent sözcüğü hemen herkes tarafından “bilinen” ya da bilindiği varsayılan bir sözcük gibi görünmekle birlikte, anlamı son derece “açık” gibi görünen birçok kavram gibi üzerinde herkesin görüş birliğinde olduğu bir kavram değildir. Her bilim dalı veya her yaklaşım ayrı bir ölçüt kullanılarak kenti tanımlamaya çalışmıştır (Kurt, 2003: 11; Özer; 2004; 2). Yani kent kavramı, tarihsel süreç içerisinde değişik birçok anlama sahip olmuş ve dinamik özellik sergilemekle beraber her zaman ve her ülke için geçerli sayılabilecek bir tanım geliştirmek neredeyse imkânsızdır.

Özer’e göre (2004: 2) kent, insanların doğayla olan yerleşme ilişkilerinde yeni ve ileri bir aşama olarak kendisinden önceki yerleşme biçimlerinden belirgin çizgilerle ayrılan özellikler taşır. Laborit de (1990: 21) kentin bir toplumsal kümenin ürünü simgelediğini, dolayısıyla kentin bir insan ürünü olduğunu düşünmenin yerinde olacağını söyler. Keleş de (1972: 9) bunu destekler nitelikte kentlerin, parçası oldukları ülkenin, ekonomik ve toplumsal sisteminin bir aynası olduğunu belirtir. Buna göre kentin yapısı, insan kümesinin sağlamlığını ya da zayıflığını belirleyen bir etkidir.

Tarihin ilk evrelerinden beri kent kavramı hürriyet kavramı ile bir gitmiştir. Kent, sığınılacak bir yer, canlı siyasi hayatın merkezi, yeniliklerin toplandığı bir kültür merkezi, tüm üretimin denetlendiği, dağıtımın koordine edildiği, belirli teknolojilerin kullanıldığı, nüfusun belli bir büyüklük ve yoğunluğa ulaştığı, heterojenlik ve bütünleşmenin var olduğu bir yerleşme idi (Abrams, 1970: 12; Erkan, 2004: 22).

Doğuşlarından itibaren ticaretin ve yönetimin odaklaştığı, farklı kültürlerin, işlenmiş, yapılaşmış öğelerin birlikte oluşturduğu, çeşitli fonksiyonların hijyenik açıdan denge içinde olduğu bir veya daha fazla evler kümesinden oluşan ama görece kapalı bir yerleşim bölgesi olan, sakinlerinin hayatlarını esas itibariyle ticaretle kazandıkları pazar yeri, heterojen yapılarıyla bir farklılıklar alanı, hem bir zırh, hem bir sınırlayıcı, bir alışveriş yeri, toplumsal bir varlığın kendi yapısını denetlemek üzere kullanılan bir araç, kendine özgü bir varlığı, yasa ve kurumları olan bir toplum; aynı zamanda kendisini çevreleyen kırsal alan ile ekonomik, sosyal ve kültürel ilişkileri olan, kendine özgü özellikleri bulunan bir yerleşim sistemi olmakla beraber yaklaşık yedi bin yıldır insan zekasının oluşumunu belirleyen bilgi çağıının üssü olarak tanımlanmaktadır (Aslanoğlu, 2000: 110–122; Bal, 1999: 178; Weber, 2003: 85–87; Tekeli, 2001: 138; Laborit, 1990: 27; Bookchin, 1999: 12; Huot ve Diğerleri, 2000: 33; Rich, 2000; Pirenne, 2006: 47; Doğru, 1995: 1; Dixon, 1999: 142; Bozlağan, 2009).

Orta ölçekli kentin en yaygın olarak görülen tanımlaması nüfus ölçütüne göre yapılmakla beraber nüfus ölçütü yerine “yönetimsel statü” ölçütünün kullanılması önerilmektedir (Keleş, 2004: 57; Aydemir, 2004: 2). Ayrıca coğrafi ve kültürel görecelilik de tanımlamalarda önemli rol oynamaktadır. Bu bakımdan tek bir ölçüte dayanan bir tanımlama çoğu kez gerçekçi olmayacaktır. Orta ölçekli kente dönük akılcı bir tanımlama ancak çok boyutlu bir yaklaşım ile yapılabilecektir. Bu çok boyutlu yaklaşımın da ekonomi, çevre, gelişme, altyapı, hizmetler, politik ve kurumsal örgütlenme ile sosyal ve kültürel unsurları kapsadığı görülmektedir (Yazar, 2008: 92).

Bir zamanların “özgürlük diyarı” olarak algılanan kentlerin ve kentsel yaşamın giderek büyük yalnızlıklar, yitirilmiş bir çevre, insani değerler ve estetikten yoksun bir yerleşim düzeni ile özdeşleşir duruma gelmesine ve kent havasının artık “özgürleştirici” değil “hasta edici” bir niteliğe bürünmesine karşı; çevre duyarlılığını, mevcudu korumaya, konutta, sokakta, mahalle ve kentte topluluk yaşantısını geliştirmeye, katılımcı bir planlama, kültür politikası ve yönetime dayalı yaşanılır bir kent (Yıldırım, 1993: 85) orta ölçekli kenti pek güzel tanımlayan bir ifade olacaktır.

Türkiye geneline bakıldığında, sahip oldukları alan, nüfus, roller, olanaklar ve idari parçalanmışlık düzeyleri dikkate alındığında diğer kentlerden ayrılan, “Belde Belediyesi”

olarak tanımlanabilen ve büyük kentlerin bir nüvesi olarak kabul edilen yerleşim öbeklerinin varlığı görülmektedir.

“Orta Ölçekli Kent” olarak anılan “Belde Belediyesi” kavramı tanımlanacak olursa “İlçeden küçük, belediye ile yönetilen yer” ({ HYPERLINK "http://sozluk.bilgiportal.com/nedir/belde e.t. 18.05.2010" }), ya da başka bir deyişle { HYPERLINK "http://www.yenibilgiler.com/turkiye-nedir/" } Cumhuriyetinin idari yapılanmasında yönetsel açıdan köy { HYPERLINK "http://www.yenibilgiler.com/ile-nedir/" } { HYPERLINK "http://www.yenibilgiler.com/ilce-nedir/" } arasında, bucaktan aşağı ya da eşiti bir konumda yer { HYPERLINK "http://www.yenibilgiler.com/alan-nedir/" } yerel yönetim birimine verilen genel bir isimdir. Eskiden kasaba denilen yerleşim birimlerine günümüzde belde denilmektedir. Belde aynı { HYPERLINK "http://www.yenibilgiler.com/zaman-nedir/" } ilk kademe belediyelerinin kurulu olduğu yerleşim birimlerinin var olduğu anlamında da kullanılmaktadır ({ HYPERLINK "http://www.yenibilgiler.com" }).

Ciğeroğlu (2008: 213) belde belediyeleri olarak adlandırılan alanların tam ve kesin bir tanımı olmamakla birlikte, söz konusu alanlara ilişkin tanımların daha çok nüfus kriteri dikkate alınarak oluşturulduğunu söylemektedir. Buna göre, nüfus büyüklüğü açısından hem demografik hem ekonomik hem de sosyal anlamda farklılık ve üstünlük gösteren alanları “belde belediyeleri” olarak tanımlamak mümkün gözükmemektedir.

Elde edilen bulgulara göre bir tanımlama yapmak gerekirse nüfusu 5.000 olan bir çekirdek, merkez kent ile bunun çevresindeki yerleşimlerle birlikte oluşturduğu kent bütünü için 100.000’lik bir kentsel alan nüfusuna kadar olan aralıktaki yerleşim öbekleri belde belediyeleri olarak tanımlanabilmektedir.

Geçiş halindeki kent (Tuzcuoğlu, 2003: 41) olarak da nitelendirilebilecek bu yerleşkeler büyük kentlerin birçok özelliğini taşımasına rağmen idari, siyasi ve ekonomik açıdan diğer büyük yerleşim alanlardan ayrılırlar. Keleş’e göre (2000: 256) bu birimler merkezden kopuk, onunla bütünleşmemiş, çevresel yerleşimlerdir. Bu birimlerle merkez arasındaki ekonomik, toplumsal, siyasal ve yönetsel ilişkiler girift bir biçim almıştır. Merkezdeki belediye ile bir bütünlük sunamayan, ondan kopukluk gösteren yeni yerleşme birimleri, genellikle merkezin sağladığı hizmetler gibi hizmet sunamamaktadır. Bunu

karşılacak güçten yoksundurlar. Bunun bir sonucu olarak, bu birimler kendi sınırlı olanakları içinde; kalitesi düşük hizmetlerle yetinmek zorunda kalmışlardır. Kimi zaman da merkeze yük oldukları görülmüştür.

7

Belde belediyelerini “Anakent belediyesi ile köyün avantajlarını kendinde toplayan, ancak tüm olumsuzluklarından sıyrılmaya çalışan; bu iki yerleşim alanının kesişimi olarak tanımlamak doğru olacaktır. Yani bundan hareketle belde belediyelerinin “ara yapılar, ara tabakalar ya da kuruluşlar” olduğunu söylemek mümkündür. Belde belediyesi kavramı bu yönüyle Keleş’in “köy–kent” kavramı ile bağdaşmaktadır. Keleş’e göre (2004: 49) bu alanlar, kentleşme ve sanayileşme kavramlarını birleştirmeye çalışan, kırsal alanların bir kalkınma modeli olarak sunulmaktadır.

Başka bir yaklaşımda (Tek, 2009: 65–69) beldenin, ne kent ne kır olarak tanımlanamayan, yarı kentsel alan olarak görülen, ne kentin olanaklarını ne de kırın değerlerini içerisinde barındırmamakta, aksine kırın ve kentin olumsuzluklarının üzerinde toplandığı, kırsal olarak adlandırılan bu yerleşimlerin önemli bir bölümünün “fosilleşmiş” olduğu ileri sürülmüştür.

Bu yaklaşıma göre etkili bir eşgüdüm ve örgütlenmeden, aktif ve ussal bir çalışma perspektifinden ve standardizasyondan hayli uzak ve geleneksel yapılarını sürdürme konusunda şiddetle direnen belde belediyelerinin, ne geleneksel yapıda ne de modern yapıda olduklarını söylemek mümkün gözükmemektedir. Hatta küçük ölçekli bu yerel birimlerin merkezin işini zorlaştırmakta olduğu, kaynak dağılımını küçük dilimlere ayırma sonucu doğan ciddi verimsizlikler yarattığı da ileri sürülebilmektedir.

2. BELDE BELEDİYELERİNE İLİŞKİN TARİHSEL SÜREÇ

Tarihsel süreçte hemen her aşamada olmasa da özellikle son yarım yüzyılda belde belediyesinin oluşumu, yönetimi ve sorunları önemli olmaya başlamıştır. Özellikle merkezi yönetimlerin doğrudan yerel hizmetlerin önceliklerini bilmemesi, hatta büyük belediyelerin kendi sorunlarından belde belediyelerinin sorunlarına bakamaması belde belediyelerini ön plana çıkarmaya başlamıştır. Diğer bir ifadeyle merkezin sunduğu hizmetlerde aksamalar yaşanması, hizmetlerdeki verimlilik derecesinin düşmesi, belde belediyelerinin doğmasına ortam hazırlamıştır. Böylece birtakım müşterek taleplerin karşılanması ve yönetsel faaliyetlerin gerçekleştirilmesi, hizmetlerin sunum görevi bu küçük birimlere devredilmiştir.

Belde belediyelerinin, yerel ölçekteki belli hedeflere ulaşmak, yerel halkın belli gereksinimlerine yanıt vermek üzere, toplumların tarihsel gelişimine koşut olarak ortaya çıkmış birimler olduğunu söylemek yanlış bir ifade olmayacaktır.

Belde yönetimleri, yerel halkın kendi rızası ile seçtiği kişilerce yönetilmeyi kabul ettiği, merkezi idarenin yanında yer alıp birtakım hizmetlerini de üstlenen, ayrı bir bütçeye ve en önemlisi özerk bir yapıya sahip yerel tabandaki temel teşkilatlanmalardır. Belde yönetimleri, halka hesap vermekle yükümlüdürler. Bu birimlerde karar mercilerini halk bizzat kendi özgür iradesiyle seçmektedir.

Yapı ve yönetim açısından bir takım farklılıklar gösteren belde belediyesi kavramı 1980 sonrası kullanılmaya başlanmıştır. Belde yönetimleri, sunulacak hizmetin, halka ulaştırılması yönünden, kaynakların daha akılcı, akıcı ve verimli kullanılması ile merkezden daha hızlı hareket eder. Ayrıca merkezin belde yönetimleri kadar dinamik ve esnek olmadığı bir gerçektir. Bu sebeple belde yönetimlerinin, yerel ihtiyaçlara, maddi açıdan uyabilme kabiliyeti de daha yüksektir. Belde belediyeleri, yerel halkın ihtiyaç duyduğu temel ve ortak nitelikteki hizmetlerin sunumu için ideal birer yönetim mekanizmalarıdır.

Keyman'a göre (2005: 164), toplumdan kopuk bir siyaset anlayışının yerini devlet-toplum, birey ilişkilerini, bireysel haklar ve özgürlükler temelinde kuracak, sürdürülebilir ekonomik kalkınma için uzun dönemli çözümler arayacak ve toplumsal sorunlara ve taleplere yanıt verebilecek yeni bir yönetim anlayışının yaratılması gerekmektedir.

9

Bu bağlamda talepler, merkeze bağımlılığı minimum; kendine yetme, verimli ve hizmet sunma kabiliyeti maksimum olan bu yönetim birimlerini yani belde belediyelerini işaret etmektedir. Bu birimler halkın ihtiyaç duyduğu hizmetin ne olduğunu saptamada merkezden daha üstün konumdadırlar. Çünkü hizmetlerdeki öncelik sırasını ve asıl gereksinimleri en iyi bilecek olan hizmetin götürüldüğü, o kesimde oturan yerel halktır. Alınacak kararlar, ortak olacağı için de yerel halkın memnuiyeti üst düzeyde yaşanacaktır.

Tarihsel süreç içerisindeki önemine değinmek gerekirse belde belediyelerinin varlığı toplumsal gelişmeyi de etkilemiştir. Toplumsal bir ilerleme belde belediyelerine de bir ivme kazandırmıştır. Öte yandan belde belediyelerinin varlığı demokratik bir ortamın, eşitlikçi bir yapının ve katılımcı eğilimlerin de tetikleyicisi olmuştur. Bu yönetimler ussal hareket eder, halkın ihtiyaçlarını rasyonel düzeyde tespit eder ve ona dönük hizmet sunabilirler. Belde belediyeleri, kent yönetiminde, halka yönetimi denetleme fırsatı sunduğu için önemli bir kademede yer alırlar. Aynı zamanda yaşam kalitesinde yükselmeye meyilli oluşu ve demokrasi kültürünün gelişimine ortam hazırlaması yönünden de önemlilik arz ederler.

3. BELDE BELEDİYELERİNİN AMAÇLARI VE GENEL DURUMU

Belde belediyelerinin temel amacı toplumsal gelişme ve ilerlemeyi sağlamaktır. Bunun için izlenen strateji, yerel halkın sorunlarını ve ihtiyaçlarını doğru ve yerinde tespit edip ona göre merkeze bildirmek, merkezle birlikte sorunlar ve ihtiyaçlar doğrultusunda çözüm getirmektir. Bu çözüm getirme sürecindeki asıl hedef merkezle birlikte hareket edip, doğru tespitlerde bulunmaktır.

Belde belediyelerinin temel var oluş sebebi olan; sınırlar dâhilindeki yerel halkın müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, sunulan hizmetlerden herkesin eşit bir şekilde faydalanmasını sağlamak, halkı yönetimin bir parçası olarak görmek ve karar merciinde halkı muhatap tutmaktır. Belde belediyeleri her insanın sahip olduğu kişisel hakları koruyan, yeri geldiğinde bu hakları savunan ve güvenliği sağlayan birimlerdir. Kamu hizmetinin doğru zamanda ve doğru şekilde halka en verimli biçimde sunma görevini üstlenmişlerdir.

Belde belediyeleri, yenilikçi bir kuruluş olarak işlev görür, yerel kimliğin oluşumuna ve gelişimine katkıda bulunur, eşgüdümü kolaylaştırır, devletin bütüncül iktidarının karşısında dengeyi sağlarlar (Yıldırım; 1993, 37). Aksoylu'ya göre (2002: 43) bu birimler, bir noktada toplanmanın sosyal, ekonomik ve stratejik sakıncaları yönünden büyük kentlerin büyüme sürecinde yığılmaya geçişini önlemek, yoğunlukları azaltmak, kentlerin sıçramalı büyümesini engellemek amacıyla oluşmuşlardır.

Belde yönetimlerinin bir başka ve en önemli amacı verimsizlik, işlerin ağır yürümesi, hantallık, yetkiyi kötüye kullanma, kötü yönetim ve kuralcılık gibi olumsuz davranışları ve eylemleri anlatan (Eryılmaz, 2004: 9) “bürokrasi” çıkmazından kurtulma ümididir. Böylece yönetim bürokratik engellerden sıyrılacak, etkin ve verimli bir sistemin temelleri atılacaktır.

Belde yönetimleri, günlük hizmet etkinliklerinde, geniş bir idari ve mali özerklikten yararlanırlar. Özerklik bir yerel topluluğun, yerel nitelikte olan işleri, kendi başına, kendi organları eliyle görebilmesi ve buna olanak verecek kaynaklara da sahip olabilmesidir (Keleş, 1998: 47). Belde belediyelerinin hizmetleri seçimle işbaşına gelen karar organları ile dışarıdan hiçbir müdahaleye izin vermeksizin yapmaları, tüzel kişiliğe sahip olmaları onlara demokratik ve özerk bir yapı kazandırmıştır.

11

4. BELDE BELEDİYELERİNİN DEMOKRASİ İLE İLİŞKİSİ

Basit bir tabirle “halkın yönetimi” olarak ifade edilen “demokrasi”nin kesin hatlarla çizilmiş net bir tanımını yapmak kolay değildir. Ancak Sartori’nin; “insanlar 1940’lara gelinceye değin, ister beğensinler, ister beğenmesinler, demokrasinin ne olduğunu biliyorlardı; o tarihten beri hepimiz demokrasiyi beğendiğimizi, ondan hoşlandığımızı ileri sürüyoruz ama artık onu ne biliyor, ne anlıyor ve ne de üzerinde anlaşıyoruz. Onun için tipik bir demokrasi karmaşası çağında yaşıyoruz” (Pustu, 2010) söylemi demokrasi kavramının ne kadar karmaşık ve derin köklere dayandığını vurgular niteliktedir.

Tanilli’ye göre (1995: 11), niyet doğrultusunda değişen, elden ele dolaşan ve artık içi boşalmış bir kalıp olan demokrasi; günümüzde artık bir siyasal rejim olmanın ötesinde yer almaya başlamış, bir yaşam biçimi, bir dünyaya bakış haline gelmiştir.

Demokrasi, gerçek anlamıyla, komünlerde (belediyelerde) doğmuş ve yaşamıştır. Komünler, yerel toplulukların kendilerine doğrudan demokrasi yöntemiyle yönettiği ve yerel toplulukların gereksinimlerini, yerel halkın organlarınca yerine getirdiği doğrudan demokrasi birimleri olmuştur. Bu anlamıyla komünler, özgürlüklerin temellerinin atıldığı birimler olmuşlar ve batı demokrasisi tarihi ve geleneğini büyük ölçüde şekillendirmişlerdir (Ertan, 2010).

Belde belediyeleri, katılımcılık, çoğulculuk gibi demokrasiyi niteleyen bu değerlere olumluluklar yükleyerek sahip çıkmıştır. Ama bu değerleri pratiğe geçirmek için yapılanlar sınırlı kalmıştır. Belde belediyeleri bireylerin taleplerine yanıt veremiyorlarsa çoğulculuk büyük ölçüde söylemde kalıyor demektir (Tekeli, 2001: 138).

Günümüzde halkın kendi seçmiş olduğu aktörlerin yönettiği belde belediyelerinin demokratik olduğu konusundaki hemfikirlik gün geçtikçe artmaktadır. Bunun sebebi ise halkın kendi seçmiş olduğu organlarca yönetilmesidir. Ama sadece seçim kavramının bu birimlere demokratik nitelik kazandırdığını düşünmek, talihsizlik olacaktır. Halkı yönetime dâhil edip, ortak karar alınması da önemli bir unsurdur. Bu da katılımın önündeki tüm engellerin kaldırılması ile mümkün olacaktır.

12

Demokrasinin en temel ilkelerinden biri olan “hesap verme” sorumluluğu belde yönetim kademelerince maksimum düzeyde hissedilir. Bu ilke ile yönetici aktörleri sınama ve değerlendirme imkânı doğmaktadır. Halka denetim yetkisi verilmesi, yönetimin tüm faaliyetlerinin belde halkının bilgi ve onayına sunulması, halkın taleplerinin yerel aktörlere aktarılması yani bilgi alışverişi ve iletişimin en üst düzeyde sağlanması ile demokratik bir yönetim mümkün olacaktır.

Diğer tarafta belde yönetimleri ile demokrasiyi bir arada düşünmenin büyük bir yanılgı olduğu, ileri sürülen başka bir iddiadır. Nitekim beldeler, sadece tarihsel süreç içinde, belli bir kademede yer alan geleneksel birimlerdir. Demokrasinin birtakım ilkeleri ile görünürde seçilmiş elit bir gurubun yönetime hâkim olduğu, bu gurupların beklentilerinin birbiriyle uyuşmadığı, bu sebeple demokrasi kavramı ile bağdaşmadıkları öne sürülmüştür.

Ölçek olarak büyüyen ve modernleşme çabası içine giren ülkelerde yoğunlaşan bir oranda, kamu hizmeti gören kişi ya da gurupların özel maddi çıkarlar ya da statü kazançları elde etmek amacıyla, görevlerinin gerektirdiği hareket tarzlarını, bu kişisel amaçlarına yönelik olarak saptırmaları bu birimlerde yozlaşma olgusunu ortaya çıkarmaktadır (Kılavuz, 2003: 173). Bu birimlerin merkezin bir parçası ve merkezi yönetime bağımlı olması, kamuya mal edilmiş birer yönetim kademeleri olmaları, özerkliklerini kaybetmeleri, demokrasi kavramının unsurlarıyla örtüşmemekte, demokrasinin niteliğine ters düşmektedir. Çünkü yerel demokrasinin sahip olduğu ilkeler; eşitlik, özgürlük ve refahtır. Bu sebepledir ki yerel yönetimlere demokrasinin düşmanı gözüyle bakılmış, demokrasinin de özerk olan bu yönetimleri yıkabileceği savunulmuştur (Keleş, 1998: 56).

Diğer bir tarafta her ne kadar demokrasi ile bu birimler arasındaki bağın güçlü olduğu iddia edilmese de belde belediyelerindeki katılım düzeyi, kararların ortak alınışı, alınan

kararları sorgulama hakkına sahip olunması ve buna benzer daha birçok ilke insanı, demokrasi ile belde yönetimlerini bir bütün olarak düşünmeye ikna etmektedir. Bu sebeple yerel yönetimlerin “demokrasinin okulu” (Keleş, 1998: 64) olduğu iddia edilmektedir. Halka danışma, halkın katkısını ve yardımını sağlama, demokrasi kavramının temelinde vardır (Keleş, 1988: 74). Halkın belde yönetimlerine yakın oluşu, onları tanıma ve anlama sürecini hızlandırır. Fırsat eşitliği ve adalet duyguları hasar görmüş olan halk, bu birimlere kendini daha fazla yakın hissetmekte, onlara daha fazla sempati duymaktadır.

13

İddialar muhtelif gözükse de yerel demokrasinin, ulusal demokrasi ölçeğinin temeli olması mutabakat sağlanan tek noktadır. İkisinden farklı şeylermiş gibi bahsetmek son derece yanlış gözükmektedir. Varlık sebepleri, denetlenebilmeleri ve halka dönük bir yapıya sahip oluşları ile belde belediyelerinin, demokrasinin genişletilmiş ve derinleştirilmiş sağlayıcıları olarak aday kabul edilebilir olmalarını kaçınılmaz kılmaktadır.

5. BELDE BELEDİYELERİNİN AVANTAJ VE DEZAVANTAJLARI

5.1. Ekonomik Açıdan

Küreselleşmeyle beraber yaşam alanları da dâhil birçok alanda bir takım değişim ve dönüşümler gözlenmiştir. Ekonomi bu alanların en önemlisi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ekonomide yaşanan değişim ve dönüşüm, geleneksel üretim yerine ileri teknoloji ile üretimi zorunlu kılmıştır. Bu durum, büyük yerleşim alanlarını etkilemese de küçük yerleşim birimlerinde birtakım sorunlar yaratmıştır. Küçük yerleşim alanlarının aksine büyük yerleşim alanları, birer cazibe yaşam alanlarına dönüşmüşlerdir. Yerel ölçekteki birimler ise önemli ekonomik sorunlar ile baş etmek zorunda bırakılmıştır. Bu durum nüfus ve işgücü kaybı ile sonuçlanmıştır.

Bunun yanı sıra belde belediyelerindeki işsizlik de önemli bir sorun teşkil etmektedir. Büyük yaşam merkezleri kadar olmasa da işsizliğin bu alanlarda yaşam koşullarını daraltan, önemli bir boyuta ulaşmış olduğu gözlenmektedir.

Belde belediyelerinin ekonomik imkânsızlıkları sebebiyle merkeze bağımlı oluşları, bu birimleri güçsüz kılmış, hizmetlerini kendi iç dinamikleriyle ve olanaklarıyla yerine getirme zorunluluğunda bırakmıştır. Tüm bu olumsuzluklara rağmen fiziksel çevre açısından henüz bozulmamış bir yapıda oluşları, sürdürülebilir bir gelecek adına ümit vericidir.

Yaşam alanının büyüdükçe maliyetin artıp, verimlilik ve etkinliğin düştüğü düşünülürse, bu yerleşkelerin yaşam alanları olmaları açısından önemleri daha da anlaşılır bir hal almaktadır. Yapılan bir araştırmaya göre (Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, 1995: 14),

belediyelerin idari hizmet sunmalarındaki etkinlik, fazla nüfuslu belediyelere karşın, az nüfuslu belediyelerde daha yüksektir. Belde belediyeleri bölgesel adaletsizliklerin giderilmesinde bir araç niteliği taşır. Yaşam alanlarında hizmetlerin etkin sunumunu ve verimli olmalarını sağlar, kaynakların gereksiz savurganlıklarla boş yere harcanmasını engeller. İdari yeterliliği sadece nüfusa bağlamak haliyle yanlış bir ifade olacaktır. Bunun yanında başka unsurların da mevcut olacağı aşikârdır.

15

5.2. Sosyo–Kültürel Açıdan

Keleş'e göre (2004: 39) kentler alt toplumsal sistemler olarak, orada yaşayanların bireysel davranışlarına belirli özellikler kazandırır. Bu ifade doğrultusunda kentlerin, bireyler arasındaki sosyal ilişkilerin pekişmesi açısından ideal ortamlar olduğunu söylemek mümkün gözükmemektedir. Ancak büyük kentlerin sosyal ilişkileri, eşitlik ve adalet duygularını zedelediği de bir gerçektir. Bu sebeple belde belediyelerinin, büyük yaşam alanlarına göre sosyal eşitliğin daha üstün olduğu yaşam alanları olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Çünkü büyük yaşam alanlarında zengin–fakir kavramları kesin hatlarla ayrılmıştır. Dolayısıyla insanların hizmetlere erişmesinde birtakım adaletsizlikler ortaya çıkabilmektedir. Ayrıca din, dil, ırk ve etnik gurup gibi unsurlar açısından homojen olmayan büyük yerleşim alanları sosyal adaletsizliği tetikte kılmaktadır.

Yaşam alanları büyüdükçe, sosyal doku zedelenir, parçalanır ve tabakalara ayrılır. Bu sebeple toplumsal bağlar kopar ve birtakım sosyal sorunlar baş göstermeye başlar. İnsanların sosyalleşmesi ve bütünleşmesi imkânsız hale gelir. Sosyal kutuplaşmalar, farklı guruplar ve birbirinden çok farklı yaşam tarzları rahatsız ettirecek derecede kendini hissettirmeye başlar.

5.3. Yasal–Yönetmel Açıdan

Kentsel gelişme açısından birçok avantaja sahip olan belde belediyelerinin en güçsüz oldukları alanın yönetmel alan olduğunu söylemek mümkündür. Çünkü idari açıdan belde yönetimlerinin her ne kadar özerk oldukları iddia edilse de merkeze bağımlı olarak konumlandıkları gözle görülür bir durumdur. Belde belediyeleri adeta merkezden öte; fakat merkeze ait birer parça niteliği taşırlar. Yönetmel açıdan birer düğüm olan belde belediyeleri ekonomik, sosyal ve çevresel gelişmelerini istenen düzeyde sağlayamamaktadırlar.

Belde belediyeleri yeterli donanıma sahip ve her haliyle merkeze bağımlı konumda değillerse, kamu hizmetlerini en iyi şekilde sunabilir, katılımcı yönetime de en yakın yegâne birimler olarak kabul edilirler. Ancak Yıldırım'a göre (1993: 68) bu birimler, yerel stratejiler oluşturma, yeni projeler ve program saptama girişimleri yerine, merkezi programların yerel adaptasyonunu esas alan "idari" ağırlıklı bir yönetim yaklaşımı güder, belirli "kötü yönetim" ve yolsuzluk örnekleri sergilerler. Buna göre, bu birimlerin halktan kopuk, halkın katılımına

16

ve onun seçmenlerine karşı duyarsız, içe dönük, eleştiriye kapalı ve dar bir siyasal dayanışma ve disiplin anlayışına bağı bir yönetim izledikleri sonucuna varılmaktadır.

5.4. Güvenlik Açısından

Zamana ve koşullara bağı olarak değışen güvenlik kavramı, kent hayatında önemli bir yere sahiptir. Kentlerde yaşayan halkın bireysel güvenlikleri ile genel olarak kentin güvenliği birlikte değerlendirilmesi gereken iki olgudur. Kentlilerin iktisadi, toplumsal ve siyasi edimlerini özgürce ve sağlıklı yürütebilmeleri açısından kentin güvenilir oluşu son derece önemlilik arz etmektedir.

Kent güvenliği, kentin ve kentte yaşayan halkın dışarıdan gelebilecek herhangi bir saldırıya ve tehlikeye karşı korunmasını ifade eder. Bu durum göz önünde bulundurulursa, belde belediyelerinin fiziksel tedbirlerle güvenliğini sağlamanın büyük kentlere göre daha kolay olduğu sonucu çıkmaktadır. Bu alanlar, fiziksel, toplumsal, sosyal vs. birçok güvenlik tedbirlerinin kolayca uygulanabildiğı yaşamsal mekânlardır.

Büyük yerleşim alanlarının suç oranlarının giderek artmasına bağı olarak tehdit ve tehlikeye maruz kalması belde belediyelerinin önemini arttırmaktadır. Belde belediyeleri, oturanların her türlü ihtiyacını gidermek, insanlara uygun yaşam standartlarını sağlamak, özellikle güvenli ve huzurlu bir ortam ile her zaman ön planda yer almalıdırlar.

5.5. Çevresel Açından

Büyük kentler çevrelerini tahrip etme sürecini çoktan aşmış, artık çevreyi yok etme evresine geçmiş bulunmaktadır. Büyük kentlerin çevresel sürdürülebilirlik açısından sorunları

sadece bununla sınırlı kalmamaktadır. Çevre üzerindeki yok edici baskıları ve sürdürülebilirlik açısından önemli olan bir diğer olumsuzlukları da, yaşanabilirlik açısından gerek çevre gerekse de insanlar üzerinde negatif etkiler yaratmalarıdır. Gürsel'e göre (1990; 43), belde belediyeleri kirliliğe mahkûm bu kaçınılmaz gidişi adeta onaylarcasına önleyici köklü önlemler alamamaktadırlar. Teknolojik olanaklar bile kirliliğin hızını kesme noktasında yetersiz kalmaktadır.

17

Büyük kentlerde içme suyu için gerekli altyapının sağlanamaması önemli bir sorun alanı doğurmaktadır. Çevresel açıdan bir başka sorun da büyük kentlerin sayılarındaki artışa bağlı olarak katı atıkların toplanmasından kaynaklanan güçlüklerdir. Ülkemiz dâhil birçok ülkede katı atıkların toplanması sağlıklı koşullar içerisinde gerçekleştirilememekte, toplanan çöplerin depolanması da genellikle açık alanlarda yapılmaktadır. Büyük kentlerin bu anlamda diğer bir sorunu da hava kirliliği konusudur. Zaman zaman kentsel yaşantıyı kesintiye uğratan yoğunlukta hava kirliliği ile karşılaşılabilir. Zaman zaman kentsel yaşantıyı kesintiye uğratan yoğunlukta hava kirliliği ile karşılaşılabilir.

Orta ölçekli kentlerin insanlara sorunsuz, tertemiz ve güvenilir bir çevre sundukları, yani bu kentlerin hiçbir sorununun olmadığı iddia edilemez. Doğaldır ki orta ölçekli kentlerin de diğer yerleşik alanlar gibi kirlilik, altyapı yetersizliği gibi sorunları mevcuttur. Fakat asıl vurgulanmak istenen, bu kentlerde bu sorunların henüz geri dönülemez boyutlara ulaşmadığı, büyük kentler gibi çevrelerini yok etme eğilimi içerisinde olmadıkları ve güçlü bir yerel yönetim sistemi ile sorunlarının üstesinden gelebilecekleri gerçeğine olan inançtır.

Orta ölçekli kentin büyük kente göre çevresel avantajı, alternatif ulaşım sistemlerinin birçoğunu kullanmayı mümkün kılmasıdır. Bu bağlamda birçok orta ölçekli kentte yaya ulaşımı, motorlu olmayan araçlar ile ulaşım (bisiklet, at arabaları vb.) mümkün olduğundan kent içinde hem en üst düzeyde erişilebilirlik sağlanmakta hem de çevresel açıdan sorunların çıkma ihtimali bile yaşanmamaktadır.

Küçük yerleşim alanları, büyük kentler karşısında, kaliteli fiziksel çevrelerinden güç almaktadırlar. Bu bağlamda ele alındığında orta ölçekli kentler gelecek kuşaklara insan yapısı sermayeyi yani tarihi ve kültürel varlıkları aktarma konusunda da avantajlıdır. Çünkü genellikle birçok orta ölçekli kentin henüz bozulmamış, iyi korunmuş tarihi çekirdeği ve kültürel mirası vardır. Büyük kentlerde yapılaşma baskısı, artan arsa getirimleri gibi koşullar

karşısında korunmakta güçlük çekilen tarihi ve kültürel sermaye, orta büyüklükteki kentler adına korunması gereken unsurları da oluşturmaktadır (Yazar, 2006; 155).

Orta ölçekli kentler büyük kentlerden farklı olarak kent ve kırsal dengesinin korunmasında kritik bir role sahiptirler. Bu kentler, yerleşik nüfusla güçlü ve tamamlayıcı ilişkiler kurmakla beraber, barındırdığı kırsal nüfusa daha iyi yaşam koşulları ve daha az kirlenmiş bir çevre sunmaya çalışırlar. Nihayetinde çevresel açıdan orta ölçekli kentlerin

18

büyük kentlere göre birçok olumlu niteliği bünyesinde barındırmakta olduğunu söylemek doğru olacaktır.

5.6. Kentsel Planlama ve Form Açısından

Büyük kentlerin sınırsız yayılma potansiyeli ile bugüne değin getirmiş oldukları büyüme biçiminden kaynaklanan sorunlar öyle bir hal almıştır ki çözümü için hiçbir müdahalenin çare olamayacağı bir noktaya erişmiş durumdadır. Bu durum göz önünde bulundurulduğunda yapılması gereken ilk şeyin, büyük kentlerin yayılımının önüne geçecek zorlayıcı tedbirlerin alınma gerekliliğinin ortaya çıkarılması olmalıdır.

Yazar'a göre (2006; 157) gelişmiş ülkeler de dâhil olmak üzere dünya üzerindeki birçok büyük kentte kentsel yayılmanın ve sıçramanın etkileri çok büyüktür. Bir defa bu gelişme eğilimi öncelikli olarak kenti çevreleyen açık ve yeşil alanları yok etmektedir. Çünkü kentlerin bu bölgesinde arazi fiyatları büyük kentin diğer bölgelerine oranla çok daha ödenebilir durumdadır. Bu bağlamda bu türden bir yayılmacı gelişme eğilimi uzun dönemli olamayacağı gibi, uzun dönemde devam etmesi halinde kentlerin yok oluşunu da beraberinde getirecektir.

Orta ölçekli kentler, büyük kentlerin hatalarından kaçınmalıdır. Zaten doğaları gereği büyük kentlerdeki gibi birçok faaliyet alanları da mevcut değildir. Bu durumda orta ölçekli kentler, özgün yapılarını korumalı, kentsel fiillerini biçimlendirmeli, kentsel planlama sistemlerini de özgün yapıları üzerine inşa etmelidirler.

İKİNCİ BÖLÜM

KENTSEL BÜYÜKLÜKLERİN SINIFLANDIRILMASI VE BELDE BELEDİYELERİNİN SORUNLARI

1. KENTSEL BÜYÜKLÜKLERİN SINIFLANDIRILMASI

Burada uygun kent büyüklüğünün saptanabilmesi amacıyla yaşamsal alanların sınıflandırmasının bağlı olduğu kriterler göz önünde bulundurularak, bu kriterlerden yasal mevzuat ve nüfus unsuru üzerinde durulacaktır.

1.1. Yasal ve Yönetmelik Açısından Kentsel Büyüklüklerin Sınıflandırılması

Ülkesel ve bölgesel anlamda her bir yerleşim birimi için uygun büyüklüğün belirlenmesi birçok unsura bağlıdır. Ülkenin veya bölgenin iktisadi ve coğrafi durumu, yönetim sistemi, halkın siyasi otoritedeki rolü ve etkinliği, yerel yönetim birimlerinin ekonomik, idari ve teknik alt yapıları gibi sayılabilecek birçok unsur en uygun büyüklüğün tespitini sağlamak adına önemli görülmektedir.

Köy Yasasında belediyelerin dört dereceye ayrılması lüzumlu görülerek bu dört dereceden her birine köy, kasaba, şehir, büyük şehir unvanı verilmekte ve her derece için ayrı kanunlar çıkarılması öngörülmektedir. Bu yerleşmelerin nüfus ayırımı ise nüfusu 20 bin ile 300 bin arasındakilere “orta şehir”, 300 binden çok olanlara “büyük şehir”, denileceği belirlenmiştir. Ancak Köy Yasasından 6 yıl sonra, 3 Nisan 1930 tarih ve 1580 sayılı Belediye

Yasası çıkarılmıştır. Burada Köy Yasasında yer alan üçlü değerlendirme sanki unutulmuş, nüfusu 2000'den yukarı olan bütün belediyeler, o yasanın kapsamına alınmamıştır (Yazar, 2008: 96).

1580 sayılı belediye yasasında ise en uygun kent büyüklüğüne dair bir yasa bulunmamakla beraber, yasanın 7. maddesine göre belediye kurulabilmesi şartı 2000 nüfus ölçütüne bağlanmıştır. 2000 nüfus ölçütünü aşan yerleşim alanları “kent” kabul edilmiştir.

20

Böylece belediye sınırları içinde yaşayan halk, kentli olarak adlandırılmış, kentsel alanların yönetim modeli belediye olarak kabul edilmiştir. 5393 sayılı Belediye Yasası ile 75 yıl yürürlükte kalan 1580 sayılı yasa değişmiş, belediye kurulması ile ilgili nüfus ölçütü de yasanın 4. maddesinde 5.000 kişi olarak belirlenmiştir.

1.2. Demografik Açıdan Kentsel Büyüklüklerin Sınıflandırılması

Ülkemiz açısından kentsel büyüklüklerin sınıflandırılmasında kentleşmenin hangi boyutuyla ele alınacağı önemli bir sorun oluşturmaktadır. Salt nüfus ölçütüne göre yapılacak bir değerlendirme ülke gerçeklerinden dolayı doğruyu yansıtmayacağı gibi salt sosyo-ekonomik gelişmişlik açısından yapılacak bir değerlendirme de ayrı bir model oluşturmayı gerektirmektedir. Bunun yerine, ülkemiz açısından kentsel sınıflamanın yapılması kapsamında orta ölçekli kentin tanımlanmasında nüfus ölçütüne dayalı ve sosyo-ekonomik gelişmişliği göz önüne alan bir yöntemin daha uygun olacağı öngörülmektedir (Yazar, 2008: 98-99).

Ülkemizde kentsel alan ve buna bağlı olarak kentsel sınıflama bağlamında, ne kurumlar, ne akademik çevreler ne de toplum bilimciler açısından üzerinde uzlaşmış tek bir ölçüt bulunmamaktadır. Bu durumu, ülkede bir kentleşme politikasının olmamasına bağlamak mümkün gözükmemektedir. Kentleşme politikasının olmaması, yerleşmelerin kent kabul edilmesinde, kent kabul edilenlerin de kendi içerisinde nasıl bir sınıflamaya tabi tutulacağı konusunda bir muğlâklık yaratmaktadır.

Ülke düzeyinde sağlıklı bir kentsel politikanın olmayışı büyük nüfus yoğunluğuna bağlı olarak devasa büyüklükteki kentlerin ortaya çıkmasına, buna bağlı olarak da ülke genelinde sunulan kentsel hizmetlerin sunulmasında önemli yetersizliklerin doğmasına sebep

olmuştur. Buna paralel olarak, doğan bir başka sorun da kırsal ve kent arasında birtakım dengesiz gelişmelerin daha da artması olarak kendini gösterebilmektedir. İşte bu noktada orta ölçekli kentlerin önemi bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Çünkü genelde hep ihmal edilmiş olan orta ölçekli kentler ülkemiz açısından dengeli büyümenin en önemli ayaklarından birisini oluşturmaktadır.

21

Aşırı büyüyen kentler, yerel yönetimlerin üstesinden gelinmesi güç sorunlarla karşılaşılmasına, yerel hizmetlerin maliyetlerinin artmasına, gecikmeli olarak halka ulaşmasına neden olurken; artan, çeşitlenen, kapsamı genişleyen kamu hizmetlerinin sunumunda büyük yerleşim alanları kadar küçük ve orta yerleşim alanları da dar boğazla karşılaşmaktadır. Türkiye’de sayıca çok fazla olan, dolayısıyla ekonomiye etkileri göz ardı edilmemesi gereken, daha çok yerel ağların kesişim noktasında bulunan belde belediyeleri, söz konusu bu nedenlerden dolayı önemli bir çalışma alanı, üzerinde önemle durulması gereken birimler haline gelmişlerdir.

Büyük yerleşkelerin ekonomik gelişmede odak noktası olmalarının dışında, doğal kaynakların tüketicileri, esasen kirlilik ve atıkların üreticileri oldukları göz önünde bulundurulduğunda, belde belediyelerinin avantajlarının büyük yerleşim alanlarına göre daha fazla olacağı görülmektedir. Ancak bu demek değildir ki küçük ve orta ölçekli kentsel alanlarda bu sorunlar görülmemekte. Özellikle ulaşım, kanalizasyon, temizlik, imar, planlama ve çevre konularındaki sorunlar bu alanlarda da görülmektedir.

Keleş’e göre (1972: 53) en uygun kent büyüklüğünün bulunmasında, kentin sağladığı yararlardan, hizmet maliyetleri düşüldükten sonra en elverişli nüfus büyüklüğünün nerede olduğuna bakmak daha yerinde olacaktır. Bu durumda, yapılması gereken ilk iş ülke düzeyinde planlı bir kentleşme politikası saptayarak kentsel büyümeyi dizginleme gerekliliğidir. Böyle bir kentsel politika için de öncelikle kentlerin gruplandırılması gerekmektedir.

Türkiye’de nüfusu 100.000’e varmayan kentlerde ancak sınırlı ve geleneksel etkinlikleri bulunabildiği, nüfusu yarım milyonu geçen kentlerin ileri ekonomik etkinliklere olanak verdiği, 1 milyondan fazla nüfuslu kentlerde ise, yaşama çevresi olarak ve doğa ile

ilişki kurma ve trafik yönlerinden ciddi sıkıntıların başladığı görülmektedir. En uygun kent büyüklüğünü hesaplama, işin güçlüğü nedeniyle başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Ancak belli hizmetler için belli en uygun büyüklükler önerilebilmiştir.

Bu çerçevede, ABD’de kentleşmeyi derecelendirmeye dönük ve nüfus ölçütünü temel alan bir kentsel sınıflandırma kuralı geliştirilmiş ve nüfus büyüklüklerine göre kentsel büyüklük tanımlanmıştır. Bu bağlamda bu sınıflamaya göre 100.000 ile 300.000 nüfus

22

aralığında olan kentler orta ölçekli kent olarak tanımlanmıştır. Amerika kıtasında yer alan başka bir ülke olan Kanada’da ise 50.000 ile 500.000 kişilik nüfusa sahip yerleşmeler orta ölçekli kent olarak tanımlanmıştır. Güney Amerika’daki Brezilya’da ise orta ölçekli kent nüfusu 50.000 kişi ile 500.000 kişi arası olarak değerlendirilmektedir. Bununla birlikte Hollanda’da ise 100.000 ile 150.000 nüfuslu kentler orta ölçekli kentler olarak kabul edilmektedir. Uzakdoğu’nun en gelişmiş ülkesi Japonya’da ise 100.000 kişi ile 500.000 kişi arasındaki nüfusa sahip yerleşimler orta büyüklükteki kentler olarak ele alınmaktadır (Yazar, 2008: 92–93).

Elde edilen veriler doğrultusunda ortaya 10.000–30.000 nüfus aralığında olan yerleşmelerin orta ölçekli yerleşmeler olduğu gibi bir durum çıkmaktadır. Ancak, rakamlardan da görülebileceği üzere, söz konusu aralık çok fazla olup, bu aralığın da bir ayırımı tabi tutulması gerekmektedir. Bu bağlamda, birçok araştırma ve akademik çalışmada kabul edildiği gibi 100.000 rakamı bir eşik olarak ele alınırsa ortaya şöyle bir sınıflama çıkmaktadır.

Tablo 1: Kent Büyüklüklerinin Nüfus Aralığı

10.000–100.000 nüfus aralığı	Küçük kentler
100.000–300.000 nüfus aralığı	Orta ölçekli kentler
300.000–1.000.000 nüfus aralığı	Büyük kentler
1.000.000 – + nüfus aralığı	Metropolitan kentler

Kaynak: Yazar, 2008: 109

Tablo 2: Nüfus Büyüklüğü Kriteri ile Kent Ayırımı

Yerleşme Tipi	Nüfusu
Küçük yerleşim merkezleri	Nüfusları bazı yazarlara göre 2.000 kişiye kadar olan yerler, fakat genellikle limitleri olmayan ve erişilebilirlik faktörüne bağlı yerler
Küçük şehir merkezleri	5.000 kişiye kadar nüfuslu yerler
Orta ölçekteki şehirler	5.000–30.000 arası nüfusu olan yerler
Büyük şehir merkezleri	30.000–750.000 arası nüfusu olan yerler
Metropol şehirler	750.000'den fazla nüfusu olan yerler

Kent sınırlarını zorlayan gelişmeler, kentlerin yalnızca fiziksel ölçütlerle denetlenemediğini göstermiştir (Özer, 2005: 170). Keleş'e göre de (2004: 46), kentlerin büyümesinin hangi noktadan sonra yararsız, hatta zararlı olduğunun nesnel bir ölçütü olmamakla beraber, yapılan araştırmaların da hiçbirinin en uygun kent büyüklüğünü belirleme yönünden bir sonuca varabildiği de söylenemez. Kaldı ki, optimal büyüklüğün belirlenmesi halinde büyümeye devam eden kentleri durdurmanın imkansız olduğu, bunu sağlayacak politik araçların da yetersiz olduğu yönündeki görüşler ağır basmaktadır.

2. BELDE BELEDİYELERİNİN GENEL SORUNLARI

Belde belediyelerinin sorunları günümüzde sık sık tartışılmaktadır. Büyük yerleşim alanları kadar olmasa da sağlıksız yapılaşma, mesken sorunu, ulaşım sorunu, içme suyu

sorunu, kanalizasyon sisteminin bulunmayışı, kentte oluşan atık suların arıtılmadan alıcı ortamlara verilmesi sonucu meydana gelen su kirliliği, trafikten, sanayiden ve ısınma amaçlı kullanılan yakmalardan kaynaklı hava kirliliği, gürültü kirliliği, yeşil alan ve sosyal donatı alanlarının yetersizliği gibi pek çok sorunla karşı karşıyadırlar. Kara'nın araştırmasına göre (2010: 79) kent düzeyindeki en önemli sorunlar listesinde ilk üç sırayı imar, alt yapı ve ulaşım-yol-kaldırım sorunları oluşturmaktadır. Bu sorunların durağan bir yapısının olması

24

ve günlük hayatı ciddi boyutlarda ilgilendirmeleri, kent düzeyinde önemli sorunlar olarak görülmelerine etken olmuştur.

Kentler, esas olarak bütün toplumsal grupların günlük yaşamının temelinde yer alan ortak tüketim araçlarının örgütlenmesi ile ilişkilidir: konut, eğitim, sağlık, kültür, ticaret, ulaşım gibi. Bu sorunlar büyük ölçüde kentleşme sürecinin biçimiyle ilgilidir (Castells, 1997: 14–15). Ramachandran'a göre (1985: 272) son yıllardaki hızlı kentleşme şehir sakinlerinin birçoğunun yaşam niteliğinde ciddi bozulmalara neden olmuştur. Yeni talepleri karşılamak için hareket olmadığı sürece de bu durum kötüye gitmeye devam edecektir.

2.1. Altyapı ve Ulaşım Sorunu

Bir kentin işlevlerini yerine getirebilmesi, büyümesi ve gelişmesi için gerekli olan temel hizmetler, kolaylıklar ve donanımlar kentsel altyapı olarak tanımlanır. 19. yüzyıldan bu yana modern kentlerin inşasında ve gelişmesinde önemli bir role sahip olan alt yapı şebekeleri, bugün kentsel yaşam kalitesinin de en önemli belirleyici unsurları olmuşlardır (Görer, 2005: 423). Belde belediyelerinde birtakım siyasi ve idari sorunlardan kaynaklı yol, kanalizasyon, su, gaz, elektrik, haberleşme gibi altyapı hizmetlerinin yerine getirilmesi noktasında ciddi sorunlar yaşanmaktadır.

Altyapı yetersizliklerinin başlıca nedeninin kaynak yetersizliği olduğu yönündeki düşünceler artış göstermektedir. Üretken ve kaynağını kendi yaratan bir zihniyetten yoksun olan belde belediyelerinin su, elektrik ve hizmet sunumu çok pahalıya mal edilmektedir. Dolayısıyla kaynak maliyetinin artması, ekonomik gelişmeyi de dibe çekmektedir.

Belde belediyelerinde ulaşım konusunda da sıkıntılar yaşanmaktadır. Artık özel araçların trafikte önemli bir yer tutmaya başlaması, trafiği olumsuz etkilemekte, bu durum ulusal ekonomi yönünden de ciddi sorunlara yol açmaktadır.

2.2. Arsa Sorunu

Birçok kentsel faaliyetin toprak üzerinde uygulanmakta olduğu bilinen bir gerçektir.

25

Bazı kentsel hizmetlerin sunumu toprak talebini arttırmaktadır. Bu açıdan kentsel işlevlerde toprak kullanımı önemli bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Toprak miktarının kıt, kullanma alanlarının bol oluşu, toprağın daha da değerlendirilmesine sebep olmaktadır. Ancak Bookchin'e göre (1999: 11), kentsel faaliyetler çoğu kez, bir toprak parçasının ekolojisine zarardan çok yarar sağlamıştır.

Toprağın tarımsal kullanımından kentsel kullanıma geçmesi, yani arsa olarak kullanılması, kentsel kullanım için toprak üzerinde alt yapı yatırımlarının yapılması yol, yeşil alan gibi kamusal hizmetlerin sunulması arsa değerini arttırmaktadır. Toprak kullanımında seçenek çeşitliliği, toprak sahibinin beklentileri, toprağın kent toplumu yararına uygun biçimde kullanılmasını da güçleştirmektedir (Özer, 2004: 68–69).

2.3. Konut Sorunu

Konut, ailenin barındığı, ahlak ve kültürün geliştiği yuva olarak tanımlanır. Ayrıca konut, birey ve aile için temel gereksinimlerden biri olan barınma sorununu karşılayan, toplum için de toplumsal ve mekânsal içeriği olan bir olgu olarak ele alınabilir (Özer, 2004: 69).

Konut, Özer'e göre (2004: 69) 1960'lara gelinceye kadar kentin önemli sorunları arasında yer almıyordu. Ancak günümüzde hem büyük yerleşim alanlarında, hem de orta ölçekli yaşam alanlarında en çok tartışılan sorunlardan biri haline gelmiştir. Nüfus artışına bağlı olarak ve büyük aile yapısından çekirdek aileye doğru bir yönelimin oluşu, ekonomik yetersizlikler gibi unsurlar konut sorununu derinleştirmektedir.

2.4. Gecekondu Sorunu

Gecekonduyu, Bayındırlık ve yapı kurallarına aykırı olarak, gerçek ya da tüzel, kamusal ve özel kişilerin toprakları üzerine, toprak iyesinin istenç ve bilgisi dışında onamsız olarak yapılan, barınma gereksinimleri devletçe ve kent yönetimlerince karşılanamayan yoksul ya da dar gelirli ailelerin yaşadığı barınak türü olarak tanımlanır. Sürekli yerleşim niyetiyle yapılmış konaklama yeri olma niteliği taşımakla beraber genellikle kentin çevresinde yer alırlar (Özer; 2004: 70–71).

26

Bu tanıma göre gecekondu; kişinin devlet ya da özel kişiye ait bir yerde imar kanununa aykırı, sağlıksız, alelade yapılmış konutlar olduğunu söylemek mümkün gözükmektedir. Kişiler önce kentin dışındaki “sahipsiz” arazide kendilerine bir yer edinirler. Sayıları az olduğu ve şehrin dışındaki toprağa zaten talep bulunmadığı için bunun üzerinde durulmazdı. Genellikle çabuk asimile olur, sorun haline gelmezlerdi. Ancak 1950’lerde başlayan ve günümüze değin artarak devam eden ve adeta başka bir kent görünümünde olan gecekondu, kentlerin en büyük sorunlarından biri olmuştur. Şehirlerin göçü kaldıramaması, sanayileşmenin yetersizliği ve iktisadi güçlükler, kentlerde gecekondu alanlarının ortaya çıkmasına ve bugüne kadar sürekli büyümesine sebep olmuştur (Kıray, 1998: 20; Özer, 2004: 71; Görmez, 1997: 65).

Gecekondu; tarih boyunca “kentlileşen köylüler”, “köylüleşen kentler”, “kentle bütünleşemeyen köylülerin” barındığı mekânlar, “teneke mahalleleri” (Aslanoğlu, 2000: 100; Kıray, 1998: 20) gibi ifadelerle anılmışlardır.

Gecekondu, özellikle bu kesimde oturan, zaten kente uyum sağlamada zorlanan yerel halkın kentsel yaşama adapte oluşunu engellemekte, daha da önemlisi burada oturan yerel halkın kente yabancılaşmasıyla ve toplumdan dışlanmasıyla sonuçlanabilmektedir. Ancak Türkiye’de kentleşmenin sonucu ortaya çıkan sorunların en başında gecekondu sorununun olduğunu belirten Kongar’a göre, gecekondu halkı ülkenin ekonomik ve toplumsal siyaseti etkilemesi noktasında ülke yazgısını belirleyecek bir noktaya ulaşmıştır (Baysal, 2007).

Kente alışma, iş bulma ve kentle bütünleşme varsayımı üzerine kent yaşamına çok yönlü uyum güçlüğüne, bir çığ gibi tüm sağlıksızlık ve kaynak savurganlığı ile büyüyen gecekondu olgusunun (Göymen, 1997: 154–163) yapılan araştırmalar sonucu (Bulut, 2005:

86), bazı şartların oluşması durumunda önüne geçebilmek mümkündür. Ancak bütünüyle ortadan kaldırılabileceğini ileri sürmek oldukça iddialı bir yaklaşım olacaktır.

Türkiye’de imar kanunları başta olmak üzere gecekondulaşmanın önlenmesi ve iyileştirilebilir bir hal alması konusunda pek çok düzenleme yapılmasına rağmen gecekondulaşmayı engellenememiştir. Sık sık gelen gecekondulaşma aforları Türkiye’de gecekondulaşma sorununun önlenmesi yerine, giderek artması ve ağırlaşmasına sebep olmuştur (Görmez, 1997: 65–140).

27

Gecekondulaşmayı önlemenin yolu yıkmakla ya da nüfusu bir yerden bir yere taşımakla çözülmez. Sorunun toplumsal–ekonomik köklerine inmek gerekir. Gelir dağılımının düzeltilmesinin yanında kentleşmenin hızına, biçimine ve yurt yüzeyine yayılmasına egemen olacak politikalarla, sanayileşmede güdülecek politikayla gecekondulaşma sorununa çözüm bulunabilir (Baysal, 2007).

Belde belediyelerinin kaçak yapılaşmayı özendirici bir konumda bulunduğunu, kentin görselliğini tehdit eden bir unsur olduğunu iddia eden görüş sahipleri vardır. Mesela Toplu Konut İdaresi (TOKİ) Başkanı Erdoğan Bayraktar, gecekondulaşmanın–kaçak yapılaşmanın en büyük sebebinin belde belediyeleri olduğu görüşünü savunmuş, belde belediyelerinin yapılaşmanın rejimini bozduğunu belirterek “*Bence belde belediyeleri olmamalı, kapatılmalı*” demiştir (<http://www.yeniasya.com.tr/2007/12/10/haber/h10.htm>).

3. ANTAKYA’DAKİ BELDE BELEDİYELERİNİN SORUNLARI

Burada öncelikle Antakya merkez belediyenin, daha sonra Antakya’daki belde belediyelerinin karşılaştığı sorunlar ele alınıp incelenecektir.

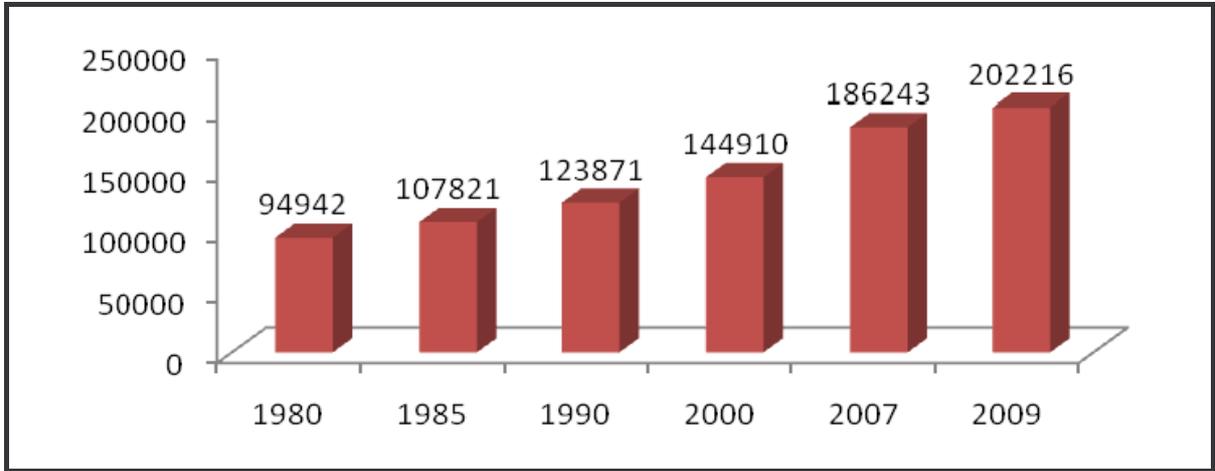
Bugünkü Antakya kentsel alanına bakıldığında fonksiyonların birbiri içine girdiği plansız bir kent havası gözlemlenmektedir. Tarihi kent merkezi ile yeni kent merkezinin bir araya sıkışması, tarihi kent merkezinin hemen kuzeyinde sanayi alanının bulunması, ticaret ve konut alanlarının kentin neredeyse her yerinde iç içe olması, kentsel yeşil alan kullanımlarının standartların çok altında kalması, gecekondulaşma alanlarının çokluğu Antakya’nın planlı bir gelişme göstermediğinin kanıtlarıdır (Bulut ve Korkmaz; 2008: 135). Buna dayanarak, etrafi

belde belediyeleri ile sıkıştırılmış düzensiz bir yapıya sahip olan Antakya'nın bir yönetim çıkmazı içinde olduğunu ve plansız bir gelişim seyri izlediğini söylemek mümkündür.

Köklü bir tarihsel geçmişe sahip olan Antakya'nın, doğuma ve dışardan gelen göçe bağlı olarak nüfusu hızla artmaktadır. 2009 son nüfus sayımına göre Antakya'nın nüfusu 202.216'dır.

28

Grafik 1: Yıllara Göre Antakya'nın Nüfusu

Kaynak: Elburz, 2010

Antakya'daki bu hızlı nüfus artışının beraberinde birçok sorunu da getireceğini tahmin etmek zor değildir. İşsizlik, kentsel altyapı sorunları, ulaşım, konut, gecekondu, fiziksel çevre değerlerinin yozlaştırılması, kalabalık ve yoğun nüfusa paralel olarak tırmanan ve hızla artan büyük sorunlardır. Kentsel gelişim açısından geride seyreden Antakya'nın komşu altı belde belediyesi ile sıkıştırılmış olması, yerleşik alanı birçok yönden sınırlamaktadır. Bu sebeple istenen düzeyde bir gelişme sağlanamamaktadır.

Artan nüfusa konut sağlamak amacıyla yapılan TOKİ konutları beldenin en önemli imar faaliyetleridir. Şehir merkezindeki düzensiz yapılaşmalar, trafik sorununu doğurmakta bu sorun "günü kurtarma" gibi basit çözümlerle aşılmaya çalışılmaktadır. Bu çözümlerin uzun vadeli olmayışı, soruna çare olmak yerine, beraberinde daha başka birçok sorunu da doğurabilmektedir.

Antakya'daki özel araç sahipliği oranının göz önünde bulundurulması, otopark sıkıntısının da ne derece büyük bir sorun teşkil ettiğini anlamak için yeterlidir. Otopark ihtiyacı her geçen gün artmakta, ancak bu sorunun çözümüne yönelik hiçbir somut adım atılmamaktadır.

İlk etapta Antakya'da geleneksel bir yönetim anlayışının hâkim olması sebebiyle, klasik politikalarla yurttaşın taleplerinin gereği gibi yerine getirilememesi belde

29

belediyelerinde bir sıkıntı yaratmaktadır. Bu sebeple görevlerin yeniden tanımlanması bir zorunluluk olmuştur.

İkinci olarak, stratejik boşluklar ve yönetsel uygulamaların yetersizliği, yetki sorumluluğu konusunda sorunlar ortaya çıkarmakta, yönetimde ortaya çıkan verimsizlik, hizmetleri karşılamada yavaşlık ve aksaklık, bütçenin sağlıklı bir gelir–harcama denkleğine kavuşturulamaması, kentsel rantların belli toplumsal sınıflara aktarılması (Çukurçayır, 2003: 94) ile sonuçlanabilmektedir.

Türkiye'deki yönetimlerin öncelikli sorunları akçal konular, personel, uzman ve denetim sorunlarıdır. Ayrıca bir türlü devredilmek istenmeyen görev ve yetkileri de önemli sorunlar arasında saymak gerekir (Çukurçayır, 2003: 152).

Yönetimlerin değişmez “*kaynak yetersizliği*” sorununun Antakya belde belediyelerinin en temel sorunu olduğunu söylemek mümkündür. Diğer sorunları da nüfusun hızlı artışı ve buna paralel olarak artan gecekondü ve kaçak yapılaşma, mevzuat sınırlaması sebebiyle personel alımında yaşanan sıkıntı, konut, ulaşım ve altyapı sorunları, komşu belediyelerden istenen düzeyde yardım alınamaması, yönetim içi siyasi ayrımcılık, yerel parti teşkilatlarının baskısı, idari ve mali özerkliğin olmayışı, yerel halktan bazılarının topluluğun genel çıkarları aksine yönetime istek ve baskılarda bulunması, yerel halkın belediye yönetimine aşırı ilgisizliği ve halka hizmetleri anlatmada güçlük çekilmesi olarak sayılabilir.

3.1. Sosyal Donatı Alanları ve Yeşil Alanların Eksikliği Sorunu

Antakya'da çözüm bekleyen önemli bir sorun, sosyal donatı alanlarının yetersiz oluşudur. Antakya'da aktif ve pasif yeşil alanlar dengesiz bir görünüme sahiptir. Daha açık bir ifadeyle Antakya kentsel alanında yeşil alan ve parklar genel olarak yetersiz, irili ufaklı parçalar halinde ve dağınık bir yapı sergilemektedirler. Nüfus artışına bağlı olarak bu alanların yetersiz oluşunun kent için büyük bir sorun teşkil edeceğini tahmin etmek zor olmayacaktır. Sosyal donatı alanlarının yetersiz oluşu yerel halkı kent dışında birtakım arayışlara itmektedir.

Kişi başına düşen yeşil alan miktarının 6,36 metrekare (Elburz, 2010) olduğu Antakya'da, bu eksikliği giderme çabalarının da olmadığı gözlenmiştir. Bu alanların coğrafi

30

bakımdan irili-ufaklı dağınık oluşu kullanım imkânlarını da düşürmüştür. Yeşil alan gereksiniminin kentsel yaşam için ne derece mühim olduğu yönetici aktörlerce yeterince algılanmamış olacak ki halen bu alanlara yönelik nesnel bir zemine oturtulmuş kentsel politikalar hayata geçirilememiştir.

1994 yılında yapılan bir çalışmaya göre (Tek; 2009, 151), Antakya kentinin açık ve yeşil alan toplamı 1.619.290 metrekaredir. 523.385 metrekaresi açık ve 1.095.905 metrekaresi de yeşil alandır. Yeşil alanların 368.677'si topluma açık, 727.228 metrekaresi de topluma yarı açık ve yeşil alanlardır. 2001 yılındaki çalışmaya göre ise açık ve yeşil alanların toplamı 149.10 ha'dır. Bu miktarın 76.01 hektarı açık alan ve 73.09 hektarı ise yeşil alan olarak tespit edilmiştir. Yeşil alanların 41.48 hektarı topluma açık ve 31.61 hektarı ise topluma yarı açık yeşil alanları oluşturmaktadır.

Antakya kentine toplam 1.389.698 metrekare yeşil alan, 223.575 metrekare park alanı, 726.475 metrekare ağaçlandırılacak alan, 147.500 metrekare spor tesisi, 22.000 metrekare çocuk oyun alanı önerilmiştir. Mevcut imar planında 2010 yılında 210.000 nüfus tahmini ve 147.000 hektarlık bir yeşil alan öngörüsünde bulunulmuştur (Tek; 2009, 151).

Kentin en önemli parkı Asi Nehri ile Gündüz Caddesi arasında ve büyüklüğü 51.000 metrekare olan Antakya Parkıdır. Ancak birtakım politik davalar ve düzensiz seyreden kentleşme sebebiyle parkın şu anki büyüklüğü 39.293 metrekaredir (Tek, 2009, 152). Bu küçülmenin zamanla artış göstereceği olasılığı kaygı vericidir.

İlçedeki tek atık su arıtma tesisi Asi Nehri üzerinde, Akdeniz Mahallesinde yer almaktadır. Antakya'nın kent kimliğini tehdit eden bu durum kentin sosyal, yönetsel ve görsel gelişiminin önünde önemli bir sorun teşkil etmektedir. Merkez belediye dışındaki birkaç belde belediyesinin kanalizasyon ve atık sularını arıtmadan, Asi Nehrine boşaltması “*Marka Kent*” olma yolundaki kentin önünde en büyük engeli oluşturmaktadır. Bu engelin aşılması, sadece merkez belediyenin değil, Antakya'daki tüm belde belediyelerinin ortak ve toplu hareketi ile mümkün olacaktır. Tüm belde belediyelerinin bu ortak harekete duyarlı yaklaşması ile olumlu bir sonuca ulaşılabileceği temenni edilebilir.

31

3.2. Kaynak Yetersizliği Sorunu

Küçük ve orta ölçekteki belediyelerin en temel sıkıntısı kaynak yetersizliğidir. Ercoşkun'a göre (2005: 87), gönderilen destek kaynaklar ve aktarımlar belediyelere iki ana kritere göre dağıtılır. Bu kriterler finansal durumları ve nüfuslarıdır.

Belediyelere ayrılan payların çoğu kez yapılması gereken işler karşısında yetersiz kaldığı savunulur. Antakya belde belediyelerinde de bu sıkıntıdan yakınılmaktadır. Nüfusa bağlı olarak merkezden pay aktarılan belediyelere, vergi gelirleri ikincil bir kaynak teşkil etmektedir. Yani “*devlet ana*”nın ayırdığı paylardan ve aktardığı yardımlardan medet ummak, Antakya belde belediyeleri için de bir gelenek halini almıştır. Hâlbuki yerel aktörler, kaynak yaratmak için girişimlerde bulunmayı olumlu karşılımlarına rağmen hiçbiri bunu göze almaya cesaret edememekte, yerel politikalar sadece merkezin ayırdığı bütçeye göre şekillenmektedir.

Belde belediyelerinin sayısındaki artış belediyelerin en uygun büyüklük sorununu doğurmuştur. Buna göre bir belediyenin büyüklüğü ile o belediyenin sunabileceği hizmetlerin etkinliği arasında bir ilişki olduğu varsayılırsa belediye büyüklüğünün belirlenmesinin önemli olduğu sonucuna ulaşılabilir. Ancak Tuzcuoğlu'na göre (2003: 104) optimal kent büyüklüğü saptanırken sadece kişi başına düşen kamu harcamalarının değil, aynı zamanda kent sakinlerinden alınacak olan “*potansiyel katılım payının*” da göz önünde bulundurulması gerekir. İçişleri Bakanlığı'nın 1985 yılında yaptığı çalışmaya göre belediyelerin nüfus büyüklüğü ile kişi başına yapılan harcamalar arasında bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Buna

göre nüfusu 5.000'den az olan belediyelerde kişi başına harcamaların oldukça yüksek olduğu, Antakya'daki nüfusu 5.000'in altındaki belediyelere baktığımızda da bu yargının doğruluğu ortaya çıkmaktadır. Kentsel yaşam alanları büyüdükçe sunulan hizmetlerin niteliği ve homojenlik özelliği zedelenmektedir. Ancak Bookchin (1999: 16) bu yargıyı çürüten bir düşünce ileri sürmüştür ve bir kent ne kadar büyükse, daha küçük yerleşimlerden kültürel ve ekonomik olarak o kadar üstün olduğu fikrini savunmuştur.

32

03.07.2005 tarihli 5393 sayılı Belediye Kanununa göre ülkemizdeki belediyelerin %80'ini küçük belediyeler oluşturmaktadır (Elburz, 2010). Uygulamada, ölçek bakımından küçük olan belde belediyelerinin idari kapasite açısından kendilerini yenileyemedikleri, mali kaynaklarının çok önemli bir kısmını cari harcamalara kullandıkları ve hizmetlerini layıkıyla yapamadıkları, hatta temel hizmetler için bile yeterli maddi kaynak bulmada zorlandıkları, nitelikli ve uzman personel barındırmada önemli sorunlar yaşadıkları görülmektedir.

Kaynak sıkıntısı yaşayan küçük merkezler, kendilerinden büyük kentlerin hinterlandında konuşlanma eğilimindedir. Çünkü bu yerler yeterince uzmanlaşmış fonksiyonlara sahip olamadıklarından büyük merkezlere bağımlıdırlar (Tuzcuoğlu, 2003: 36). Buna göre büyük yerleşim merkezleri kendilerinden daha küçük yerleşim alanlarınca çevrelenir. Böylece karşılıklı bir menfaat alışverişi başlar. İşte bu maddi sıkıntılar sebebiyle belde belediyelerinin çoğu artık birer yük mekanizması haline dönüşmekte, kente yarar yerine zarar getiren yeknesak kurumlar halini almaktadır.

Antakya'daki belde belediyelerinin bir kısmının altyapı sorunları ciddi boyutlara ulaşmış gözükmektedir. Kanalizasyon sistemi bulunmayan belde belediyelerinin gerekçe olarak kaynak sıkıntısını göstermesi yerinde bir bahane olmaktadır. Böyle maliyetli bir sistem için pay ayırmayı kimse göze alamamaktadır. Asi nehrine boşaltmak daha ekonomik görülmektedir. Antakya belediyesinin, çevre beldelerden dokuz tanesini, kanalizasyon arıtma tesisine ortak etmesinin öngörülmesi, durumun ehemmiyetini ortaya koyan basit bir örnektir. Kaynak yetersizliğine bağlı olarak belediyelerin teknik araç sıkıntısı ve belediyede çalışacak personel alımında da sorunlar kendini göstermektedir.

3.3. Kaçak Yapılaşma ve Gecekondu Sorunu

Herkesin birbirini tanıdığı ve birbirleriyle yakın ilişkilerde bulunduğu insanların küçük yerleşim alanlarındaki değişmez adresi gecekondu; Antakya kentsel alanında az rastlansa da Türkiye'nin kanayan yarası haline gelmiştir. Plansız ve denetimden yoksun yapılaşmalar kentsel alanda görsel açıdan bir iticilik yaratmakta, kent için ciddi problemler doğurmaktadır.

Başlangıçta gerçek bir konut gereksiniminden ortaya çıkan bu yerleşimler, bugün daha çok yasal düzenlemelerin sonucudur (Karaaslan, 2005: 217). Gecekonduyu ortadan kaldırmayı sağlayacak önlemleri alacak yerde önce yapılmasına göz yumup sonra af yasalarıyla bağışlamak gecekondulaşma sürecini özendirmekten başka bir işe yaramamaktadır. Ne yazık ki bu yapılaşmaların oluşmasında devletin rolünün de olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. “*Bundan öncekilere tamam, bundan sonrasına hayır*”ların sonu bir türlü gelememiştir. Olay, ruhsatın oy'un rengine göre verilmesine kadar ulaşmış, ruhsat verme neredeyse bir seçim propagandası haline gelmiştir.

Gecekondulaşmayı önlemenin esas yolu, merkez ile yerel işbirliğinden geçmektedir. Çünkü alınabilecek önlemlerin hem merkezi hem de yerel boyutu vardır. Bu bağlamda en önemli yol da hazine arazilerinin belediyeler aracılığı ile konut sorununun çözümünde kullanılması olarak görülmektedir (Bulut, 2005: 87–88). Ancak böyle bir girişimin bazen çarpık kentleşmeye sebep olabileceği, bu durumun verimli tarım arazilerinin yanlış kullanılması ve doğal hayatın zarar görmesi ile sonuçlanabileceği öngörülebilmelidir.

3.4. Trafik ve Ulaşım Sorunu

Kent içi trafik sorunu genel bakış açısındaki yanlışlıklar nedeniyle her geçen gün daha fazla sorun olmakta ve trafik sorunu olmayan kentimiz kalmamaktadır. Toplu taşımacılığın olumsuz olarak düşünüldüğü bir sistem, başta hava kirliliği olmak üzere, otopark, ekonomik yitimler, artan kazalar vb. sorunları da beraberinde getirmektedir (Erten, 1999: 145).

Ünlü yazar ve düşünür Lester R. Brown'a göre bir kentin yaşanabilirliğinin en iyi ve tek göstergesi o kentteki parkların, araba park alanlarına oranıdır. Bu, kentin insanlar için mi yoksa otomobiller için mi tasarlandığının, aynı zamanda kentlerin tüm insanlar için mi yoksa

34

arabası olan küçük bir azınlık için mi biçimlendirilmekte olduğunun da bir göstergesidir. Orta büyüklükte bir kent olan Antakya kent özeği, Türkiye ortalamasının iki katı oranında taşıta sahip bulunmaktadır. Otomobil, minibüs, kamyonet ve kamyon sayılarının toplamına bakıldığında, ortalama olarak, Türkiye genelinde her kentli 8 kişiye 1 taşıt düşerken, Antakya kent özeğinde her 3,5 kişiye 1 taşıt düşmektedir (Adıgüzel, 2004: 53–54). Bunun sonucunda kent merkezindeki araçların, yayalara ayrılmış olan alanların büyük bir bölümünü kapsadığı görülür. Kentin merkezindeki bu taşıt yoğunluğunu azaltacak park alanlarının Antakya kentsel alanı için çok az olduğu söylenebilir.

Buna göre Antakya'nın trafik ve ulaşım açısından ciddi sorunlar yaşadığını söylemek yanlış bir ifade olmayacaktır. Trafiğin kağı hızıyla ilerlediği kentte özellikle ana caddeler üzerinde yoğun bir trafik ve tıkanıklığın yaşanması, otopark yetersizliğinin de bir işaretidir. Sözüm ona cadde ve sokaklarda tek yön uygulamasının yapılmasıyla, trafik ve tıkanma sorununun çözüleceği umulmaktaydı. Antakya'da özellikle ana arterler üzerindeki yoğun trafik ve trafiğe bağlı gelişen tıkanıklık, kentin çekilmezliğini bir kat daha arttırmaktadır. Bu sorunun giderilmesi ümidiyle somut bir adım yerine, işin basitine gidilerek tek yön uygulamasının getirilmesi ne yazık ki bir çözüm olamamış, sorunlar katmerleşerek artmıştır.

3.5. İşsizlik

Kentler ve büyük yerleşim merkezleri, işsizlerle, geçici işçiler ve hiçbir sosyal güvencesi olmayan işlerde çalışan pasif işçilerle dolmuş vaziyettedir. Belediyelerimizin aşırı personel alımlarındaki en önemli etken ülkede yaşanan aşırı işsizlik sorunudur. Aşırı işsizlik

nedeniyle büyük baskılar altında kalan belediyelerimizi bu baskıdan kurtaracak yasal düzenlemeler yeterli değildir (Devlet Denetleme Kurulu, 1996: 218).

Türkiye İstatistik Kurumu'nun verdiği bilgilere göre işsizlik her geçen gün artış göstermektedir. 2008 yılı 2. dönem işsizlik oranı 9,2 iken 2009 yılı 2. döneminde bu rakam 13,6 oranında olmuştur. Hatay'da Haziran 2009 itibariyle İŞKUR'a kayıtlı işsiz sayısı 25.664'tür (Çinçin, 2009: 7). Bu ciddi rakamın yerel birimlerin sanayi ve ekonomiye yeterli önemi verememesinden kaynaklanan bir sonuç olduğu söylenebilir. Bu ekonomik sorunların çözülebilmesi, yeterli istihdamın yaratılması ve girişimlerin desteklenmesiyle paralellik gösterecektir.

35

Antakya'da işsizlik halkı yurt dışı işçiliğine, özellikle Suudi Arabistan'a mahkûm etmiştir. Antakya'da şu anda işler durumdaki önemli sektörler olan tarım, turizm, ticaret ve nakliye tamamen halkın kendiliğinden geliştirebildiği seviyededir (Savaş, 2009: 4). Devlet desteğiyle yapılacak kolektif bir çabayla işçi ve işvereni planlı projelerde ortak bir paydada buluşturmak işsizliği önlemek adına atılacak somut bir adım olabilir. İyi organize edilmiş bir piyasanın, işsizlik savaşımında katkısı inkâr edilemeyecek düzeyde yüksektir.

3.6. Personel Sorunları ve Katılım

Belediye hizmetlerinin belirli ve etkin bir şekilde yerine getirilmesi, yetenekli ve gayretli bir kadro ile mümkündür. Siyasi kaygılar belediyelerin personel kadrolarını aşırı şişirmiştir. Özel kesimde bir kişinin yaptığı işi, belediyelerde 4-5 kişi yapmaktadır (Güllüce, 2004: 150).

Buna karşılık, yerel yönetimlerde personelin bilgi ve yetenek eksikliklerinin hizmet-içi eğitim aracılığı ile giderilmesi çok istisnai bir durumdur. Bu konuda Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü ve bazı yerel yönetim birliklerinin sınırlı programları ile birkaç kuruluşun yetersiz uygulamaları dışında yürütülen hizmet-içi eğitim programları yoktur (Yalçındağ, 1995: 37). Oysaki yerel aktörler, her düzeydeki personelin bilgi eksikliği ile ilgilenmeli ve bu sorunu gidermek için telafi çözümlerde bulunmalıdır.

Belediyelerde geçici işçi çalıştırılması, aşırı sayıda personel alınmasına sebebiyet vermiştir (Devlet Denetleme Kurulu, 1996: 118). Her seçim sonrası belediye kadrolarında

tasfiye yoluna gidilmesi, seçilen yöneticilerin yeni personelle devam etmek istemesi, Antakya belde belediyelerinde de görülmektedir. Ancak böyle bir girişimde bulunulması, bütün deneyim, bilgi ve birikimin silinmesi anlamına gelecektir. Böyle bir düşünce ile hareket edip, başarılı olmayı beklemek bir hayalden öteye gidemeyecektir. Şüphesiz ki bu sürecin faturası da belediyeye ve belde halkına biçilecektir.

Tablo 3: Antakya'daki Belde Belediyelerinin Personel Sayısı

Antakya Belde Belediyelerinin Personel (memur+işçi) Sayısına İlişkin Tablo			
Antakya	518	Küçükdalyan	17
Avsuyu	16	Maşuklu	10
Çekmece	50	Narlıca	40
Dursunlu	22	Odabaşı	34
Ekinci	19	Ovakent	22
Gümüşgöze	16	Serinyol	54
Güzelburç	21	Subaşı	11
Harbiye	56	Şenköy	8
Karaali	16	Toygarlı	10
Karlısu	19	Turunçlu	12
Kuzeytepe	17	Yeşilpınar	15

Kaynak: Tek, 2009: 22

Yerel yönetim kurumunun yapısı ve özelliği, halk katılımı için çok uygundur. Lakin katılımı özendirecek ve etkili kılacak olan sivil toplum örgütleri ülkemizde yeterince yaygınlaşmamıştır. Bu kuruluşların görevi, mevzuat çerçevesinde yerel toplulukların yerel yönetim kararlarına ve uygulamalarına yoğun ve etkili biçimde katılmalarını özendirmektir (Yalçındağ, 1995: 39). Keleş'e göre (1987: 229) halkın aydınlatılması ve planlama sürecine katılımıyla bireylerin çıkarları ve toplumun yararı arasındaki denge daha kolay sağlanacaktır.

Belediyelerin idaresinde orada oturanlar söz sahibidirler. Birlikteliğe yardımcı davranışların geliştirilmesi, katılım için elverişli ortamın hazırlanması, insanların bilgi, düşünce ve değer yargılarının olumlu yönde değiştirilmesi ile mümkün olacaktır. Belediyeler özü gereği halkın katılımına, onu etkilemesine en açık olan kurumlardır. Ancak bunlara karşın

halkın katılımı ya da yapılanları denetlemesi neredeyse olanaksızdır (Erten, 1999: 147; Ergin, 1936: 136; Geray, 1981: 20–21). Bu durum, katılım krizinin yaşanması ve yönetim birimlerinin meşruiyetinin zedelenmesi gibi bir tehlike yaratabilmektedir.

Halktan gelen görüş ve önerilerin karar alma süreci üzerinde gerçek bir etkiye sahip olurluğu tartışmaya değer bir konudur. Bu etkinin fiilen varolmaması, katılım konusunda isteksizlik ve kayıtsızlıkla sonuçlanabilmektedir.

Etkinlik ve yurttaşa yakın ya da yurttaş odaklı bir yönetim anlayışı, kamu hizmeti sunumunda en önemli kalite göstergelerindedir. Dolayısıyla, yurttaş odaklı ve denetlenebilir

37

bir yönetim, hizmet sunumunda bütüncül/entegre bir yaklaşım, halk katılımı için uygun bir yapısal çerçeve, güvene dayalı bir işbirliği yerel hizmetlerde kalitenin olmazsa olmaz koşullarındandır (Çukurçayır, 2003: 108–112).

3.7. Ekonomik Girişimlerden Kaynaklanan Sorunlar

Belediyeler yerel ihtiyaçların karşılanması amacıyla ekonomik girişimlerde bulunmaktadır (Leba, 2010). Ancak bu girişimler sırasında birtakım sorunlarla karşılaşmaktadır. Bu sorunların ilki kurulacak işletmeye ilişkin kuruluş usul ve esasların belirtildiği mevzuatın eski ve karmaşık oluşudur. Yani belediyelerin ekonomik işletmelerinin kuruluş, görev ve sorumluluklarına dair herhangi bir yasal düzenlemenin olmaması birtakım sorunlar yaratmaktadır.

Belediyelerin şirketleşerek, ekonomik faaliyetlerde bulunması belediyeleri bazı eleştirilere maruz bırakmıştır. Mesela şirketler, Türk Ticaret Yasası'na göre hizmet verseler de, yönetimlerinin yapısı itibariyle tamamen belediyelerin denetimi altına girmektedirler (Leba, 2010). Böylece kurulan şirketin belediyenin etkisi altında kalması gibi bir sonuç doğabilmektedir.

İkinci bir eleştiri de kurulan belediye şirketinin, belediyenin kendi yandaşlarına iş alanı sağlaması yönündedir. Dolayısıyla liyakat ilkesi dışında personel alımında bulunulması, şirketlere birer yolsuzluk batağı gözüyle bakılmasına sebebiyet vermiş, belediye yönetimini de sıkıntıya sokmuştur.

Diğer bir eleştiri konusu da belediyelerin şirketleşmelerinin, merkezi denetimden bir kaçış olarak görülmesi fikrine dayanmaktadır. Bu eleştiriler doğrultusunda, belediyelerin idari yapıyı kurma, araç ve personel istihdam etme, gerekli araç ve gereci temin etme yetkisine sahip olmalarına rağmen, şirketleşerek bazı hizmetleri gerçekleştirmeleri yetkiyi kötü kullanma sonucunu doğurabilmesi açısından kaygı vericidir.

Antakya'daki belde belediyelerinin bir başka sorunu da kentlilik bilincinin henüz tam anlamıyla olgunlaşmamış olmasıdır. Belde belediyeleri ne tam anlamıyla kırdan ayrılabilmiş ne de tam anlamıyla kentle özdeşleşebilmişlerdir. İki uç arasında sıkışıp kalmışlardır. Bu da

38

kent kültürünün yerleşmemesi, yerleşik halkın özündeki kır yaşantısından arınamaması gibi bir sonuç doğurmaktadır.

Antakya belde belediyelerinin yetki alanlarından kaynaklanan bir takım sorunları da mevcuttur. Birbirine yakın olan belde belediyelerinde belli bir alanın, işine gelince hizmet sahasına girmesi, işine gelmeyince hizmet alanı dışında kalması, yönetsel sıkıntılara sebebiyet vermiştir. Bu nedenle, yetki ve sorumlulukların kesin bir şekilde belirtildiği bir takım somut idari adımların atılması artık gereklilikten çok bir zorunluluk haline gelmiştir.

Bütün bunlar göz önünde bulundurularak, Antakya belediyesi ile belde belediyeleri karşılaştırılırsa; tahmin edileceği üzere Antakya, Hatay'ın da merkez ilçesi olması sebebiyle hem bir iş merkezi hem de bir yaşam merkezi konumundadır. Merkez belediyenin nüfusu tüm belde belediyelerinin nüfusları toplamından daha fazladır.

2007 yılında Antakya'da yer alan yirmi bir belde belediyesinin nüfusları toplamı 154.208 iken, Antakya belediyesi 186.243 nüfuslu idi. 2008 yılına gelindiğinde ise Antakya'da yer alan yirmi bir belde belediyesinin nüfusları toplamı 158.861'e, Antakya belediyesinin nüfusu ise 188.310'a ulaşmıştır (Tek, 2009: 20).

2009 yılında Antakya'nın nüfusu 202.216 kişi iken tüm belde belediyelerinin 2009 yılı nüfusları toplamı 160.505 kişide kalmıştır. Ancak gündüz iş alanı olması sebebiyle de Antakya'nın nüfusunun 400–450 bin ve üzerine çıkabildiği tahmin edilmektedir.

Belde belediyelerinden nüfusu 10 bini aşan beş belde belediyesi, 20 bini aşan bir belde belediyesi bulunmaktadır. Çekmece, Narlıca ve Odabaşı belediyelerinin merkez belediye ile yakın oluşunun, nüfus büyüklüklerinde etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo 4: Antakya ve Beldelerinin Kuruluş Tarihi, Nüfusları ve Merkeze Uzaklıkları

	Kuruluş tarihi	Nüfus	Merkeze Uzaklık
Antakya	1939	202.216	
Avsuyu	1994	4.816	27
Çekmece	1990	16.959	1
Dursunlu	1994	6.398	3
Ekinci	1994	6.686	5
Gümüştöze	1994	4.519	
Güzelburç	1994	6.191	6
Harbiye	1939	24.222	7
Karaali	1995	3.209	15
Karlısu	1994	3.993	15
Kuzeytepe	1994	6.005	5
Küçükdalyan	1994	8.701	2
Maşuklu	1994	4.816	
Narlıca	1994	13.847	2
Odabaşı	1994	10.889	3
Ovakent	1995	6.722	24
Serinyol	1968	16.475	18
Subaşı	1995	3.616	5
Şenköy	1999	1.571	24
Toygarlı	1994	3.100	9
Turunçlu	1996	4.068	6
Yeşilpınar	1994	3.702	8

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu: { [HYPERLINK "http://report.tuik.gov.tr"](http://report.tuik.gov.tr) }

Tablo 4 incelendiğinde, Antakya, Serinyol ve Harbiye dışındaki tüm belde belediyelerinin 1990–1995 yılları arasında tüzel kişiliklerini kazanmış oldukları görülmektedir.

Merkez belediye ile belde belediyeleri arasındaki bir diğerk fark da aktarılan kaynak konusunda kendini göstermektedir. Haliyle anakent belediyesi olması ve nüfusunun fazla oluşu sebebiyle merkez belediyeye ayrılan pay daha fazla olacaktır. Bu da belde belediyelerinin ekonomik açıdan merkeze göre ne kadar sıkıntılı olduklarının bir göstergesidir. Aynı şekilde maddi sıkıntılar sebebiyle personel alamayan belde belediyelerinin personel sayısı merkez belediye ile karşılaştırılmayacak derecede düşüktür.

Merkez belediyenin belde belediyeleri ile karşılaştırıldığında her halükarda onlardan daha donanımlı bir yapıya sahip olduğu, elindeki imkânları doğru kullanması halinde

40

karşılaşılan tüm sorunları aşabileceği ümit edilebilir. Sorunlara bütüncül yaklaşılması çözümü kolaylaştıracak, düzenli bir kent olma yolundaki engelleri ortadan kaldıracaktır.

4. ANTAKYA KENTSEL ALANINDAKİ YÖNETİM SORUNLARINA ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Burada Antakya kentsel alanında yer alan belde belediyelerinin yönetimden kaynaklanan sorunlarına önerilen çözüm alternatifleri irdelenecektir.

Antakya'daki yönetim çıkmazına önerilebilecek çözüm alternatiflerinden ilki birleşme veya birleştirilmedir. Buna göre belediyeler, kendi aralarında, gönüllü ya da zorunlu birlikler oluşturabilirler (Ünlü, 1993: 8). Yani birleşmeler gönüllü olabileceği gibi, zorlama yoluyla da olabilmektedir. Gönüllü birleşme yerel birimlerin isteği doğrultusunda gerçekleşirken, zorunlu birleştirilme gerekli zeminin oluşması halinde merkezi yönetimin eliyle sağlanmaktadır.

Yönetim sorunlarına ikinci bir çözüm alternatifi de, yerel birimlerin hizmet alanlarında bir işbirliğine veya ortaklığa girmesine imkân vermekle sağlanan ve “*yerel yönetim birlikleri*” adı verilen yöntemdir.

Üçüncüsü ise yerel yönetim birliklerinin yetki ve sorumluluklarının farklılaştırılması yöntemidir. Buna göre küçük ve orta ölçekli yerel birimlere büyüklükleri doğrultusunda görev

ve sorumluluk verilir. Böylece yerel birime verilecek kısıtlı yetki ve sorumlulukla üstesinden kolayca gelebileceği görevler devredilir. Diğer hizmetler ve sorumluluklar başka yerel birimlere veya merkeze aktarılır. Bu çözüm alternatifinin gerçekten etkin kılınabilmesi, yerel yönetim birimlerine sunulan esneklikle mümkün olacaktır. Mesela yerel yönetim örgütleri belli nüfus eşikleri ile birbirinden ayrılarak, küçüklük ve büyüklükleri tespit edilebilir, yerel birimlere büyüklükleri ve nüfusları doğrultusunda yetki ve sorumluluk verilebilir.

Dördüncüsü de küçük ve orta ölçekli yerel birimlere ek katkı sağlamayla gerçekleştirilecek bir çözüm yoludur. Bu, belli bir nüfus eşiği altındaki yerel yönetimlere merkezce aktarılan paydan ayrı, girişimciliği sağlayacak ve kapasiteyi arttıracak mali transferlerde bulunmakla mümkün olacaktır.

41

Asıl önemli olan bölgenin tarihsel süreç içindeki yerine, ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel ve coğrafi özelliklerine göre en uygun modelin tespit edilip, uygulamaya konmasıdır. Antakya'yı göz önünde bulundurursak, bu çözüm alternatiflerinden dördüncüsünün uygulamaya girmesinin çok zor olacağını söylemek mümkün görünmektedir. Nitekim merkezin, yerel yönetimlerin nüfuslarına göre aktardığı paylarda bile gecikmeler ya da kesintiler yaptığı düşünülürse, olağan koşullar altında ek bir masrafa girmek istemeyeceğini tahmin etmek pek de zor olmayacaktır.

Ülkemizde hukuki bir zemini olmayan “*yetki ve sorumlulukların farklılaştırılması*” yönteminde belediyelerin büyüklüklerine göre hizmet sunma ve sorumluluk alma yetkisi verilmiştir. Her belediye kendi yerleşik alanının temizlik ve aydınlatma işlerinden sorumlu iken, büyük belediyelere bunlara ek olarak daha büyük hizmetler sunma yetkisi verilmiştir. Anakent belediyeleri ise yerleşik alanın tümünü ilgilendiren kararları alma ve sorunları çözme ile mükelleftir.

4.1. Birleşme

Ekonomik ve toplumsal ilişkileri yönünden birbirinden ayrılamayan merkez ve çevre belediyelerinde kamusal kent hizmetlerinin ayrı belediyelerce yurttaşlara sunulması, hizmetin bölünmezliği ilkesine ters düşen, savurganca yönetime yol açar (Keleş, 2000: 257). Bu sebeple sunulan çözüm alternatiflerinden biri olan birleşme, ilk elde, bir anlamda, risk azaltma

stratejisi olarak ortaya çıkmıştır (Tek, 2009: 7). Birleşme bir yerel birimin, komşu bir yerel birime tamamen veya kısmen katılımıyla gerçekleşir.

5393 sayılı Belediye kanununun gönüllü birleşmenin anlatıldığı 8. maddeye göre gönüllü birleşmeye konu olabilecek belediyeler için, meskûn sahaları arasında en çok 5 km. mesafe olmasını şart koşturmaktadır. Birleşme sürecinin başlaması için, birleşmek isteyen yerleşim birimindeki seçmenlerin salt çoğunluğunun yazılı müracaatı gerekmektedir. Bu başvuruyu takiben ikinci aşamada, birleşmek isteyen yerleşim biriminde oylama yapılmaktadır. Eğer oylama sonucu olumsuz çıkarsa birleşme süreci kesilmektedir. Sonucun olumlu çıkması halinde üçüncü aşamaya geçilmektedir. Bu defa birleşilecek olan belediye meclisinin kararı gerekmektedir. Karar olumsuz çıkarsa yine birleşme süreci kesilmekte, olumlu çıkarsa birleşme gerçekleşmektedir (Arıkboğa, 2007).

42

5393 sayılı Belediye Kanununun zorunlu birleşmenin anlatıldığı 11. maddesine göre:

“Meskûn sahası, bağlı olduğu il veya ilçe belediyesi ile nüfusu 50.000 ve üzerinde olan bir belediyenin sınırına, 5.000 metreden daha yakın duruma gelen belediye ve köylerin tüzel kişiliği; genel imar düzeni veya temel alt yapı hizmetlerinin gerekli kılması durumunda, Danıştay’ın görüşü alınarak, İçişleri Bakanlığının teklifi üzerine müşterek kararname ile kaldırılarak bu belediyeye katılır. Tüzel kişiliği kaldırılan belediyenin mahalleleri, katıldıkları belediyenin mahalleleri hâline gelir. Tüzel kişiliği kaldırılan belediye ile köylerin taşınır ve taşınmaz mal, hak, alacak ve borçları katıldıkları belediyeye intikal eder. Nüfusu 2.000’in altına düşen belediyeler, Danıştay’ın görüşü alınarak, İçişleri Bakanlığının önerisi üzerine müşterek kararname ile köye dönüştürülür. Tüzel kişiliği kaldırılan belediyenin tasfiyesi il özel idaresi tarafından yapılır. Bu belediyenin taşınır ve taşınmaz malları ile hak, alacak ve borçları ilgili köy tüzel kişiliğine intikal eder. İntikal eden borçların karşılanamayan kısımları il özel idaresi tarafından üstlenilir ve vali tarafından İller Bankasına bildirilir. İller Bankası bu miktarı, takip eden ayın genel bütçe vergi gelirleri tahsilât toplamının belediyelere ayrılan kısmından keserek ilgili il özel idaresi hesabına aktarır.”

Antakya belediyesi ile iç içe giren belde belediyeleri, genellikle küçük nüfus yapısına sahip olmalarına rağmen, hem kendi belediyelerindeki kent hizmetlerini karşılayamamakta, hem Antakya Belediyesinin belde belediyelerinin sınırlarına yakın olan yerlerde etkin hizmet üretmesini engellemekte hem de kendi sınırlarındaki hizmetleri yapmayarak başka belediyelere sorumluluk atmaktadırlar. Böyle olunca, bazı hizmetler yapılamadığı gibi kaynaklar da etkin olarak kullanılamamaktadır. İşte bu durumun ortadan kaldırılması için 5393 sayılı Yasa önemli bir imkân tanımaktadır (Bulut ve Korkmaz, 2008: 138).

Belde belediyelerinin ana belediye sınırlarına katılması ile bu sorunların ortadan kalkacağı temenni edilmektedir. Antakya’da belde belediyelerinin birçoğunun birbiriyle

sadece cadde ve sokak ile ayrılmış olması belediyelerde yetki karmaşasını da ortaya çıkarmaktadır. Bunun sonucunda vatandaşlar karşılaştıkları sorunlarla ilgili olarak hangi belediyeye başvuracakları konusunda bir kararsızlık yaşamaktadırlar.

Sayıları çok olan ancak temel faaliyetlerini ifa etmede bile sıkıntı yaşayan bu belediyelerin önemli sorunlarla boğuştuğu gözlenmektedir. Bu yerel birimlerin, kırdan kopamayıp, kentle özdeşleşememesi bölgesel kalkınmayı zora sokmuş; birtakım standartların altında kalmış olmaları, yeterli donanım ve kaynaktan yoksun oluşları kentsel bütünleşmeyi imkânsız kılmıştır. Küçük ve orta ölçekli belediyelerin, dar bir kapasiteye sahip olduklarını, kendilerini geliştirebilecek imkân bulamadıklarını, mali sıkıntı çektiklerini ve buna bağlı olarak beldelerinin gelişimi için proje üretmediklerini hatta asli görevlerini bile ifa ederken yeterli kaynak bulamadıklarını, ehil personel alamadıklarını ve buna benzer birçok alanda

43

sorun yaşadıklarını görmek mümkündür. Bu sorunların giderilmesi, etkin hizmet üretilerek sağlıklı bir kent oluşturulması için nüfusu 50.000 ve daha fazla olan bir belediye 5.000 metreden daha yakın olan başka bir belediye ile herhangi bir engel olmaması durumunda Danıştay'ın da görüşü alınarak, İçişleri Bakanlığının teklifi üzerine birleşebilir. Bu durumda sonradan katılan belediyenin tüzel kişiliği son bulur, taşınır mal, hak, alacak ve borçları katıldıkları belediyeye aktarılır.

1960'lı ve 70'li yıllarda Avrupa ülkelerinde hızlı sanayileşme ve kentleşme süreci sonunda ortaya çıkan çok sayıda küçük yerel birim, neden oldukları sorunların ortadan kaldırılması amacıyla birleştirilmiş veya kendi aralarında gönüllü işbirliği yapmaları, ortak birlikler kurarak yerel hizmetler sunmalarını sağlayan düzenlemeler yapılmıştır. Küçük yerel yönetim birimlerinin birleştirilmesi sonucunda, Belçika'da yerel yönetim birimlerinin sayısı 2.600'den 1.000'e, Hollanda'da 1.015'ten 935'e, Japonya'da 10.000'den 3.000'e, Yugoslavya'da 1.479'dan 500'e, Bulgaristan'da 1.942'den 979'a düşürülmüştür. Nihayetinde 1950–1992 yılları arasında Portekiz, İtalya ve Türkiye haricinde 24 Avrupa ülkesinde belediye sayısı önemli ölçüde azalmıştır (Genç, 2008: 144).

Kentsel alan sorunlarına yönelik farklı çözüm önerileri ortaya atılmış, kimisi uygulamaya konulmuş, kimisi de uygulanabilirliği hala tartışılmalıdır. Belde belediyelerinin birleştirilmesi de bir çözüm yöntemi olarak görülmüş, 1970'den bu yana hala gündemdeki yerini korumuştur. Genç'in Avrupa'daki küçük yerleşim alanlarının

birleştirilmesine yönelik örneklendirmesinin Türkiye'ye de uyarlanabilirliği yasal mevzuat çerçevesinde mümkün gözükmetedir.

5393 sayılı Belediye Yasası 8. ve 11. maddeleri orta ölçekli kentsel alanların yönetim sorunlarına yardımcı olabilecek bazı sınırlı düzenlemeler getirmektedir. Yasa ile farklı büyüklüklere sahip belediyeler için farklı sınıflama türleri getirilmiştir. Ancak, bu hükmün yeni kurulacak olan belediyeler için geçerli olduğu düşünöldüğünde, mevcut küçük belediyelerin, kapatıldıkları veya birleştirilmedikleri takdirde, sorun oluşturmaya devam edeceği tahmin edilebilir. Diğer yandan, yerel demokrasi, yerel hakların yerinde kullanımın engellenmesi gibi nedenlerden dolayı da bu yeni durum eleştirilmektedir (Genç, 2008: 151). Antakya'daki belde belediyelerinde de Genç'in birleşmeye ilişkin ileri sürdüğü fikri destekler nitelikte yerel demokrasi olgusunun tehlikeye girebileceği ve belediyelerin sahip oldukları

44

özerkliklerinin de tehdit unsuruyla karşılaşabileceği, bunun sonucunda da mevcut idari durumun bir çıkmaza sürökleneceği söylenebilir.

Antakya göz önünde bulundurulursa merkeze 5 km ve daha kısa mesafede yer alan 11 belde belediyesinin (Çekmece, Dursunlu, Ekinci, Gümüşgöze, Karlısu, Kuzeytepe, Küçükdalyan, Maşuklu, Narlıca, Odabaşı, Subaşı) 5–10 km uzaklıkta olan beş belde belediyesinin olduğu (Güzelburç, Harbiye, Toygarlı, Turunçlu, Yeşilpınar) görölmektedir.

Antakya belediyesi ile yapılan görüşme sonucu, Antakya merkez ilçesi dâhilinde ortaya konan birleşme alternatifleri içerisinde, yasal açıdan uygunluk taşıyan, meskûn sahalarda arasında 5.000 metreden az uzak bulunan belde belediyelerinin Antakya Belediyesine katılması modeline, pek sıcak bakılmadığı sonucu çıkmıştır. Birleşme alternatifleri içerisinde gerçekte en mümkün olan bu model için Antakya belediyesinin görüşleri sorulduğunda, büyük şehir olma imkânına sahip bulunan Antakya'nın belde belediyelerinin hizmet sunumunda sorunlar yaşadığını dile getirmesi ve mevcut durumun değişmesi gerektiği konusunda ısrarcı bir tutum sergilemesi dikkat çekicidir.

Antakya belediyesi; "Benim imar planım mevcut. Bunu etüt raporuna ve deprem yönetmeliğine göre hazırlarım. Hâlbuki belde belediyelerinin birçoğunun imar planı bile yok. Olduğunu farz edersek bu imar planının neye göre hazırlanmış olduğunu bilmek zorundayım. Etnik kimlik ve kozmopolitliği öne sürerek ayrımcılık yapıldığını iddia edenler var. Hâlbuki

bizim davamız farklı. Bunu belde belediyelerine izah etmede sıkıntı yaşıyoruz. A beldesinin ya da B beldesinin etnik kimliği nezdimizde hiç önemli değildir. Biz hizmet için varız. İnsanlığa hizmet için buradayız” demiştir (E. Sözer’le yapılan görüşme, 07.01.2010).

4.1.1. Birleşme Sebepleri

Yerel yönetimler arasında oluşturulan birleşmelerin başlıca nedenleri arasında, bazı yerel yönetim birimlerinin görevlerini etkin bir şekilde yerine getiremeyecek kadar küçük olmaları, kendi mali kaynaklarının ve devletten aldıkları payların harcamalarına yetmemesi, bunların etkili ve verimli hizmet sunabilmek için yeterli düzeyde öğrenim görmüş ve tecrübeli personele sahip olmamaları, belediye harcamalarının kısıtlanarak mevcut kaynakların rasyonel kullanımını sağlama düşüncesi, yerel yönetim birimlerinin sınırlarının iç içe girecek

45

şekilde yaklaşması ve bu yakınlardan doğan yetki çatışmaları nedeniyle kamu hizmetlerinin yerine getirilememesi, belediye ve kent yönetimlerinin zaman, para ve yetki açısından tek başlarına yapamayacakları özel ve genel hizmetleri sunmak gibi nedenler sayılabilir (Keleş, 1998: 378; Ünlü, 1993: 22). Yani kısacası birleşmedeki asıl amacın, aktarılabilecek payı artırma, kaynakları yerinde ve zamanında daha verimli kullanma, yönetimler arasındaki eşgüdümü ve koordinasyonu sağlama ve güçlendirme olduğu söylenebilir.

Bazı kamu hizmetlerinin (ulaşım, kanalizasyon, temizlik, planlama ve imar vb.) tek tek belediyeler eliyle değil de daha büyük bir yönetim birimi tarafından görülmesinin daha uygun ve rasyonel olacağı düşüncesi birleşmeyi önemli bir unsur haline getirmiştir.

Birleşme ile küçük ve orta ölçekli yönetim birimlerinin yerini, yeni ve büyük yönetim birimleri alacaktır. Kararlar artık sadece küçük bir kesimi ilgilendirmekten çıkıp daha geniş bir kitleye hitap etmeye başlayacaktır. Diğer taraftan da artık küçük ve orta ölçekli birimin tüzel kişiliği kalkacağı için merkezi yönetimin daha sıkı bir baskı ve denetim mekanizmasına dönüşmesi de, mümkün olacaktır.

Kaynaşma adı verilen birleşme türünde ise iki veya daha fazla yerel birimin ortak bir görüş etrafında birleşerek yeni bir birimin oluşturulması söz konusudur.

4.1.2. Birleşmenin Faydaları

Birleşme ve alan reformu ile sağlanabilecek başlıca faydalar şöyle sıralanmaktadır (Genç, 2008: 151):

- Geniş ölçekle birlikte yerel yönetimlerin üretim miktarı da genişleyecek ve bunlar büyük çapta üretim yapabilen, yerel birim başına önemli maliyet tasarrufları sağlayan gelişmiş teknolojileri kullanabilir hale geleceklerdir,
- Daha yüksek ücret ödeyebilme gücü, daha geniş kariyer yapısı, gelişmiş yönetim yapısına sahip olacaklardır,
- Daha büyük ve tek bir seçmen kitlesi oluşacaktır,
- İşgücünün uzmanlaşması ve verim artışı sağlanacaktır,

46

- Merkezden yapılacak yardımların ve bu kaynakların rasyonel kullanımı kolaylaşacaktır,
- Aynı kentsel alanda bütünleşen varlıklı ve yoksul yerel birimler arasında denge sağlanacak, dengeli bir vergileme düzeni oluşacaktır,
- Geniş ölçekli alanlarda oluşturulacak mahalle ve semt meclisleri aracılığıyla yaygın katılım sağlanacaktır.

Ayrıca kamu hizmetlerinden faydalananların sayısındaki artış, maliyeti aşağı çekeceğinden birleşme, tasarrufu da sağlayacaktır. Küçük belediyelerin kapatılması ve birleştirilmesiyle, yerel yönetim alanındaki dağınıklık ve yetersizliğin önüne geçilecek ve belediyelerin daha etkin ve verimli çalışmaları sağlanacaktır (Güven:2009).

Yerel birimlerin yasa ile zorunlu olarak ya da kendi istençleriyle birleşmelerinin başlıca üstünlüğü, birleşme sonunda oluşan yeni yerel yönetim birimlerinin sınırlarını ussal bir biçimde çizmeye olanak vermesi ve böylece kamu hizmetlerinde etkinliği arttırmasıdır (Keleş, 1988: 17). Küçük yerel birimlerin birleştirilmesi ile uygun ölçeğin oluşturulmasından dolayı verimlilik ve hizmet kalitesinde artış, teknoloji yatırımları gibi bazı büyük yatırımların yapılmasında maliyetlerin düşmesi, işgücünün paylaşımı ve uzmanlaşmaya imkân tanınması, profesyonelleri yerel birimlere çekmek için cazip koşullar sunma gibi faydalar açığa çıkabilecektir.

11. madde de bu sorunun giderilmesi amacıyla çıkarılmıştır. Hatay’la aynı durumda olan Denizli bu maddeyi kendi lehine çevirip, kentsel bütünlüğünü sağlamayı başarmıştır. Lakin Antakya’da buna yönelik halen hiçbir girişimde bulunulamamıştır. 5393 sayılı Belediye Kanununun 11. maddesi ülke çapında, 25 belediyenin ve 65 köyün tüzel kişiliğini sona erdirmiştir.

47

Tablo 5: 5393 Sayılı Belediye Kanununun 11. Maddesi Gereğince Tüzel Kişiliklerine Son Verilen Belediye ve Köy Sayısı

Uygulamadan Yararlanan Belediyeler	Tüzel Kişiliği Kaldırılan Belediye	Tüzel Kişiliği Kaldırılan Köy
Kırıkkale Belediyesi	5	0
Kütahya	0	19
Sındırgı (Balıkesir)	0	1
Aksaray	1	0
Denizli	13	10
Serik (Antalya)	0	3
Malatya	5	0
Tavşanlı (Kütahya)	1	2
Bolu	1	17
Düzce	1	11
Çivril (Denizli)	1	2
Toplam	25	65

Kaynak: Elburz, 2010

Tablo 5 incelendiğinde, Denizli ilinin bu maddeden en iyi şekilde yararlandığını görmek mümkündür. Ancak söz konusu bu öneri hakkında Antakya belediyesi ile belde belediyelerinin birleştirilmesine yönelik hiçbir girişimde bulunulamamış, somut hiçbir adım atılamamış olduğunu söylemek de mümkündür.

Antakya kentsel alanının morfolojik olarak her yönden gelişmeye elverişli olmayışı ve belde belediyelerince çepeçevre kuşatılmış olması, sağlıklı ve düzenli bir kentleşmeyi

engellemektedir. Dışsal bir faktör olarak kentin yönetim alanına olumsuz yönde etki eden belde belediyeleri, Antakya Belediyesini fiilen çalışamaz hale getirmektedir. Bu durum, kenti adeta “yönetim yetmezliği” gibi bir sorunla karşı karşıya bırakmaktadır (Bulut ve Korkmaz, 2008: 135).

Merkez belediyeye sınırdış olan altı belde belediyesi olmasına ve Antakya belediyesi ile birleşmelerine herhangi bir engel olmamasına, aksine yasada öngörülen tüm usul ve esasların sağlanmasına rağmen kimi kesimlerce siyasi görüş ve etnik kimlik sebebi ile kimi kesimlerce de belde belediyelerinin sorunlarının çokluğu ve bunları çözüm anlayışına bağlanarak belde belediyelerinin kente merkez belediye gibi sağduyulu ve bilinçli yaklaşamayacağı görüşü, birleşmenin önünde bir engel oluşturmaktadır.

48

Sosyal ve siyasal farklılık, Antakya’da kendini rahatsız ettirecek kadar hissettirmektedir. Antakya Belediyesinde 2009 yerel seçimlerinde sağ tandanslı bir parti göreve gelmiştir. Merkez belediyenin sağ iktidarın elinde olmasına karşın belde belediyelerinde, özellikle de komşu belediyelerinde sol tandanslı partiler ağırlıklı oy potansiyeline sahiptir. Yapılan son yerel seçimlerde Antakya merkez ilçesindeki 22 belediyeden 16’sını sol, 6’sını ise sağ partiler kazanmıştır. Antakya Belediye seçimlerinin geniş ve mevcut yapısı dikkate alındığında, belde belediyeleri ile birleşmek bu görece halini sol partiler lehine bozabilir. Birleşme sonunda oluşacak yeni seçim bölgelerinde sol oyların artacağı ihtimali sebebiyle de genellikle sağ iktidarlar belde belediyeleri ile birleşme önerisine sıcak bakmamaktadırlar (Elburz, 2010).

Elburz’un çalışmasına dayanarak, Antakya’da bazı belde belediyeleri ile merkez belediyenin sosyal dokusunun birbirinden farklılık gösterdiği sonucunu çıkarmak mümkündür. Belde belediyelerinin genellikle Alevi nüfus yoğunlukta oluşu, merkez belediye ile birleşmeleri halinde, merkez belediyece istenen başkanın seçilememesi, diğer bir ifade ile siyasal rekabetin Aleviler lehine dönebilme ihtimali, Antakya belediyesinin birleşmeye ilişkin olumsuz tavırlarını beslemektedir.

Diğer taraftan da hemen hemen hepsinin birer aile kurumu olduğu yolundaki tartışmaların odağında kalan belde belediyelerinin, merkezle birleşmeleri halinde sahip oldukları “ezeli ve ebedi” gücü kaybetme kaygısı taşımaları, birleşmenin önündeki bir diğer

engeli teşkil etmektedir. Bu sebeple, Denizli ve Hatay'a ithaf edilerek hazırlanan bu yasal çözüm önerisinin Antakya'da sosyal faktörler sebebi ile nihai sonuç verememiş olması sanılanın aksine sürpriz bir durum değildir.

11. maddenin şartlarını sağlayan 12 belde belediyesi Antakya merkez belediyesine entegre olmuş durumdadır. Bunlar Çekmece, Dursunlu, Ekinci, Güzelburç, Harbiye, Kuzeytepe, Küçükdalyan, Maşuklu, Narlıca, Odabaşı, Subaşı ve Turunçlu'dur. Avsuyu, Karaali, Serinyol, Ovakent, Şenköy zaten merkeze 16 kilometreden uzak konumdadırlar. Merkezle çok sıkı ilişkiler içinde değildirlere. Ancak Gümüşgöze, Karlısu, Toygarlı ve Yeşilpınar merkeze 5 kilometreden daha uzak olmalarına rağmen merkezle güçlü ilişkiler içindedirler.

49

Antakya sınırları dâhilindeki on iki belde belediyesinin anakent belediye toprakları içine girmesiyle, Antakya belediyesinin yeni sınırları güneyde Harbiye, kuzeyde de Kuzeytepe olacak şekilde geniş bir alanı kapsayacaktır. Birleşme sonrasında Antakya'nın toplam nüfusu 202.216'dan 314.614 kişiye ulaşacaktır.

Antakya'nın asıl gelişme gösterdiği yön Antakya–İskenderun karayolunun seyrettiği alandır. Şehrin merkezinin bu yöne doğru kayıyor oluşu bir tesadüf değildir. Nitekim Mustafa Kemal Üniversitesi Kampüsünün bu yol üzerinde yer almasının etkisinin ne kadar büyük olduğunu belirtmekte fayda vardır. Bu gelişmiş alanın Antakya belediyesine dâhil olması kentin gelişimine büyük katkılar sağlayacaktır.

Kentsel sorunların giderilebilmesi için belde belediyelerinin Antakya belediyesiyle birleştirilmesi dışında bir yöntem daha önerilmektedir. Buna göre belediyelerin merkez belediye ile değil de kendi aralarında birleştirilmesi öngörülmekte, kentsel bütünlüğü sağlama adına bir adım atılması ümit edilmektedir. Antakya'daki belde belediyelerinin en az 2 en çok 5'li grup oluşturmaları tavsiye edilmektedir. Ancak bu birleşmenin unsurları, yani belediyelerin hangi kriterlere göre birleşip, grup oluşturacakları konusunda sıkıntılar yaşanmaktadır. Bu sebeple beldelerin nüfusları, aralarındaki ilişkiler gibi kriterler, birleşmeyi etkileyecek unsurlardır. Amaç, kentsel bütünlüğü sağlam kılacak, güçlü belediyeler kurmaktır.

Küçük ve orta ölçekli belde belediyelerinin asli görevlerini bile yerine getirmede sıkıntı yaşadığı daha önce dile getirilmişti. Bu sebeptendir ki hizmet yerine külfet yaratan bu birimlerin birleştirilerek daha üretken birimler yaratılması hedeflenmiş, nüfusu 5.000'in altındaki belediyelerin birleşme sonrası nüfusu 20.000 eşiği olması kararlaştırılmıştır.

Birleşmede etkili olan nüfus kriteri dışındaki bir diğer unsur da beldeler arasındaki münasebet ve ortak sorunlardır. Belde belediyelerinin arasındaki araç ve ekipman alışverişinin oluşu aynı zamanda merkez belediye de dahil ortak sorunlara karşı birlikte mücadele verilmesi, zaten belediyeler arasında var olan bir ilişkinin göstergesidir. Dolayısıyla bu durum birleşmeyi etkileyen ve hızlandıran tetikleyici bir unsurdur.

50

Birinci grupta olması uygun görülen belediyeler Odabaşı Belediyesi adı altında; Odabaşı, Karlısu, Kuzeytepe, Ekinci ve Karaali olacaktır.

İkinci gurubu Güzelburç Belediyesi adı altında; Güzelburç, Maşuklu, Narlıca ve Küçükdalyan,

Üçüncü gurubu, Çekmece Belediyesi adı altında; Çekmece, Toygarlı, Turunçlu ve Subaşı ,

Dördüncü gurubu Harbiye Belediyesi adı altında; Harbiye, Gümüşgöze, Yeşilpınar ve Dursunlu,

Beşinci ve son gurubu da Serinyol Belediyesi adı altında; Serinyol ve Ovakent oluşturacaktır.

Bu gruplandırmada birleşme kriteri olarak 5393 sayılı belediye kanununun da öngördüğü 11. madde gereğince birbirlerine olan mesafenin baz alındığı görülmektedir. Ancak Avsuyu ve Şenköy belediyeleri mesafe açısından gruplandırma dışında bırakılmıştır.

Birinci gurubun hem nüfus itibarıyla önde, hem merkeze yakın olması sebebiyle hem de kentin Antakya–İskenderun yolu üzerinde gelişme göstereceği de hesaba katılarak “*Odabaşı Belediyesi*” adı altında birleşmesi uygun görülmüştür. Ciddi bir değişimin kaçınılmaz olacağı “*Odabaşı Belediyesi*”nin yeni nüfusu da 30.782 kişi olacaktır.

İkinci gurubu “Güzelburç Belediyesi” adı altında, Güzelburç Maşuklu, Narlıca ve Küçükdalyan oluşturacaktır. Yine olanakların ve kaynakların verimliliği açısından Güzelburç belediyesinin daha iyi ve elverişli oluşu guruba adının verilmesinde etkili olmuştur. Maşuklu, Narlıca, Küçükdalyan belediyelerinin Güzelburç Belediyesine katılmasıyla yeni nüfus 33.555 kişiye ulaşacaktır.

Üçüncü guruba adını veren “Çekmece Belediyesi” Toygarlı, Turunçlu ve Subaşı sınırlarına dâhil etmektedir. Birleşme sonrası yeni nüfus 27.743 kişi olmaktadır.

Dördüncü gurubu Harbiye, Dursunlu, Gümüşgöze ve Yeşilpınar “Harbiye Belediyesi” adı altında oluşturacaktır. Birleşmenin sağlanması halinde yeni Harbiye Belediyesinin nüfusu 38.841 kişiye ulaşacaktır.

51

Son gurubu da Antakya–İskenderun yolu üzerinde yer alan iki belediye; Serinyol ve Ovakent belediyeleri oluşturacaktır. Serinyol’un köklü bir belediye olması yanı sıra kaynak ve teknik donanım açısından güçlü oluşu bu guruba adının verilmesinde etkili olacaktır. Birleşme sonrası yeni belediye nüfusu 23.197 kişiye ulaşacaktır.

Tablo 6: Gruplandırma Yöntemiyle Birleşecek Belediyelerin Yeni Adı ve Birleşme Sonrası Nüfusları

Belediyenin Adı	2009 Yılı Nüfusu	Birleşme Sonrası Nüfus
ODABAŞI	10.889	30.782
Karlısu	3.993	
Karaali	3.209	
Kuzeytepe	6.005	
Ekinci	6.686	
GÜZELBURÇ	6.191	33.555
Küçükdalyan	8.701	
Maşuklu	4.816	
Narlıca	13.847	
		27.743
ÇEKMECE	16.959	27.743
Subaşı	3.616	

Toygarlı	3.100	
Turunçlu	4.068	
HARBİYE	24.222	
Dursunlu	6.398	
Gümüşgöze	4.519	
Yeşilpınar	3.702	38.841
SERİNYOL	16.475	
Ovakent	6.722	23.197

Görüldüğü üzere Antakya mücavir alanındaki on dokuz belde belediyesinin guruplara ayrılması ile sayısı Avsuyu ve Şenköy de hesaba katılırsa yediye inecektir. Bu hem belde belediyelerinin yoğunluklarını azaltıp daha güçlü birimler olarak daha verimli hizmet

52

sunmalarına katkı sağlayacak, hem de cadde ve sokaklarla ayrılan belediyeler arasındaki “*hizmet sunum yetkisi*” sorunu sona erecektir.

Birleşme ile daha sağlam bir zemine oturtulacak yeni örgütlerin altyapı, içme suyu dağıtım ve şebekesinin, yol yapım çalışmalarının, personel ve teknik araç sorunlarının daha çabuk çözülebileceğine olan inanç çok büyüktür.

4.1.3. Birleşme Modelinin Gerçekleşmemesinin Nedenleri

Öznel yargılar bir tarafa bırakılıp, olaya objektif bir gözle bakmak gerekirse belde belediyelerinin anakent belediyesi ile birleşmeyi kabul etmesi halinde, yerel özerkliğini de bir ölçüde kaybetmeyi kabullenmiş olacağı alenen açıktır. Bu sebeptir ki merkez belediye ile belde belediyeleri arasındaki görev ve yetki paylaşımı ussal değerler içinde yeniden ele alınıp değerlendirilmelidir.

Ancak Antakya'nın içinde bulunduğu bu çekilmez yönetim karmaşasını ortadan kaldırmak için mücavir alandaki belde belediyelerinin merkez belediye ile birleştirilmesi gerektiği fikri gün geçtikçe daha fazla taraftar toplamaktadır. Belde belediyelerinin etrafını çepeçevre sardığı Antakya belediyesinin birçok alanda farkında olmadan yetkisiz kılınması, yönetimin çok başlı bir hal alışı, birleşmenin zorunlu olduğunu bir kez daha vurgular

niteliktedir. Ancak farkında olunan bu duruma, sunulan bu çözüm alternatifinin uygulanamayışı da kuşku yaratmaktadır.

Birleşmenin önündeki en büyük engelin etnik kimlik olduğu yönündeki ifadeler kaygı vericidir. Küçük bir yaşam alanı olan Antakya’da etnik ve mezhep farklılıkları belediyelerin şekillenmesinde büyük ve etkili bir unsurdur. Dolayısıyla yerleşik halkın seçimlerdeki davranış biçimi hem merkez belediyeyi hem de belde belediyelerini etkilemektedir.

Birleşmenin önündeki bir başka engelin de belde belediyelerinin kuruluş amaçlarından kaynaklandığını söylemek mümkündür. Küçük belediyelerin kamuya hizmet sunma amacından cayıp rant kavgasına düşmesi, onların birer ailevi kurumlar haline dönüşmelerine sebep olmuştur. Akrabalık ilişkilerinin abartıldığı, “*bu dönem bizim, önümüzdeki dönem sizin*” sloganlarının dile geldiği birer yapıya bürünmüşlerdir. Belediye başkanlığı ve meclis üyeliği seçimlerinde etnik faktörün etkinliği yadsınamaz düzeydedir. Bu sebeple birleşmeye sıcak

53

bakılmamaktadır. Ne yazık ki belediyeleri artık ideolojik gurupların oluşturduğu, siyasal işlevlerin amaç dışında bırakıldığı, birer cemaat örgütlenmesi halini almış durumda oldukları görülmektedir.

4.2. Şube ve Birlik Kurma

Birleşmenin alternatifi olarak şube ve birlik kurma öngörülmüştür. Belediyelerin kentsel hizmetlerde etkinliklerini arttırmak amacıyla giriştikleri hukuki düzenlemelerden bazıları da şube ve birliklerdir. Bunlar Büyükşehir belediyesi yönetimine geçişin de hazırlayıcıları olmuştur. Bu çerçevede yerel hizmetlerin etkin ve verimli olarak yerine getirilmesi, en uygun büyüklükteki yerel yönetim birimleri arasında bir dengenin sağlanması amacıyla aynı ilin merkez belediyesinin sınırları içinde ayrı ayrı belediyeler değil, belediye şubeleri kurma yoluna gidilmiş veya ayrı iki belediye bu amaçla birleştirilmiş, ayrıca daha kaliteli hizmet sunma amacıyla birlik kurma yolu da açık bırakılmıştır. Yerel yönetim birlikleri, birden çok yerel birimi ilgilendiren hizmetlerin birlikte yürütülmesi, sorunlara ortak çözüm getirilmesi veya araç–gereç ve maddi imkânların en elverişli şekilde kullanılmasını sağlamak amacı ile kurulan kamusal hizmet örgütleridir (Genç, 2008: 150; Üçer, 2005: 241).

Planlama gereksinmesi gelir yetersizliği, kimi toplumsal ve ekonomik gereksinmelerin daha etkin karşılanması ve birleşmenin sakıncalarını önlenme isteği, yerel birimleri işbirliği yapmaya iten nedenlerdir (Keleş, 1998: 381). Yerel yönetimlerin kendi aralarında kuracakları birlikler, birimlerin kendi özgür istençleriyle oluşturulmakta olduğundan, bütün anakent alanını kapsayan köktenci işleri gerçekleştirmeye pek elverişli bir model sayılmayabilir. Yerel yönetimlerin işbirliğine karşı mesafeli tutumu, “*küçük olsun, benim olsun*” anlayışından büyük ölçüde etkilenmektedir. Her aktör, en az girdi ile en çok faydayı elde etmek için yarışmakta ve bu durum birlikteliklerin temelini sarsmaktadır (Keleş, 1988: 16; Tek, 2009: 10).

İşbirliği, yerel birimlerin, birlikler kurmaları biçiminde olur. Daha doğru bir ifadeyle küçük ve orta ölçekli yerel yönetim örgütlerinin, kendilerince saptadıkları ortak amaçlarda birleşme isteklerine işbirliği adı verilir. Bu yöntem çoğu zaman temel sorunların giderilmesi noktasında bir çözüm yolu olabilmekte, fakat bazı durumlarda yetersiz kalabilmektedir.

54

Birlik kurmanın başlıca üstün yanı, birliği oluşturan yerel birimlerin tüzel kişiliklerini ve yerel özerkliklerinin korunmakta olmasıdır. Birlik kurma, aynı zamanda yerel topluluklarda kendine güven duygularını ve insanların işbirliği alışkanlıklarını da güçlendirmektedir (Keleş, 1988: 16).

İşbirliği için gerekli durumun var olup olmadığı, yerel örgütlerin buna bakış açıları ve yasal imkânlar, yerel yönetimler arasındaki işbirliğini etkileyen unsurlardır. İşbirliğinin reel anlamda etkin olabilmesi, birliğin organlarına geniş yetkiler tanınması ile mümkün olacaktır. Devlet her yerel örgütün birliğe katılma payını belirler. Birliğin zorunlu değil de gönüllü oluşu yani yerel birimlerin istek ve talepleri doğrultusunda kurulması önemli bir nitelik taşıır.

İşbirliği, hizmet götürme sorumluluğunun birden çok yerel örgüte verilmesi, denetim imkânlarının kısıtlı oluşu ve buna benzer iddialar sebebiyle eleştirilere maruz kalmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ANTAKYA'DAKİ BELDE BELEDİYELERİNİN YÖNETİMİ VE SORUNLARI ÜZERİNE YAPILAN ALAN ARAŞTIRMASI

1. ARAŞTIRMA ALANININ SOSYO—EKONOMİK ÖZELLİKLERİ

Bu bölümde, araştırma alanı olarak seçilen ve tarihsel süreç içerisinde önemli bir yere sahip olan Antakya'nın sosyal, kültürel ve ekonomik özelliklerine yer verilecektir.

Türkiye'nin güney ucunda bir sınır ili olan Hatay, 35 derece 52 dakika ve 37 derece 4 dakika kuzey enlemleriyle, 35 derece 40 dakika ve 36 derece 60 dakika doğu boylamları arasında yer almaktadır. Yüzölçümü 5831,36 kilometre kare olan Hatay ili, Türkiye'nin %0,8'ini oluşturmaktadır. İl, doğu ve güneyde Suriye, kuzeydoğuda Gaziantep'in İslâhiye ilçesi, kuzey ve kuzeybatıda Adana ve Osmaniye illeri, batıda da İskenderun körfezi ile çevrilidir (Açcı, 2008: 19; Bulut ve Korkmaz, 2008: 126).

Antakya, Hatay ilinin merkez ilçesi konumunda olup, Türkiye'nin en güneydeki il merkezi ve kültür başkenti olma özelliğini kendinde barındıran eşsiz bir yaşam alanıdır. Temel olarak Helen ve Roma–Bizans kültürüyle yoğrulmuş olan kentten günümüze değin ayakta kalan pek az eser kalmıştır. Kentin bugünkü konumu dikkate alındığında Arap ve Selçuklu–Osmanlı medeniyetinin izlerini barındırdığı söylenebilir. Türk–İslam medeniyetine ait eserlerin eşliğinde kent girift, karmaşık ve çok kültürlü bir yapıya bürünmüştür. Barındırdığı tüm sorunlara karşı kendine özgü bir karakteri ve kimliği oluşmuştur (Tek, 2009: 110). Tarihsel zenginliği kadar, birlikte yaşama kültürünün kent kültürü ile buluşabildiği nadir kentlerden biridir. Dış dünyayla alışverişe açık, kendi içinde kozmopolit, kültürel anlamda hoşgörülü bir nitelik taşıya gelmiştir (Tek ve Güneş,2009:3).

Antakya'nın tarihinin M.Ö.4000 yıllarına kadar uzandığı bazı çalışmalarla ispatlanmıştır. Antakya yerleşkesinin, M.Ö.300 yıllarında Seleukos I. tarafından kurulmuş olduğu, o zamanlarda şehrin bulunduğu çevrede küçük, önemsiz iki Yunan sömürgesinin

56

bulduğu birtakım araştırmalarla ortaya konmuştur. Seleukos kurduğu şehre, babasının adından ötürü Antiokheia adını vermiştir. Daha sonra, civardan getirilip yerleştirilen halkla nüfusu artan şehir Seleukos devletinin başkenti olmuştur. İlk kurulduğu zaman iki mahalleden oluşan şehir büyük bir surla korunmakta idi. Zamanla büyüyen ve dört mahalleye ayrılan Antakya'ya bu sayıdan ötürü "4'lü kent" anlamına gelen "*Tetrapolis*" denilmekte idi. Üçüncü mahalle Seleukos Kolonikos II tarafından Asi Nehri üzerindeki bir adada kurulmuştur. Dördüncü mahallenin kurucusu da Antiokos Epihanos IV dür. Kentin dört yöne açılan dört kapısı bulunmakta, bu kapılardan başlayan yollar saraylara uzanmakta ve heykellerle süslenmekteydi. Şehir ekonomik yönden zengin olmakla birlikte aynı zamanda büyük bir ticaret merkezi unvanını da taşımaktaydı. Birçok ülkeden gelen kervanların birleşme noktasıydı. Birkaç Bizans İmparatorunun burada yaşamasından ötürü şehre "*Doğunun Başkenti*", "*Büyük Antakya*" gibi adlar da verilmiştir. Antakya geç imparatorluk döneminde Doğu Romanın en büyük kentlerinden biri ve Suriye'nin yönetim merkezi idi ({ HYPERLINK "http://www.hatayantakya.net" }; Tek, 2009: 112; Kenndy, 1999: 177).

Antakya, coğrafi konumu itibariyle kısa bir sürede hem maddi hem de kültürel açıdan büyük ilerlemeler kaydetmiştir. Hatta M.S. 2.yüzyılda Roma İmparatorluğu'nun Roma ve İskenderiye'den sonra üçüncü büyük kenti olmuştur (Bulut ve Korkmaz, 2008: 129).

Atatürk'ün çabaları sonunda Türk heyetleri ile Fransızlar arasında imzalanan antlaşma uyarınca 5 Temmuz 1938'de 2500 Türk 2500 Fransız askeri Hatay'a girerek bu yöredeki seçimlerin yapılması sağlanmıştır. Hatay Devleti kurulmuş ve hızla teşkilatlanmıştır. 2. Dünya Savaşının belirtileri ile birlikte Türkiye, Fransa'ya Hatay'ın Türkiye'ye katılmasını teklif etmiştir. Uzun görüşmelerden sonra 29 Haziran 1939'da Hatay Millet Meclisi son toplantısını yaparak kendini feshetmiş, Türkiye Cumhuriyeti'ne katılma kararı alınmıştır. Hatay Millet Meclisi 1939 yılında aldığı bir kararla Türkiye Cumhuriyeti yasalarının geçerli olacağını ve Hatay ile Türkiye arasındaki sınırların kaldırıldığını duyurmuş akabinde 23 Temmuz 1939'da Antakya'da kışlaya Türk Bayrağı çekilmiş, devir teslim töreni yapılmış ve Türkiye Cumhuriyeti'nin 67. Vilayeti olarak Hatay Türkiye'ye katılmıştır ({ HYPERLINK "http://www.hatayantakya.net" }; Tek, 2009: 119).

Stratejik konumu itibariyle buraya egemen olmak isteyen çok olmuştur. Buraya hâkim olanlar bölgenin sadece kaderini değil dini inançlarını da etkilemiştir. Bu sebeple kendine

57

özgü kimliği ve kapsadığı alan itibariyle sürekli bir geçiş noktası üzerinde yer alması, bölgede farklı etnik ve dini guruplar açısından bir zenginliğe yol açmıştır. Akdeniz'e ait tüm karakteristik özellikleri içinde barındıran, doğa ve tarih içerisinde uygarlıkların kucaklaştığı bir coğrafyadır. Çok dilli, çok dinli, çok etnik kökenli insanları içinde barındıran “*medeniyetler ittifaki*”nın yaşandığı dinler, mezhepler, ırklar mozaiği oluşu, bu coğrafyayı daha da seçkin kılmıştır. Kısacası, inanç ve efsanelerin kesişme noktası, bin yılların kültür denizinde yoğrulmuş, uygarlığın temellerinin atıldığı en büyük ve en güzel eşsiz kentlerden birisidir. Köklü geçmişinin görkemi, kentin tarihi mimarisine de yansımıştır.

Antakya, Amik ovasının güneyinde Habib-i Neccar dağı ile Asi Nehri arasında yer almaktadır. Yirminci yüzyıla kadar genellikle Asi nehrinin doğusunda gelişim gösteren kent, bulunduğu coğrafi konum dolayısıyla hem Ortadoğu'dan hem de Anadolu'dan etkilenmiş, Ortadoğu'ya açılan bir kapı olması ve önemli yolların kavşak noktasında yer alması itibariyle tarih boyunca sık sık istilalara da maruz kalmıştır. Ayrıca fay hattının üzerinde yer alması itibariyle de yıkıcı depremlere şahit olmuştur. Bu nedendir ki sahip olduğu bütün potansiyellere rağmen ekonomik olarak istenilen seviyede gelişim gösterememiştir.

Ekonomisi tarım, sanayi ve ticarete dayanan kentin, yurt dışında çalışan yerleşik halkı da azımsanmayacak kadar fazladır. İskenderun Demir Çelik Fabrikası bölgeye canlılık veren

büyük bir sanayi tesisidir. Tarım sektöründe özellikle zeytin, zeytinyağı ve pamuk; ihracat dalında da özellikle yaş meyve–sebze ön sıralarda yer almaktadır. Aynı zamanda Reyhanlı’da yer alan Cilvegözü ve Yayladağı’ndaki gümrük kapıları, iki ülke arasındaki dostluk ve ticari ilişkileri pekiştirir nitelikte olup kentin gelişimine de katkı sağlamaktadır.

İl Gayri Safi Yurt İçi Hasılasının 81 il içerisindeki yerine bakıldığında, 2001 yılı itibariyle cari fiyatlarla 2.638.048.564 YTL olan Hatay ili Gayri Safi Yurt İçi Hasılasının, Türkiye genelinde 12., Akdeniz Bölgesi illeri içinde ise 4. sırada yer almaktadır (Açıcı, 2008: 54).

58

2. ARAŞTIRMANIN AMACI, KAPSAMI VE YÖNTEMİ

Günümüzde ortaya çıkan kentsel sorunlar kent yöneticilerini, özellikle belediye başkanlarını; stratejik olmaya, bir başka deyişle çevresel şartları iyi gözlemleyip analiz etmeye ve bu doğrultuda tasarımlarda bulunmaya, mümkün olduğu kadar geleceğe hazırlıklı olmaya, kısaca vizyoner bir niteliğe sahip olmaya itmiştir. Bu bağlamda araştırmanın amacı; belde belediyelerinin yönetimlerini ve sorunlarını irdelemek ve çözüm yolları üreterek bu sorunlar karşısında belediye yöneticilerinin tutumlarını tespit etmeye yöneliktir.

Bu çalışma, Antakya merkez ilçesindeki ve merkeze entegre olmuş belde belediyelerini kapsamaktadır. Tüm bu belde belediyelerinin bugünkü koşullarda sahip oldukları olanaklar, karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunların giderilmesi noktasında sunulan çözüm alternatiflerine karşı tutumları ve genel hatlarıyla Antakya kentsel alanının güncel durumu irdelenmiştir.

Araştırmada veri toplama yöntemi olarak yüz yüze anket yöntemi kullanılmıştır. Bu sayede anket sorularının cevaplandırılmasının yanında belediye yöneticilerinin konuyla ilgili yorum ve fikirlerini alma imkânı doğmuştur. Antakya merkezinde ve merkeze bağlı belde belediyelerinin 21 tanesiyle görüşülürken, bunların 4 tanesi merkezden uzak, 17 tanesi

merkeze entegre olmuş beldelerin başkanlarıdır. Belde yöneticilerinin tümüyle görüşme sağlanabilmiştir. Veri toplamak amacıyla hazırlanan, 3 bölümden ve 25 sorudan oluşan anket, belediye başkanlarının olmaması durumunda belediye başkan yardımcılara veya başkan vekillerine uygulanmıştır.

Anketlerin geri dönüşleri ise, belediye başkanları/başkan yardımcıları/vekilleri tarafından doğrudan sağlanmıştır. Araştırmanın ana kütesini oluşturan belde belediyelerinin tümüne anket uygulanabilmiş, aynı oranda da geri dönüş sağlanmıştır.

Hazırlanan anket formu karma olmakla birlikte hem kapalı uçlu hem de açık uçlu sorular içermesi bakımından açıklayıcı bir yapıya sahiptir. 14'üncü soruda bir tanım istenmiştir. İkinci bölümün 7. sorusunda katılma derecesinin istendiği 15 alt ifade bulunmaktadır. Bu ifadeler 4'lü likert tipindedir. Başkan veya yardımcılarının her bir ifade için 1 ile 4 arasında kendilerine en uygun şıkka katılma derecelerini gösteren “önemsiz”, “orta düzeyde önemli”, “önemli”, “çok önemli” seçeneklerinden kendilerine en uygun şikkı işaretlemeleri istenmiştir. Seçeneklerin puanlaması sırasıyla 1, 2, 3, 4 olarak belirlenmiştir. Anket soruları, literatür taraması ve başkan / başkan yardımcılarıyla yapılan alan araştırması sonunda geliştirilmiştir.

Bu çalışmada, anket yöntemiyle elde edilen veriler Excel programında frekans yöntemi kullanılarak değerlendirilmiş ve bulgular tablolaştırılarak analiz edilmiştir. Ayrıca önemli görülen bazı sorulara verilen cevapların karşılaştırmalı analizleri de yapılmıştır.

3. ANKET SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Burada önce ankete katılan belediye yöneticilerinin demografik özellikleri incelenecek, akabinde anket çalışması kapsamında belediye yöneticilerine yöneltilen sorulara alınan yanıtlar irdelenecektir.

3.1. Ankete Katılanların Kişisel Özellikleri

Burada ankete katılan belediye yöneticilerinin; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyleri, ek gelir durumlarına dair bilgileri ile belediyede yöneticilik süreleri gibi kişisel özelliklerine ilişkin veriler değerlendirilecektir.

3.1.1. Ankete Katılanların Cinsiyet, Yaş, Eğitim Düzeyleri ile Belediyede Yöneticilik Süreleri ve Ek Gelir Durumları

Araştırma kapsamında görüşülen belediye yöneticilerinin yaş, cinsiyet ve eğitim düzeyleri ile ilgili veriler Tablo 7 yardımıyla incelenecektir. Tablo 8’de belediye başkanlarının yöneticilik süreleri ve ek gelir durumları birlikte değerlendirilecektir.

60

Tablo 7: Ankete Katılanların Cinsiyet, Yaş ve Eğitim Durumları

CİNSİYET			YAŞ			EĞİTİM DURUMU		
Cinsiyet	Sayı	%	Yaş Aralığı	Sayı	%	Eğitim	Sayı	%
Erkek	21	100	18–25			İlkokul	8	38
			26–35	1	4.7	Ortaokul	2	9.5
Kadın			36–45	6	28.5	Lise	3	14.2
			46–55	10	47.6	Yüksekokul	1	4.7
			56–65	3	14.2	Fakülte	7	33.3
			65 ve üstü	1	4.7			
Toplam	21	100		21	100		21	100

Tablo 7 incelendiğinde ankete katılan belediye başkanlarının tamamının erkek olduğu görülmektedir. Bu durumu Türk toplumunun yapısına ve kadınların siyasete olan olumsuz bakışına bağlamak mümkündür. Bu durum, Bayraktar’a göre (2005: 185) cinsiyete dayalı

işbölümünün ev içinde ve ev dışında yaşama egemen olduğu ve eğitim, çalışma, siyasal ve toplumsal yaşama katılım anlamında eşitsizliklerin yaşandığı bir ortamı tarifler.

Belediye başkanlarının daha çok 46–55 yaş aralığında (%47.6) olduğu saptanmıştır. Bu durum aktif çalışma yaşında olanların aksine emeklilik yaşına gelmiş insanların siyaseti daha cezp edici bulduğunun bir göstergesidir.

Eğitim düzeylerine bakıldığında, kanunen belediye başkanı seçilmeye yeterli görülen ilkökul mezunu 8 belediye başkanının (%38) olduğu, 7 belediye başkanının da (%33.3) fakülte mezunu olduğu tespit edilmiştir.

61

Tablo 8: Belediye Başkanlarının Belediyede Yöneticilik Süreleri ve Ek Gelir Kaynağı Durumu

KAÇ YILDIR BELEDİYE YÖNETİCİSİNİZ?			İKİNCİL BİR GEÇİM KAYNAĞINIZ VAR MI?		
Yıllar	Sayı	%	Cevaplar	Sayı	%
0...5 (1 dönem)	8	38	Evet	11	52.3
6...10 (2 dönem)	4	19	Hayır	10	47.7
11...15 (3 dönem)	6	28.5			
16 ve üstü (4 dönem ve üzeri)	3	14.2			
Toplam	21	100		21	100

Tablo 8’de belediye başkanlarının başkanlık yaptığı dönemler incelendiğinde, bir dönem (%38) ve 3 dönem (%28) başkanlık yapanların oranı birbirine yakın olsa da henüz yönetime yeni giriş yapmış olan belediye başkanlarının nispeten daha fazla olduğu görülmektedir. Bunun yanında dört dönemdir (%14) başkanlık yapan belediye yöneticileri de

bulunmaktadır. Bu durumu belediye başkanlarının, orta yaşın çok üzerinde olmalarına ve başkanlık süresinin 5 yıl ile sınırlı olmasına bağlamak mümkündür.

Yine tablo 8’de ankete katılan belediye yöneticilerinin yarısına yakınının (%47) ikincil bir geçim kaynağının olmadığı görülmektedir. Bu sonuç bir kısım belediye başkanının genel olarak belediye başkanlığından başka herhangi bir getirisinin olmadığı ve aynı zamanda maddi açıdan kendine yeter bir durumda olduklarının bir göstergesidir.

Anketi yanıtlayan belediye aktörlerinin yarısından fazlasının (%52) ikincil bir geçim kaynağının olduğu görülmektedir. Bu sonuç belediye başkanlarının, belediye yöneticiliği haricinde ek bir gelir kaynağının olduğunu göstermektedir. Ek gelir kaynaklarının neler olduğu yönündeki soruya ihracat (nakliyecilik ve ticaret), kira, çiftçilik, dericilik, market işletmesi ve mühendislik gibi yanıtlar alınmıştır.

62

3.2. Belde Belediyelerine İlişkin Genel Sorular

Burada ankete katılan belediye yöneticilerinin beldelerine ilişkin yöneltilen genel sorulara alınan yanıtlar irdelenecektir.

3.2.1. Belediyenin Kuruluş Şekli, Coğrafi ve Turistik Özellikleri

Anket çalışması çerçevesinde belediye başkanlarından belediyelerinin kuruluş şekli, coğrafi ve turistik özelliklerini belirtmeleri istenmiştir.

Tablo 9: Antakya’daki Belde Belediyelerinin Kuruluşu

	Sayı	%
Tek bir köyün büyümesiyle	16	76.20
Birden çok köyün birleşmesiyle	3	14.28
Mevcut bir belediyeden ayrılarak		
Köy ve belediye kısımlarının birleşmesiyle		
Diğer (Lütfen belirtiniz)	2	9.52
Fikrim yok		
Toplam	21	100

Tabloda 9’da görüldüğü gibi Antakya’da belde belediyelerinin çok büyük bir kısmı (%76), “*tek bir köyün büyümesiyle*” kurulmuştur. Bununla beraber birden çok köyün bir araya gelmesiyle kuruluna belde belediyeleri (%14) de vardır. Belediyelerin %9’u referandumla belediye olmuşlardır. Dolayısıyla Antakya’da belde belediyelerinin genellikle köylerin büyümesi ve belediye olma pozisyonuna gelmesiyle oluştuğu görülmektedir.

Tablo 10: Antakya’daki Belde Belediyelerinin Yerleşik Alanının Coğrafi Özellikleri

	Sayı	%
Dik/ sarp yamaç	3	14.30
Dağlık	5	23.81
Yayla (yüksek düzlük)	3	14.28
Nehir kenarı	3	14.28
Deniz kenarı		
Merkeze yakın	5	23.81
Ova	2	9.52
Çevre ve büyük yerleşimlerle ulaşımı güç		
Diğer (Lütfen belirtiniz)		
Toplam	21	100

63

Tablo 10’da görüldüğü gibi belde belediyelerinin coğrafi özellikleri birbirinden çok farklıdır. Nitekim ankete katılan belediye yöneticilerinin %14’ü belediyelerinin "*dik/sarp yamaç*", %23’ü "*dağlık*", %14’ü "*yayla*", diğer %14’lük kesimin, "*nehir kenarı*" %23’ü "*merkeze yakın*", %9’u da "*ova*"da kurulduğunu ifade etmişlerdir. Oldukça geniş ve farklı alanlarda kurulan bu belde belediyelerinin birbirlerine katkı sağlamaları zordur. Optimum alan olmadığı için hem kaynaklar etkin kullanılamaz hem de bu beldeler arasında mali eşitlik sağlanamaz. Dolayısıyla bu belde belediyelerinin etkin hizmet üretmesi söz konusu olamayabilir. Coğrafi özellikleri açısından farklılaşan yerleşim alanları, plansız gelişmeler, ulaşım ve teknik alt yapı gibi sorunları da ortaya çıkarabilir.

Tablo 11: Belediyenizde Turistik Mekân–Tarihi Doku Alanları Var mı?

	Sayı	%
Evet	7	33.34
Hayır	14	66.66
Fikrim yok		
Toplam	21	100

Tablo 11 incelendiğinde, turistik mekânlar–tarihi doku alanlarının varlığını öğrenme amacıyla yöneltilen soruya beldelerin çok az bir kısmının (%33) olumlu yanıt verdiğini, ancak çoğunluğun (%66) olumsuz yanıt verdiğini görmek mümkündür. Fakat turistik mekânları var olan beldelerin sadece %16'sının turizme açık olduğu, cevabı "Evet" olup da turizme açık olmayanların oranının ise %83 gibi yüksek bir oran oluşu dikkat çekicidir. Turizme açık olmayan mekanların birtakım restorasyon işlemleri yapıldıktan sonra açılması planlanmaktadır. Beldelerin bir kısmı da bu mekânları açmak için devlet desteğini beklediklerini dile getirmişlerdir.

64

3.2.2. Beldelerin Nüfus Özellikleri

Burada belediye yöneticilerinden beldelerindeki nüfus özelliklerini belirtmeleri istenmiştir.

Tablo 12: Antakya'daki Belde Belediyelerinin Nüfus Özellikleri

	Sayı	%
Beldemiz nüfusu hızla artan bir belediyedir.	14	66.68
Beldemiz dışarıdan çok göç almaktadır.	3	14.28
Beldemiz göçe bağlı nedenlerle nüfus kaybetmektedir.	2	9.52
Beldemizde yaşlı nüfus (70 ve üzeri) fazladır.	1	4.76
Beldemizde genç nüfus (25 ve altı) fazladır.	1	4.76
Toplam	21	100

Tablo 12 incelendiğinde belde belediyelerinin büyük bir çoğunluğu (%66) nüfusunun hızla artan bir özellik sergilediğini söylemektedir. Nüfuslarının hızla artan bir özellik göstermesi, belde belediyeleri için olumsuz bir gelişme olabilmektedir. Nitekim kentlerin kalabalıklaşması sonucu içme suyunda, altyapıda ve sosyal alanlar da sıkıntı yaşanması kaçınılmaz olmaktadır. Aynı zamanda sosyal ve fiziksel çevreye aşırı yüklenilmesi, yaşam

kalitesini de zedeleyebilmekte, toplumsallaşmayı engelleyebilmektedir. Belde belediyelerinin 3 tanesi ise (%14) beldelerinin dışardan çok göç aldığını, 2 tanesi de (%9) dışarıya olan göçe bağlı nedenlerle nüfus kaybettiğini öne sürmektedir. %4'lük bir oran belde nüfusunun genç nüfus (25 ve altı) olduğunu belirtirken, diğer %4'lük kesimin de aksini söyleyerek yaşlı nüfusun (70 ve üzeri) fazla olduğunu dile getirmiştir. Belde nüfusunda artış olduğunu iddia edenler bunun doğuma bağlı olan bir artış olduğunu belirtirken, nüfus kaybettiğini ileri sürenler de beldedeki geçim sıkıntısına bağlı olarak yurt dışına göç edildiğini ileri sürmektedir.

3.2.3. Beldelerdeki Halkın Ekonomik Durumu, Geçim İmkânları ve Refah Seviyesi

Burada belediye başkanlarından beldedeki yerel halkın genel olarak ekonomik durumunu, geçim imkânlarını ve refah seviyelerini belirtmeleri istenmiştir.

65

Tablo 13: Antakya Belde Belediyelerindeki Halkın Ekonomik Durumu, Geçim İmkânları ve Refah Seviyesi

	Sayı	%
Orta derecede iyi	19	90.48
İyi	1	4.76
Çok iyi		
Kötü	1	4.76
Toplam	21	100

Tablo 13'de beldedeki halkın ekonomik durumu, geçim imkânları ve refah seviyesinin öğrenmeye yönelik iletilen soruya büyük bir çoğunluk (%90) "*Orta derecede iyi*" cevabını verirken, %4'ü "*İyi*", diğer %4'lük kesim de "*Kötü*" cevabını vermiştir. Ekonomik durumun kötü olduğu beldede halkın geçim dayanağı daha çok tarım ve hayvancılığa bağlı konumdadır. "*Orta derecede iyi*" diyenler de bu durumu yurt dışındaki çalışanlarına bağlamaktadır. Yurt dışındaki çalışanları sayesinde genel olarak ekonomik durumun "*orta düzeyde iyi*" olduğu fikri savunulmaktadır.

Sanayiye dayalı potansiyel gücü zayıf olan Antakya'nın ekonomik kapasitesi dar kalıplara sıkıştırılmış olduğundan yeterince gelişim gösterememiş, kent halkını dışa bağımlı bir konuma itmiştir. Bunun sonucunda dışa bağımlı bir yapı meydana gelmiştir.

Antakya'nın birçok uygarlığa ev sahipliği yapmış bir şehir olduğu göz önünde bulundurulursa turizme yapılacak yatırımların ekonomik kalkınmayı iyileştirmesi halinde iş için yurt dışına yapılan seyahatlerde bir düşüş olması ihtimali beklenebilir.

3.2.4. Beldelerdeki Ev Sahipliği Oranı

Burada belediye başkanlarından beldelerindeki yerleşik halkın ev sahipliği konusunda bir oran belirlemeleri istenmiştir.

66

Tablo 14: Antakya Belde Belediyelerindeki Ev Sahipliği Oranı

	Sayı	%
%10–30		
%40–60	4	19.04
%70–90	12	57.14
%100	5	23.82
Fikrim yok		
Toplam	21	100

Tablo 14 incelendiğinde beldelerin 5 tanesinin (%23) ev sahipliği oranının %100 olduğu sonucu çıkmıştır. Yani beldedeki herkesin kendine ait evde ikamet ettiği, kirada oturmadığı tespit edilmiştir. Beldelerin 12 tanesinin (%57) ev sahipliği oranı %70–90 aralığında olup, 4 tanesininse (%19) ev sahipliği oranının %40–60 aralığında olduğunu tablodan görmek mümkündür. Tabloya dayanarak ev sahipliği oranı bakımından Antakya'daki belde belediyelerinin genel durumu “iyi” olarak nitelendirilebilir.

3.2.5. Beldelerdeki Personel İhtiyacı ve Var olan Personelin Eğitim Durumu

Burada belde belediyelerinin personel ihtiyacının olup olmadığı yönündeki görüşleri ve çalıştırılan personelin eğitim durumu değerlendirilecektir.

Tablo 15: Antakya'daki Belde Belediyelerinin Personel İhtiyacı

	Sayı	%
Evet	15	70.66
Hayır	6	29.34
Fikrim yok		
Toplam	21	100

Tablo 15'de Antakya'daki belde belediyelerinin 15 tanesi personel ihtiyacının olduğunu belirterek, normal memur, zabıta, düz işçi, muhasebeci, fen işleri, teknik eleman, mühendis gibi alanlarda personel sıkıntısı çektiklerini ileri sürmüşlerdir. Personel alımında mali mevzuat engeline takılan bir belediye başkanı, mevzuattan kaynaklı bir sınırlamanın varlığından şikâyet etmiştir. Personel ihtiyacı olmadığını belirten belde belediyelerinin ise kendi çalıştırdıkları personelin ücretini ödemekte bile sıkıntı çektiklerini söylemiş, bilakis

67

personel almak yerine, çalıştırdığı personeli bile tasfiye etmeyi düşünmekte olduğunu belirtmiştir.

Tablo 16: Antakya'daki Belde Belediyelerinde Çalışan Personelin Eğitim Durumu

	Sayı	%
Üniversite mezunu çok az (1-2 tane)	13	61.90
Üniversite mezunu çok (%50 ve üstü)	3	14.29
Üniversite mezunu hiç yok		
Genellikle ilkokul/ilköğretim mezunu	5	23.81
Diğer (Lütfen belirtiniz)		
Toplam	21	100

Tablo 16 incelendiğinde belde belediyelerinin 13 tanesinin (%61) üniversite mezunu personelinin çok az olduğu, 5 tanesinin (%23) çalışan personelinin genellikle ilköğretim-ilkokul mezunu olduğu ve 3 tanesinin de (%14) üniversite mezunu çalışanın çok olduğu tespit edilmiştir. Belde belediyelerinde üniversite mezunu personelin çok az olması,

çalışanların dost–ahbab ilişkisinin yanı sıra işin ehli olmayan kişilerin kadroya alındığı iddiasını düşündüren, şüpheli bir durum yaratmaktadır.

3.2.6. Beldeniz Düzenli Bir Belde midir?

Burada belediye aktörlerine, yaşadıkları kentin, yönettikleri beldenin düzenli oluşuna yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi yapılacaktır.

Tablo 17: Beldeniz Düzenli Bir Belde midir?

	Sayı	%
Evet	11	52.38
Hayır		
Kısmen	10	47.62
Toplam	21	100

Tablo 17 incelendiğinde, Antakya’daki belde belediyelerinin 11 tanesinin (%52) düzenli olduğu yönündeki fikri destekledikleri ortaya çıkmıştır. 10 tanesi ise (%47) kaynak

68

sıkıntısı ve personel eksikliği gibi sebeplerle beldenin kısmen düzenli olduğunu düşünmekte ve buna devlet müdahalesinin zorunlu olduğu fikrini savunmaktadır.

Tablonun aksine Antakya’daki belde belediyelerinin birçoğunun yeterince hizmet üretmediği ve kaynaklarını verimli kullanmadığı, bu sebeple beldelerin düzenli bir seyir izleyemediği, standartların oldukça altında kaldığı gözlenmiştir.

3.2.7. Düzenli Bir Belde İçin Çözüm Alternatifleri

Burada belediye yöneticilerinin düzenli bir belde için sunulan çözüm alternatiflerinden iki tanesini belirtmeleri istenmiştir. Önerilen çözüm alternatiflerinin değerlendirilmesi yapılmıştır.

Tablo 18: Düzenli Bir Belde İçin Aşağıdaki Çözüm Alternatiflerinden Hangileri Önemlidir?

	Sayı	%
Siyasi amaçlı gecekondular ve kaçak yapılaşmaya izin verilmemeli	5	23.81
Konut, ulaşım, alt yapı gibi sorunlar önceden planlanmalı	16	76.19
Sanayi kuruluşları kentin dışına taşınmalı		
Yerel yönetimlere ayrılan kaynak arttırılmalı	19	90.47
Nüfusun bir bölgede yığılması engellenmeli		
Sosyal donatı alanlarına daha fazla önem verilmeli		
Sosyal hizmet sunumu daha etkin hale getirilmeli		
Sağlık, eğitim vb. hizmetler daha etkin sunulmalı	2	9.53
Diğer (Lütfen belirtiniz)		
Toplam	42	200

*Bu soru kapsamında belediye aktörlerinden uygun gördükleri iki seçeneği işaretlemeleri istenmiştir.

Tablo 18 incelendiğinde belediye yöneticilerinden düzenli bir belde için sıralanan çözüm alternatiflerinden 2 tanesini işaretlemeleri istendiğinde, belde belediyelerinin büyük bir çoğunluğunun (%90) "*Yerel yönetimlere ayrılan kaynak arttırılmalı*" görüşünü savundukları ortaya çıkmıştır. Bu da belediyelerin kendilerine yeterli kaynak aktarılmaması durumunda yerli halka verilen hizmetlerin aksaması ya da kesintiye uğraması sonucu sıkıntı yaşadıklarını ortaya çıkarmakta ve halkın eleştirilerine maruz kalabildiklerini göstermektedir. Hâlbuki belediyeçilik anlayışında kaynakların, rasyonel ölçütler çerçevesinde kullanılması, kaynakların arttırılmasından daha önemli olmalıdır. Belde belediyeleri kendi kaynaklarını arttıracak projeler üretebilmelidir.

69

İkinci bir çözüm yolu olarak da yine yüksek bir oranla (%76) "*Konut, ulaşım ve altyapı gibi sorunların önceden planlanması*" gerekliliği vurgulanmıştır. Nüfus artışı ya da doğal afet olaylarının gerçekleşmeden önce, geleceğe yönelik öngörülerde bulunulup, tedbir amaçlı bir planlama yapılması ve projeler hazırlanmasının, düzenli bir kent görünümüne katkı sağlayacağı yadsınamaz bir gerçektir. Nitekim önceden alınacak tedbirlerin, sonradan yapılacak ıslah hareketlerinden daha iyi bir sonuç vermesi şüphesiz hem daha az hasar verecek hem de ortaya çıkması öngörülen sorunlar daha az maliyetle halledilebilecektir.

Belde belediyelerinin 5 tanesi (%23) "*Siyasi amaçlı gecekondular ve kaçak yapılaşmaya izin verilmemeli*" gereği üzerinde durmuş, düzenli ve sağlıklı bir belde için bunun zorunlu olduğu fikrini savunmuştur. Seçim arifesi oy kaygısı nedeniyle bu yapılara ruhsat verilebiliyor olması beraberinde düzensiz ve çarpık kentleşmeyi doğurabilmektedir. Belde belediyelerinin sadece 2 tanesi düzenli ve sağlıklı bir belde için (%9) "*Sağlık, eğitim vb. hizmetlerin daha etkin sunulması*" gerektiği görüşündedir.

3.2.8. Belediyenize Ait Herhangi Bir Hizmetin Görülmesinde Civar Belediyelerden Herhangi Bir Yardım Alıyor veya İşbirliği İçerisine Giriyor musunuz?

Burada belde belediyelerinin, yakın başka belde belediyelerinden kendilerine ait bir hizmetin görülmesinde herhangi bir yardım alıp iş birliğine girdiklerine dair verilen yanıtlar değerlendirilecektir.

Tablo 19: Belediyenize Ait Herhangi Bir Hizmetin Görülmesinde Civar Belediyelerden Herhangi Bir Yardım Alıyor veya İşbirliği İçine Giriyor musunuz?

	Sayı	%
Evet	13	61.90
Hayır	4	19.05
Kısmen		
İhtiyaç var ama istenen düzeyde sağlanamıyor	4	19.05
Toplam	21	100

Tablo 19’da teknik donanımın ve ekipmanın yetersiz olduğu durumlarda, Antakya’daki belde belediyelerinin 13 tanesi (%61) anakent belediyesi ya da başka belde

70

belediyelerinden yardım aldığını belirtirken, 4 tanesi (%19) yardım alamadığını, kendi imkânlarıyla kendine yetebilecek durumda olduğunu belirtmiştir. Belde belediyelerinin 4 tanesi de (%19) araç ve ekipman desteğine ihtiyaç duyduğu halde izahtan kaçındığı bazı nedenlerle yardım alımının istenen düzeyde sağlanamadığından yakınmaktadır. Yardım desteği alan belediyeler, yardımların genellikle araç yardımı yönünde olduğunu belirtmiş, bunun ücretsiz yapıldığının altını çizmiştir. Yardım ihtiyacı olmayan belediyeler, ihtiyaç doğması halinde kendi araçlarını başka belde halkına hizmet için gönderebildiklerini de dile getirmişlerdir. Bu tabloyla Antakya’daki belde belediyelerinin ortak girişimlere açık olduğu tespit edilmiştir.

3.2.9. Belde Belediyesi Kavramının Tanımlanması

Anket çalışması çerçevesinde belediye başkanlarından “belde belediyesi” kavramını tarif etmeleri istenmiştir. Buna göre;

Belde Belediyesi; köy yaşamına alışkın olan insanları, kent yaşamına adapte etme misyonunu üstlenmiş, merkez belediyeye bağlı, ekonomik anlamda zayıf, imkânları kısıtlı, hizmet yapma olanağı olmayan, siyasi iktidara el avuç açan, yarı özerk, yarı kırsal, yarı kentsel mekânlardır.

3.3. Belde Belediyelerinin Yönetimine İlişkin Sorular

Burada belde belediyelerinin yönetimine ilişkin yaşadıkları ve karşılaştıkları sorunlar değerlendirilecektir.

3.3.1. Belediyeniz İyi Yönetiliyor mu?

Burada belediye başkanlarının, belediyelerinin yönetimleri hakkındaki görüşleri değerlendirilmektedir.

Tablo 20: Belediyeniz İyi Yönetilen Bir Belediye midir?

	Sayı	%
Evet	18	85.72
Hayır		
Kısmen	3	14.28
Fikrim yok		
Toplam	21	100

71

Tablo 20 incelendiğinde "*Sizce belediyeniz iyi yönetilen bir belediye midir?*" Sorusuna 18 (%85) belde belediyesinin olumlu yanıt verdiğini görmek mümkündür. 3 (%14) belediye başkanı da belediyenin maddi sıkıntılar gerekçesiyle "*kısmen*" iyi yönetildiği yanıtını vermiştir. Bu tablo halka en yakın birimler olarak belediye aktörlerinin buldukları merteye dolayısıyla özeleştiriyi yapmaktan kaçındıklarını göstermektedir.

3.3.2. Belediye Meclis Toplantılarına Mahalle Muhtarları ve STK Temsilcilerinin Katılımı

Burada belediye başkanlarının, belediye meclis toplantılarına mahalle muhtarlarının ve Sivil Toplum Örgütlerinin katılımı hakkında verdikleri bilgiler değerlendirilecektir.

Tablo 21: Antakya'daki Belde Belediyelerinin Belediye Meclis Toplantılarına Mahalle Muhtarlarının Katılımı

	Sayı	%
Evet	4	19.04
Hayır	10	47.63
Bazen	6	28.57
Fikrim yok	1	4.76
Toplam	21	100

Tablo 21 incelendiğinde Antakya'daki belde belediyelerinin Belediye Meclis Toplantılarına mahalle muhtarlarının katılımının sağlandığı belde belediyesinin 10 tane (%47) olduğu tespit edilmiştir. Bundan da köy halkı temsilcisi unvanındaki muhtarların köy sorunlarını, yerel halkın istek ve beklentilerini belediye yönetimiyle yeterli düzeyde paylaşmadığı sonucunu çıkarmak mümkün gözükmemektedir.

Tablo 22: Antakya'daki Belde Belediyelerinin Belediye Meclis Toplantılarına Sivil Toplum Kuruluşları Temsilcilerinin Katılımı

	Sayı	%
Evet	3	14.28
Hayır	15	71.44
Bazen	3	14.28
Fikrim yok		
Toplam	21	100

72

Tablo 22 incelendiğinde, Antakya'daki belde belediyelerinin Belediye Meclis Toplantılarına Sivil Toplum Kuruluşları temsilcilerinin %71'inin hiç katılmamakta olduğu ortaya çıkmıştır. Bu durum sivil toplum örgütlerinin belde belediyelerine kayıtsız olduğunun bir göstergesi sayılabilir.

3.3.3. Belde Belediyelerindeki Yönetim Anlayışı

Burada belediye yöneticilerine yöneltilen, belediyedeki yönetim anlayışına ilişkin soruya verdikleri yanıtlar irdelenecektir.

Tablo 23: Antakya'daki Belde Belediyelerinde Hâkim Olan Yönetim Anlayışı

	Sayı	%
Demokratik	10	47.63
Başkan merkezli	1	4.76
Meclis kararlarının etkin olduğu	9	42.85
Otoriter		
Fikrim yok	1	4.76
Toplam	21	100

Tablo 23 incelendiğinde Antakya'daki belde belediyelerinin 10 tanesinde (%47) demokratik bir yönetim anlayışının hâkim olduğu savunulmuştur. Nitekim demokrasinin yerel tabandaki temsilcileri unvanını taşıyan bu birimlerin demokrasi olgusunu ne kadar iyi özümlediklerinin bir göstergesidir. Ancak Yalçındağ'a göre (1997: 16) Türkiye'de yönetim sistemi seçilmiş diktatör üretmeye müsait bir ortam yaratabilmektedir. 9 (%42) belediye başkanı yönetimde meclis kararlarının etkin olduğunu belirtmiştir. Bu durum belediye yönetiminde farklı eksenlerin bir arada temsil edilmesini ve ortak hareket etme güdüsünü açığa çıkartmaktadır. %4'ü "*Başkan merkezli*" olduğunu, diğer %4'lük kesim de bu konuda hiç fikri olmadığını dile getirmiştir.

3.3.4. Belediye Yönetiminde Önemli Görülen Sorunlar

Burada belde belediyelerinde yöneticilerin gözüyle önemli görülen sorunlar değerlendirilecektir.

73

Tablo 24: Antakya'daki Belde Belediyelerinin Yönetiminde Önemli Görülen Sorunlar

	Sayı	%
Mali kaynakların yetersizliği	21	100
Mali kaynakların dağıtımındaki adaletsizlik	1	4.76
Mali mevzuatın eski ve karmaşık oluşu	5	23.8
Yerel halkın bazılarının topluluğun genel çıkarları aksine istek ve baskıları	8	38.1
Yerel halkın ilke olarak karşı çıkılan konularda kendine ayrıcalık istemesi		
Yerel halkın belediye yönetimine aşırı ilgisizliği	1	4.76
Yerel halkın başka belediyelerle işbirliğine ve belediye birliklerine karşı çıkması		
Yerel halka hizmetleri anlatmadaki güçlük	6	28.6
Toplam	42	200

- Belde belediyelerinin yönetiminde önemli görülen sorunlar kapsamında belediye aktörlerinden uygun gördükleri iki seçeneği işaretlemeleri istenmiştir.

Antakya'daki belde belediyelerinin yönetime dair en çok sknt yaşadıkları iki alan belirtmelerinin istendiği bu tabloda, belde belediyelerinin hepsinin “*kaynak*” sorunu olduğu tespit edilmiştir. Tabloda 24’de grldğu gibi 21 belde belediyesi (%100) mali kaynakların yetersizliğinden yakınmtır.

Belde belediyelerinin ikincil sknt alanlarında %38’lik bir oranla “*yerel halkın belli bir aznlğının yönetimi kendi çıkarları doğrultusunda hareket ettirmeye yönelik talep ve baskılarda bulunması*” sonucunun çıkması Antakya için sürpriz değildir. Doğaldır ki belde belediyelerinin sağlayacağı hizmetlerin birlikte tüketim özelliği azaldıkça bu birimlerin kendi içyapısındaki gruplanmalara da rastlanacak, uyuşmazlık ve husumet de had safhaya varacaktır. Seçim ncesi vaatlerin seçim sonrası gerekletirilmemesi, haliyle toplumda da bir bölünmeye sebebiyet verecek, bir kaos ortam yaratacaktır. Belde belediyelerinin bir kısmı da (%28) yerel halka hizmetleri anlatma noktasında büyük bir eziyet yaadklarını dile getirmiş, ancak zamanla yerel halkın yönetimce uygun görülen politikaları benimseyip, esnek ve ılımlı tutumlar sergilediği dile getirilmiştir.

Mali mevzuatın eski ve karmaşık oluundan da Şikâyet eden belde belediyeleri (%23) vardır. Bir tanesi yerel halkın belediye yönetimine aşırı ilgisizliğinden yakınmtır. Aslında belediye meclis toplantılarına halkın katılımının az oluu ya da hiç olmayıının sebepleri araştırılmaya değer bir konudur.

74

Meclis toplantılarının yurttaş katılımını sağlamaktan çok, doğruluk payı olmayan, cesaret kırıcı ve ilgisiz yanıtlar vermesi sebebiyle katılımın önlendiği bariz bir gerçektir. Hâlbuki devleti yönetenler, demokratik bir düzende, kamuoyunun etkisi altında kalmalı ve daima kamuoyunun görüş ve düŐüncelerini öğrenmeye önem vermelidirler. Halk kamu işleri ile ilgilendiği, yolsuzluklara karşı kuvvetli ve sağduyulu bir tepki gösterdiği ölçüde yönetim üzerinde yolsuzlukları önleyici bir denetim sağlayabilir (Tortop ve Diğerleri, 1999: 188). Başka bir belde belediyesi de yerel kaynakların dağıtımındaki adaletsizliğin belediye yönetimini skntya soktuğunu vurgulamtır.

3.3.5. Belde Belediyelerinin İdari ve Mali zerkliği

Burada belediye başkanlarının, belde belediyelerinin idari ve mali özerklikleri hakkındaki görüşleri ele alınıp değerlendirilecektir.

Tablo 25: Antakya'daki Belde Belediyelerinin İdari ve Mali Özerkliğine Dair Görüşleri

	Sayı	%
Evet	11	52.38
Hayır	4	19.05
Kısmen	6	28.57
Fikrim yok		
Toplam	21	100

Tablo 25 incelendiğinde Antakya'daki belde belediyelerinin 11 tanesi (%52) yasada tanımlandığı biçimiyle idari ve mali özerkliğe sahip olduğunu düşünmekte, 4 tanesi (%19) ise idari ve mali bakımdan son derece kısıtlı imkânlarla sahip olduğuna ve merkeze bağımlı olduğuna dikkat çekerek, bunun da özerklikle bağdaşmadığına vurgu yapıyor. Belde belediyelerinin 6 tanesi de idari ve mali özerkliğe kısmen sahip olduğu görüşündedir.

3.3.6. Kent/Belediye Yönetim Hizmetlerinin Daha İyi Yapılabilmesi İçin Verilen Çözümlerin Önem Düzeylerinin Belirlenmesi

Burada belediye başkanlarından, kent/belediye yönetim hizmetlerini daha iyi yapabilmeleri için sunulan çözüm alternatiflerinin önem düzeylerini belirlemeleri istenmiştir.

75

Tablo 26: Kent/ Belediye Yönetim Hizmetlerinin Daha İyi Yapılabilmesi İçin Verilen Çözümlerin Önem Düzeylerinin Tespit Edilmesi

	Önemsiz		Orta Düzeyde Önemli		Önemli		Çok Önemli	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Mevzuatın basitleştirilmesi	4	19.05	3	14.28	8	38.1	6	28.57
Hizmet öncesi eğitim almış personel çalıştırmak			2	9.52	10	47.62	9	42.86
Personele hizmet içi eğitim verilmesi	1	4.76	5	23.80	12	57.14	3	14.29
Belediye seçilmişlerine hizmet içi eğitim verilmesi			4	19.04	11	52.38	6	28.57
Yerel halkın hizmetler konusunda eğitilmesi	3	14.29	3	14.28	10	47.62	5	23.81

Siyasi partiler ve üyelerinin baskılarının azaltılması	6	28.57	5	23.80	5	23.81	5	23.81
Vesayet denetiminin oldukça sınırlandırılması	2	9.52	9	42.85	8	38.1	2	9.52
Merkezin daha fazla kaynak aktarması					2	9.52	19	90.48
Yerel vergilerin konulması, bunlara belediye payı eklenmesi	1	4.76	4	19.04	11	52.38	5	23.81
Yılın bir dönemi belediyede oturandan ek vergi alınması	15	71.43	1	4.76	4	19.05	1	4.76
İlçe özel yönetimi (İÖY) kurulması	17	80.95			3	14.29	1	4.76
İÖY'nin küçük belediyelerin bazı hizmetlerini üstlenmesi	8	38.1	2	9.52	9	42.86	2	9.52
Belediyelere ve köylere hizmet götürme birliği kurulması	5	23.81	4	19.04	11	52.38	1	4.76
Küçük belediyelerin ve köylerin birleştirilmesi	5	23.81	2	9.52	7	33.33	7	33.33
Diğer (Lütfen belirtiniz).								

Tablo 26 incelendiğinde, 19 belde belediyesi (%90) belediye hizmetlerinin daha iyi görülebilmesi için merkezin daha fazla kaynak aktarmasını “*çok önemli*” bulmaktadır. Kent/belediye yönetim hizmetlerinin daha iyi yapılabilmesi için “*mevzuatın basitleştirilmesi*” 4 belde belediyesine göre (%19) “*önemsizken*”, 6 belde belediyesine göre (%28) “*çok önemli*” dir. Alanında hizmet öncesi eğitim almış personel çalıştırmanın hiçbir belde belediyesince “*önemsiz*” görülmemesi, personel eğitimine ve deneyimine verilen önemin bir göstergesidir. Personelle hizmet içi eğitim verilmesinin çoğu belde belediyesince “*önemli*” görülmesi hizmet içi eğitimin faydalı olacağı fikrini beslemektedir. Aynı şekilde belediyenin seçilmiş aktörlerine hizmet içi eğitim verilmesinin önemli görüldüğü bu sistemde başkanların nitelik açısından yeterli görülmediğinin bir işaretidir. Uğurlu’ya göre (1995: 125) belediye

76

başkanlarına göreve seçildiklerinden hemen sonra ve zaman içinde verilecek hizmet-içi eğitim, verimliliği arttıracak ve zaman kaybını önleyecektir.

Belediyelere ve köylere hizmet götürme birliğinin kurulmasını belde belediyelerinin yarısı “*önemli*” görmüştür. Üçer’in araştırmasına göre (2005: 249) bugün Türkiye’de var olan yerel yönetim birliklerinin büyük bölümünü “*Köylere Hizmet Götürme Birlikleri*” (784 adet, %61) oluşturmaktadır.

Yerel halkın hizmetler konusunda eğitilmesini belde belediyelerinin büyük bir çoğunluğunun önemli görmesinden, belediye yönetiminin yerel halk tarafından yoğun eleştirisi

bombardımanına maruz kaldığını, buna çözüm olarak da halkın hizmetler konusunda eğitilmesini öngördükleri sonucunu çıkarmak mümkün gözükmemektedir.

3.3.7. Belde Belediyeleri için Ayrı bir Yasal Düzenleme Gerekli mi?

Burada 5393 sayılı belediye kanununa tabii olan belde belediyeleri için ayrı bir yasal düzenlemenin gerekliliği hakkındaki görüşler değerlendirilecektir.

Tablo 27: Belde Belediyeleri İçin Ayrı Bir Yasal Düzenleme Gerekli midir?

	Sayı	%
Evet	18	85.7
Hayır	2	9.54
Fikrim yok	1	4.76
Toplam	21	100

Tablo 27’de belde belediyeleri için ayrı bir yasal düzenlemenin gerekliliğini ölçmeye yönelik sorulan soruya belediye aktörlerinin 18 tanesi (%85) ılımlı yaklaşırken, 2 tanesi (%9) ayrı bir yasal düzenlemenin gerekli olmadığı fikrindedir. Bir tanesi de (%4) bu konuda hiçbir fikri olmadığını belirtmiştir. Yapılan araştırma doğrultusunda Antakya’daki çoğu belde belediyesinin yasal mevzuatın yetersizliğinden ve muğlaklığından yakınmakta, buna dayanarak sadece kendilerine hitap eden yasal bir düzenlemenin gerekliliği üzerinde birleşmekte olduğu sonucunu çıkarmak mümkündür.

77

3.3.8. Belde Belediyeleri İçin Gerekli Kaynak Merkezi Yönetim Tarafından Zamanında Aktarılmakta mı?

Burada merkez tarafından belde belediyelerine ayrılan payların aktarım sürecine dair alınan yanıtlar değerlendirilecektir.

Tablo 28: Belde Belediyeleri İçin Gerekli Kaynak Zamanında Aktarıyor mu?

	Sayı	%
Evet	21	100
Hayır		
Kısmen		

Fikrim yok		
Toplam	21	100

Tablo 28 incelendiğinde merkez tarafından belde belediyelerine ayrılan payların zamanında aktarıldığını tüm belde belediyeleri doğrulamaktadır. Bu kaynak aktarımının belediyelerin borçları ve kredi kullanımları doğrultusunda bazen kesintilere uğrayabildiği ancak belirtilen zamanda mutlaka aktarılmakta olduğu belde belediyelerince tasdik edilmiştir.

3.3.9. Belediye Yönetiminde Sizi En Çok Sıkıntıya Sokan Konular Nelerdir?

Burada alınan cevaplar doğrultusunda belediye aktörlerinin idari açıdan en çok sıkıntı yaşadıkları konular değerlendirilmiştir.

Tablo 29: Antakya'daki Belde Belediyelerini Sıkıntıya Sokan Konular

	Sayı	%
Mevzuat	15	71.45
Bürokrasi	11	52.38
Vesayet denetimi		
Açıklık-şeffaflık	4	19.04
Siyasi ayrımcılık	3	14.28
Yerel parti teşkilatlarının baskısı	1	4.76
Diğer (Lütfen belirtiniz).		
Yok	8	38.09
Toplam	42	200

- Belde belediyelerini sıkıntıya sokan konular kapsamında belediye aktörlerinden uygun gördükleri iki seçeneği işaretlemeleri istenmiştir.

Belde belediyelerinin sıkıntıya girdiği iki unsurun belirtilmesinin istendiği bu tabloda anlaşıldığı üzere genel olarak beldelerin mevzuat ve bürokrasi konusunda daha endişeli olduğu gözlenmiştir. Nitekim Antakya'daki belde belediyelerinin 15 tanesi (%71) mevzuattan, yani yürürlükte olan kanunlardan şikâyet etmektedir. Şikâyet daha çok kanunların eski ve karmaşık oluşuna dayandırılmaktadır. Belde belediyelerinin 11 tanesi de (%52) bürokrasi kaosundan yakınmıştır. Bu durum belediyelerin hizmetleri layıkıyla sunamayışını göstermektedir.

4 tanesi (%19) “açıklık-şeffaflık” tan, 3 tanesi (%14) “siyasi ayrımcılık” tan, 1 tanesi de (%4) “yerel parti teşkilatlarının baskısı”ndan şikâyetçidir. Belde belediyelerinin 8 tanesinin (%38) ise yukarda sıralanan ibarelerden sadece birinden şikâyetçi olduğu veya herhangi bir sıkıntısının olmadığı tespit edilmiştir.

3.3.10. Belde Belediyeleri Anakent Belediyesi ile Birleşmeli mi?

Burada belediye yöneticilerinin merkez belediye ile birleşme konusundaki fikirleri değerlendirilecektir.

Tablo 30: Antakya’daki Belde Belediyeleri Anakent Belediyesi İle Birleşmeli midir?

	Sayı	%
Evet	12	57.1
Hayır	9	42.9
Fikrim yok		
Toplam	21	100

Antakya’daki belde belediyelerinin anakent belediyesi ile birleşmesine yönelik fikirlerinin sorulduğu bu tabloda 12 belde belediyesinin (%57) birleşmeye olumlu yanıt verdiğini görmek mümkündür. Araştırma sırasında olumlu yanıt veren belde belediyelerinin bir kısmının iktidar partisi karşıtı olduğu gözlenmiştir. Bu da etnik kökenin birleşmede önemli olduğu fikrini desteklemektedir. 9 belde belediyesi de (%42) anakent belediyesi ile birleşmeyi şiddetle reddetmiştir. Bu dokuz belde belediyesinin bir kısmı ya birleşmeden faydalanamayacak mesafede yer alıyor olması sebebiyle birleşmeyi istememekte ya da reddetmelerinin sebeplerinin altında özerkliklerinin tehdit altına girme tehlikesi yatmaktadır.

79

Belde belediyelerinin anakent belediyesi ile birleşmesi, sahip oldukları yegâne özerklik hakkına yapılacak alelade bir saldırı olarak görülmektedir. Böyle bir durumun belde belediyelerinin statüsünü tehlikeye sokacağı fikri savunulmaktadır.

3.4. Belde Belediyelerinin Güncel Sorunlarına İlişkin Sorular

Burada belde belediyelerinin güncel sorunları hakkında alınan yanıtlar değerlendirilmiştir.

Tablo 31: Antakya Belde Belediyelerinde Var Olanlar

	Var		Yok		Yapılması/ Alınması Düşünüyor	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Kalıcı bir hizmet binası	14	66.67	3	14.28	4	19.05
Kiralık bir hizmet binası	4	19.05	17	80.95		
Bir itfaiye teşkilatı	5	23.81	15	71.42	1	4.76
Bir kanalizasyon sistemi	11	52.38	4	19.04	6	28.57
Faal bir hizmet binası	21	100				
Sebze meyva hali			19	90.47	2	9.52
Kendine ait bir otogarı	2	9.52	18	85.71	1	4.76
Düğün salonu	2	9.52	18	85.71	1	4.76
Doğal afetlerle ilgili bir birim/teşkilatlanma	2	9.52	19	90.47		
Mezbaha ve hayvan kesim yerleri	1	4.76	19	90.47	1	4.76
Sınırlar dahilinde fakülte/YO veya MYO gibi üniversite birimi	2	9.52	19	90.47		
İmar planı	19	90.48			2	9.52
Belediyenize ait WEB sitesi	10	47.62	7	33.33	4	19.05
Belediyenizde lisanslı olarak kullanılan yazılımlar	14	66.67	6	28.57	1	4.76
Lisanslı yazılımı kullanan personel	14	66.67	6	28.57	1	4.76
E-Belediye uygulaması	6	28.57	10	47.61	5	23.81
Kentsel katı atıkların değerlendirmesini yapan bir tesis	8	38.1	11	52.38	2	9.52
Belediyenin sahip olduğu veya ortak olduğu belediye şirketi	1	4.762	20	95.23		
İşyerlerini ve pazar yerlerini denetleyen bir birim	12	57.14	9	42.85		
Belediyenizde sosyolog			21	100		
Belediyenizde halkla ilişkiler uzmanı			21	100		
Belediyenizde mimar	4	19.05	17	80.95		
Belediyenizde kent plancısı			21	100		
Harita teknikeri	11	52.38	10	47.61		
Harita mühendisi	6	28.57	15	71.42		
İnşaat mühendisi	3	14.29				
Veteriner	2	9.52				
Jeofizik/jeoloji mühendisi	3	14.29				

Tablo 31 incelendiğinde, Antakya sınırları dâhilindeki belde belediyelerinin sadece %66'sının kalıcı bir hizmet binası bulunmakta olduğu dikkat çekmektedir. Geri kalanların ise hizmet binalarının ya kiralık durumda (%19) ya da kullanım açısından talepleri karşılayamayacak düzeyde yetersiz olduğu ortaya çıkmıştır.

Antakya'daki ciddi bir sorun olan altyapı sisteminde belde belediyelerinin sadece 11 tanesinin (%52) kanalizasyon sisteminin olduğu ortaya çıkmıştır. Buna rağmen sadece %28'inin bir kanalizasyon sistemi kurmayı planladığını belirtmesi düşündürücüdür. Ancak

kanalizasyon sistemi mevcut olan belde belediyelerinin de altyapı sisteminin sağlıklı olmadığı gözlenmiştir.

Antakya'daki belde belediyelerinin %23'ünün bir itfaiye teşkilatı, %9'unun kendine ait bir otoparkı, %9'unun kendine ait bir düğün salonu, sadece %9'unun doğal afetlerle ilgili bir teşkilatlanması, %4'ünde hayvan kesim yerleri, %9'unun sınırları dâhilinde bir fakülte, yüksek okul, meslek yüksek okulu, %90'ının bir imar planı bulunduğu tespit edilmiştir. İmar planı bulunmayan belediye olmamakla beraber, belde belediyelerinin %9'unun imar planının yapım aşamasında olduğu belirtilmiştir.

Belde belediyelerinin %47'sinde belediyeye ait web sitesi bulunmakta, %66'sında lisanslı olarak kullanılan yazılım, aynı oranda da lisanslı yazılımı kullanan personel bulunmaktadır. E-belediye uygulaması da belde belediyelerinin %28'inde vardır. Belediyelerin vatandaşlık görev ve sorumluluğu çerçevesinde yapılması istenen işlemler ve eylemlerini (vergi ödeme, harç yatırma, vb.) en güncel, açık ve doğru bir şekilde halka sık sık iletmelidir. Duyuruların halka ulaşım ulaşılmadığına bakmaksızın üstünkörü yapılandırılması yapılan işin önemsizliğinden değil, yaptığına inanmayan bir yönetim anlayışından kaynaklanabilir (Yayınoglu, 2005: 33–34).

Kentsel katı atıkların değerlendirmesini yapan bir tesis belde belediyelerinin %38'inde bulunmakta, %4'ünün sahip olduğu veya ortak olduğu bir belediye şirketi bulunmakta %57'sinde işyerlerini ve pazaryerlerini denetleyen bir birim bulunmaktadır.

Antakya'daki belde belediyelerinin %19'unda mimar, %52'sinde harita teknikeri, %28'inde harita mühendisi, %14'ünde inşaat mühendisi, %14'ünde jeofizik/jeoloji mühendisi, %9'unda veteriner bulunmaktadır. Belde belediyelerinin hiçbirinde kent plancısı, sosyolog ve halkla ilişkiler uzmanı bulunmamaktadır.

81

Tablo 32: Antakya'daki Belde Belediyelerinin Değerlendirilmesi

	Evet		Hayır		Kısmen	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çalışanlarınızın maaşlarını düzenli olarak ödemekte	5	23.81	11	52.38	5	23.81

güçlük çekiyorsunuz						
SSK ve/veya Emekli sandığına önemli miktarda borcunuz var	6	28.57	8	38.09	7	33.33
Belediyenizin borcu büyüklüğüne, nüfusuna ve gelirlerine oranla çok fazladır	6	28.57	8	38.09	7	33.33
Yerel vergileri toplamakta halkın ödeme gücü sebebiyle zorluk çekmekteyiz	12	57.14	3	14.28	6	28.57
Halk yerel vergilerin ödenmesinden kaçınmaktadır.	12	57.14	3	14.28	6	28.57
Yerel vergileri sistem ve organizasyon yetersizliği nedeniyle toplamakta zorlanıyorsunuz	3	14.29	17	80.95	1	4.76
Geçici işçi sayınız sürekli olarak artmaktadır	1	4.76	18	85.71	2	9.52
Yap-ışlet-devret yoluyla yaptırdığınız/yapılmakta olan hizmetleriniz-ışleriniz vardır	1	4.76	20	95.23		
Özelleştirme yoluyla yürüttüğünüz hizmetler bulunmaktadır.	1	4.76	20	95.23		
Başka belediyelerden hizmet satın almaktasınız	1	4.76	19	90.47	1	4.76
Başka belediyelere ücreti karşılığında kimi hizmetler sunmaktasınız.			18	85.71	3	14.29

Tablo 32 incelendiğinde "*Çalışanlarınızın maaşlarını düzenli olarak ödemekte güçlük çekiyorsunuz*" ifadesine belde belediyelerinin 5 tanesi (%23) "*Evet*", yanıtını vermiştir. Yapılan araştırmayla Antakya belde belediyelerinin en önemli gider kalemini, personel giderlerinin oluşturmakta olduğu gözlenmiştir. Hatta bazı belde belediyelerinde belediyeye ayrılan payın 2/3'ünü personel gideri olduğu öğrenilmiştir. Merkez tarafından her belde belediyesi için farklı oranlarda ayrılan ödenekten öncelikle personel giderlerinin ödenmesi daha sonra arta kalanla hizmet üretilmeye çalışılması anket sırasında edinilen bir bilgidir. Bu durumda rasyonel düşünüldüğünde çalışanların maaşlarının ödenmesinde herhangi bir sıkıntının yaşanmaması gerekmektedir.

Antakya'daki belde belediyesinin yarısından fazlasının SSK, Emekli sandığı ve Tedaş'a borcu olduğu yapılan araştırma sonucu tespit edilmiştir. Hatta 6 belde belediyesi (%28) borcunun; büyüklüğüne, nüfusuna ve gelirlerine oranla çok fazla olduğunu belirtmiştir.

82

Büyük boyutlara ulaşan borçlanmalarını disiplin altına alabilmek için; belediyelerin iç borçlanmalarının ödeme güçlerine ve seçilmiş organların işbaşında kalma sürelerine göre sınırlandırılması, kredilerin proje bazında tahsis edilmesi uygun olur (Devlet Denetleme Kurulu, 1996: 239).

Belde belediyelerinin 12 tanesi (%57) yerel vergileri halkın ödeme gücü sebebiyle toplamakta güçlük çektiğini dile getirmiştir. Yerli halkın geçim imkânlarının kısıtlı ya da gelir düzeyinin düşük oluşu bu sorunda temel teşkil etmektedir. Bazı belde belediyeleri de (%57)

halkın yerel vergileri ödemekten kaçınmakta olduğundan yakınmıştır. Belediyenin vergilerini kendi sistem ve organizasyon yetersizliği sebebiyle toplayamadığını itiraf belde belediyelerinin sayısı 3 (%14)'tür.

Belde belediyelerinin bir tanesinin (% 4) geçici işçi sayısının sürekli olarak artmakta olduğunu söylemesi, kadrolu personele ayıracak payın olmadığını ya da mevzuat sebebiyle personel alınamadığının bir işaretidir.

Yap-işlet-devret yoluyla yaptırdığı ya da yapmakta olduğu hizmet-işi olan belediye sayısı 1 (%4) olmakla beraber bir belde belediyesi de (% 4) özelleştirme yoluyla hizmet yaptığını itiraf etmiştir.

Tablo 33: Antakya'daki Belde Belediyelerinde Sunulan Hizmetlerinin Yeterliliği

	Yeterli		Yetersiz		Kısmen Yeterli	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Belediyenin içme suyu kalitesi.	18	85.71			3	14.29
Belediyenizde içme suyu miktarı ve dağıtımı	14	66.67	1	4.76	6	28.57
İçme suyu kaynakları açısından beldedeki su şebekesi	12	57.14	5	23.80	4	19.05
Belediyenin kent içi yollarının bakımlı ve asfaltlı oluşu	4	19.05	9	42.85	8	38.1
İstihdam	5	23.81	10	47.61	6	28.57

Belediyenin teknik araç parkı	5	23.81	13	61.90	3	14.29
Teknik donanım	4	19.05	12	57.14	5	23.81
Belediyenin kanalizasyon ve alt yapı sistemi	4	19.05	8	38.09	9	42.86
Belediyenizdeki bakımlı park alanları ve ailelerin oturabileceği parklar			12	57.14	9	42.86
Çocuk parkları			14	66.66	7	33.33
Yeşil alan ve dinlenme parkları	2	9.52	12	57.14	7	33.33
Şehir planı ve inşaatların denetimi	10	47.62	3	14.28	8	38.1
Mezarlık ve defin işlemleri	9	42.86	6	28.57	6	28.57
Düğün salonu	3	14.29	18	85.71		
Elektrik hizmetleri	5	23.81	11	52.38	5	23.81
Sokakların temizliği ve bakımı	9	42.86	3	14.28	9	42.86
Çöp hizmetleri	15	71.43	1	4.76	5	23.81

Tablo 33 incelenirken, Antakya'daki belde belediyelerinin içme suyu kalitesi değerlendirildiğinde çoğu belde belediyesinin (%85) suyunun kalitece yeterli olduğunu savunduğu görülecektir. Ancak belde halkında gözlenen ilk izlenim içme suyunun kalite olarak tam anlamda yeterli olmadığı yönündedir. Belde halkının çoğunun hazır su veya arıtma kullandığı dikkat çekmektedir. Bu da beldedeki suyun kalitesine olan güvenin az olduğunun bir göstergesidir. Belediyenin içme suyu miktarı ve dağıtımına %66'lık bir kesim "Yeterli" demiştir. Ancak bu durumun mevsimsel olarak değişiklik gösterdiğinin altı çizilerek özellikle yaz aylarında su sıkıntısı çekildiğine vurgu yapılmıştır. Belediyelerin yarısından fazlasına göre (%57) içme suyu kaynakları açısından beldedeki su şebekesi "Yeterli" düzeydedir.

Belde belediyelerinin çok az bir miktarı (% 19) belediye sınırları içerisindeki kent içi yollarının asfaltlı ve bakımlı oluşunu yeterli görmüştür. % 42'si ise aksini söylemiştir.

Belediye yöneticilerinin sadece %23'lük bir kesimi belediyesindeki istihdamı yeterli görmüştür. Bu da belediyelerdeki personel istihdamının yetersiz olduğu yönündeki fikirleri

84

desteklemektedir. Aslında "belediyedeki nitelikli personel istihdamı yetersizdir" demek daha doğru bir ifade olacaktır. Nitekim belediyede liyakat ilkesi dışında alınan personel belde belediyelerinin obez bir yapıya dönüşmesine neden olmaktadır.

%19'luk bir oran belediyesinin teknik araç parkını yeterli görmüştür. Teknik donanım açısından değerlendirildiğinde belediyesinin yeterli olduğunu savunanların miktarı %19'dur. Bu durum, belde belediyeleri arasındaki teknik araç ve ekipman alış-verişine imkan

verildiğini, belediyelerinin bir takım sorunlarının, başka beldelerin yardımıyla nihayete erdirilmekte olduğunu göstermektedir.

Beldedeki kanalizasyon ve altyapı sistemi “*yeterlidir*” diyenler %19 oranındadır. %42’sinin ise sağlıklı bir altyapı sistemi olmadığı yapılan anket çalışmasıyla ortaya çıkmıştır. Bu durum, kentsel gelişim ve fiziksel çevre açısından çok büyük sakınca yaratmakla beraber, acil bir yapılaşmayı da zorunlu kılmaktadır.

Hiçbir belediye başkanı beldedeki bakımlı park alanlarının ve ailelerin oturabileceği parkların yeterli olduğunu söyleyememiştir. Nitekim belediyelerin zor durumda kaldığında ek gelir elde etmek amacıyla park ve dinlenme merkezleri olarak ayrılan alanları satışa sunabildiği ortaya çıkmıştır. Çocuk parkları için de beldelerin %66’sı “*yetersiz*” derken %33’ü “*kısmen yeterli*” demiştir. Antakya’da çocuk parklarının tek tip olarak üretildiği, yaş gruplandırmalarının ve farklı oyun alanlarının olmadığı, kullanılan malzeme açısından da sorunlar olduğu gözlenmiştir. Bu durumda çocuk parklarının ihtiyacı karşılayamaması sürpriz değildir.

Sağlıklı ve düzenli kentsel gelişmenin sağlanması, belde ve mücavir alan sınırları içinde yapılacak her türlü yapının denetlenmesini zorunlu kılar (Emrealp, 1993: 56). Hâlbuki Antakya’daki belde belediyelerinin sadece %47’sinin şehir planı ve denetimi yeterli düzeydedir. Bu durumun gecekondular ve kaçak yapılaşmaya davetiye çıkardığı somut bir gerçektir. Anakent belediyesinin de belde belediyelerindeki bu durum sebebiyle birleşme eğiliminde bulunmadığı merkez belediye ile yapılan mülakat sonrası ortaya çıkmıştır.

85

Elektrik hizmetleri için beldelerin çok az bir kısmı (%23) “*yeterli*” demiştir. Geri kalan beldeler ise sık sık yaşanan elektrik kesintilerinden şikâyet etmektedir. Bu durumu belediyelerin Tedaş’a olan borçlarına bağlamak yanlış olmayacaktır.

Belde belediyelerinin yarısına yakını (%42) sokak temizliği ve bakımını “*yeterli*” görürken, çöp hizmetleri de belde belediyelerinin çoğuna (%71) göre “*yeterli*” düzeyde sağlanmaktadır. Belde belediyelerinin çoğunda “*çöp saati uygulaması*” bulunmakta, buna

göre çöpler belediyece belirlenen saatler içinde toplanmakta, böylece çöp kamyonlarının bütün gün şehirde dolaşıp, trafiği de sıkıntıya sokması engellenmektedir.

Tablo 34: Antakya'daki Belediye Hizmetlerinin Yapımı

	Yapılmakta		Kısmen Yapılmakta		Yapılmamakta	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Kentsel katı atıkların (çöplerin) toplanması	19	90.47	2	9.52		
Çöplerin zamanında toplanması	21	100				
Sokakların temizliği ve bakımı	14	66.66	6	28.57	1	4.76
Mezarlıklar ve defin hizmetleri	15	71.42	5	23.80	1	4.76
Kent içi ve yakın yerleşimlerle ulaşım	18	85.71	3	14.28		
Şehirlerarası ulaşım (uzun mesafe)					21	100
Pazaryerleri ve seyyar satıcıların denetlenmesi	11	52.38	5	23.80	5	23.81
Halk sağlığı	18	85.71	3	14.28		
Şehir planı ve inşaatların denetimi	17	80.95	4	19.04		
Diğer...(Lütfen Belirtiniz)...						

Tablo 34 incelendiğinde, Antakya belde belediyelerinin büyük bir oranında (%90) kentsel katı atıkların (çöplerin) toplanması yapılmaktadır. İki belde belediyesinde, geçici bir süreliğine personel sıkıntısı yaşandığı için çöplerin toplanması işleminde aksamalar olduğu belirtilmiştir.

Belde belediyelerinin 21 tanesi (%100) çöplerin zamanında toplandığını söylemiştir. Bazı belde belediyeleri çöp toplama saatleri belirleyip yerel halkı o yönde bilgilendirmiş, böylece sokak ve caddelerin kirlilik oranının düşürülmesi amaçlanmıştır. Bu, Antakya belediyesinin de uygulamaya koyduğu, çevre ve yaşam alanı aynı zamanda trafik tıkanıklığının engellenmesi açısından da olumlu bir proje niteliği taşımaktadır.

86

Sokakların temizliği ve bakımı belde belediyelerinin 14'ü tarafından (%66) yapılmakta ise de teknik donanım ve işçi sıkıntısı yüzünden geçici bir süreliğine altı belde belediyesince tam anlamıyla yapılamadığı gözlenmiştir.

Belde belediyelerinin 15 tanesi (%71) ölüm halinde mezarlık ve defin hizmetlerini üstlenmektedir. Bu da belde belediyelerinin yerel halka yakınlığı ve samimiyeti ile ilgili bir durum olup, aidiyet hissiyatını güçlendiren olumlu bir yönelimdir.

Kent içi ve yakın yerleşimlerle ulaşımı 18 belde belediyesi (%85) sağlamakta iken, şehirlerarası uzun mesafe ulaşımını hiçbir belde belediyesi yapamamaktadır.

Pazaryerlerini, işyerlerini ve seyyar satıcıların denetimini belde belediyelerinin sadece 11'i (%52) yapmaktadır. Bu da belde belediyelerinin yarısının tam anlamıyla denetim kurma mekanizmasından yoksun olduğunun bir göstergesidir.

Belde belediyelerinin 18 tanesinde (%85) sağlık ocağı vardır. Bu da belde belediyelerince yerel halkın sağlığına verilen önemin bir yansıması niteliğindedir. Üç belde belediyesinde sağlık hizmetlerinin tam anlamıyla görülememesi, bu beldelerin merkezden uzakta yer almalarına dayandırılabilir.

Şehir planı ve inşaatların denetimi ise 17 belde belediyesince (%80) yapılmaktadır. Bu da belde belediyelerinin planlı bir imar imajı kazanmasına, gecekondulaşmanın–kaçak yapılaşmanın önüne geçilmesine, görsellik açısından olumlu ve sağlıklı bir kent tablosu görünümüne kavuşmasına katkı sağlamaktadır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Antakya; sosyal, kültürel ve doğal değerleri ile kendine özgü bir yapıya sahiptir. Ancak belde belediyelerinden, kente bağlı köylerden ve çevre ilçelerden gelen nüfus hareketlerine bağlı olarak kentin, gündüz nüfus oranı 3 kata kadar artış göstermekte, bu da

kentin yaşadığı sorunları daha da karmaşık hale getirmektedir. Kentin, belde belediyelerince kuşatılmış olması sonucu doğal gelişim seyrinin engellenmesi, ulaşım, trafik, alt yapı, çevre tahribatı, planlama ve imar ciddi sorunlarını teşkil etmektedir.

Belde belediyelerine bakıldığında çok azının kendine yetebilir durumda olduğu, henüz kentsel gelişim sürecini tamamlayamadıkları, kırdan kopamayıp, kentle tam anlamıyla bütünleşemedikleri ve birçok yönetsel sorunla karşı karşıya kaldıkları görülmektedir.

Bu bağlamda belde belediyelerinin örgütsel düzeyde kaynak, personel, araç-gereç ve ekipman sorunları yaşadıkları, en temel kentsel hizmetlerin sunumunda bile yetersiz kaldıkları, ayrıca belde belediyelerinin tanımlamasındaki “demokratiklik, katılım ve sorumluluğun” bir hayli uzağına düşmüş oldukları görülmektedir.

Yapılan anket çalışmasının sonuçlarına ek olarak yapılan gözlemler, Antakya’daki belde belediyelerinin, mevzuatta tanımlanan asıl amaçlarından öte, her biri kendince birer güç odağı olma yolunda ilerledikleri ve birer aile kurumuna dönüştüklerini göstermektedir.

Aynı zamanda Antakya’da belde belediyelerinin sayıca çok oluşu hem görev paylaşımında hem de kendi içlerinde birtakım yönetsel sorunların yaşanmasına neden olmaktadır. Bu sebeptir ki, 5393 sayılı belediye kanunu gereğince bu belediyelerin kapatılıp ana kent belediyesi ile birleştirilmesi veya kendi aralarında gruplar şeklinde örgütlenerek birleştirilmeleri öngörülmektedir. Küçük bir kentsel alanın birçok farklı şekilde yönetilmeye çalışılması sonucu ortaya çıkan temel yönetsel sorunlar yerleşik alanı gittikçe önüne geçilemez bir idari kaosa sürüklemektedir. Parçalı ve dağınık bir görünüm sergileyen belde belediyeleri, yerel halkın ihtiyaçlarını karşılama aşamasında rasyonel, etkili ve kaliteli hizmet üretememekte ve sunamamaktadır.

Söz konusu sorunlar sebebiyle, yerel müşterek ihtiyaçlara eşit uzaklıkta bulunması gereken ve demokratik özellik taşıması öngörülen belde belediyelerinin bu hedeflerinden hayli irak düştüğü, anketler ve mülakatlar sonucu ortaya çıkmıştır. Belde belediyelerinin birkaçının kendi sınırları dâhilinde üstün başarılar sergilemesi halinde bile, çabalar, kent genelinin sorunlarını örtbas etmeye ya da ortadan kaldırmaya yetememektedir.

Yapılan araştırmayla merkez belediye ile belde belediyelerinin sınırları birbirinden kesin hatlarla ayrılamadığından, anakent belediyesinin sınırlı bir alan içinde sıkışıp kaldığı gözlemlenmiştir. Sınırların kesin hatlarla ayrılamayışı türlü sorunları da beraberinde getirmiştir. Sorunlara müdahale edilmemesi, sorunların kökleşmesine ve derinleşmesine, içinden çıkılmaz bir hale gelmesine neden olmuştur. Bu sorunların bu kadar çok ve karmaşık oluşunun daha önce ortaya çıkmış olan sorunlara yenilerinin katlanarak eklenmesi ve birikmesinin sebep olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca bu belde belediyelerinin maddi ve manevi olarak bir yeterliliğe sahip olamadıkları, kentsel yapıyı bozduğu, yaşam kalitesini düşürdüğü ve kentin yönetimini zora soktuğunu söylemek mümkündür.

Yine Antakya'da anakent belediyesi ile belde belediyeleri arasındaki ilişkilerin son derece gergin durumda olduğunu görülmektedir. Birbirine tamamen kayıtsız olmamakla beraber, aradaki ilişkiyi de sorunsuz yürüttükleri söylenememektedir. İdari sistemi olumlu ya da çok olumlu bulan belde belediyelerinin daha çok iktidar partisine mensup belediyeler olduğu; olumsuz bulanların ise muhalif parti mensubu oldukları dikkat çekmektedir. Bu birimlerin belirli sınıf veya kesimlerin çıkarları doğrultusunda hareket ettiği ve bu birimleri kendi seçmenlerinin aracı olarak gördüğü alenen açıktır. Hâlbuki özgürlüğü geliştirmek ve belli gurupların hegemonyasından korunmak amacıyla gücün belli ereklerde yoğunlaşmasını engellemek bu birimlerin esas varlık sebebi olmalıydı.

Belde belediyelerindeki sorunları gidermek amacıyla yasal çerçeve açısından iki çözüm alternatifi sunulmuştur. Bunların ilki, mesafe kriteri göz önünde bulundurularak merkez belediye ile birleşme fikri, ikincisi ise merkez belediye dışında o bölgedeki güçlü olan belediyenin himayesi ve adı altında guruplar şeklinde birleşmektir.

Birinci çözüm yolu olan, anakent belediyesi çatısı altında birleşme ile küçük belediyeler arasındaki yetki ve sorumluluk karmaşasının giderilmesi amaçlanmaktadır.

89

Böylece küçük ölçekli yerel birimler daha kaliteli ve etkin hizmet sunabilme kabiliyetine erişeceklerdir.

Çağdaş ve bütüncül bir yönetim yaklaşımının hizmetlerin görülmesi noktasında, karmaşaya mahal vermeyecek oluşu, birleşme fikrinin önemli bir işleve sahip olacağına bir göstergesi olmuştur.

İkinci çözüm yolu olarak da belediyelerin kendi aralarında ortak bir amaç etrafında uzlaşıp, birleşmelerini öngören fikirdir. Bu çözüm önerisi ile maddi kaynak sıkıntısı yaşayan küçük belediyeleri, kendileri gibi diğer belediyelerle birleşerek daha güçlü yerel örgütler oluşturabilecektir. Bu gibi çözümlerin arttırılması mümkün gözükmektedir. Ancak nüfusu az olan belde belediyelerinin bir merkez etrafında gruplanması daha mantıklı gözükmektedir.

İki yöntemi aynı amaca giden fakat birbirinden farklı araçlar olarak görmek mümkündür. Ancak iki çözüm önerisinin de yetki kaosunu ortadan kaldırmaya yönelik ortaya atılmış olması ve daha güçlü birlikler oluşturma amacına hizmet etmeleri bu önerileri bir ortak tabanda buluşturmaktadır.

Ancak birleşme fikrinin belde belediyelerinin bir kısmı tarafından şiddetle reddedildiği yapılan anket çalışması ile ortaya çıkmıştır. Bunun sebebi gücü ve rantı kaybetme korkusudur.

Belde belediyelerinin çoğunun, belediyecilik anlayışıyla ilgisinin bulunmaması, yetki ve sorumluluklarını yeterli düzeyde kullanamayan ve etkin hizmet üretemeyen aktörlerin yönetiminde olduğu görülmektedir.

Belediye aktörleri karşılaşılan sorunların ve nedenlerinin belediyenin kendi yapısı dışında gelişip olgunlaştığını savunsa da hiçbir belde belediyesi kendi kuruluş sebebinin, yüklendiği misyon ve sorumluluğun, yeterlilik düzeyinin farkında bile olmadığı, kabiliyet ve yeteneklerinin sorun olarak algılanmadığı, bu nedenle sorunlar sıralandığında, bu sorunların hepsinin varlığından şikâyet ettikleri araştırmayla da tespit edilmiştir. “Çözüm yolu” diye başlayan tümcede “mali kaynakların ve yetkilerin arttırılması” ilk sırada yer almaktadır. Beldelerin tümünde bu görüşün hâkim olduğu çalışmayla da desteklenmiştir. Kendi yeterliliklerinden son derece emin olan belediye aktörlerinin özeleştiriyeye ve yaratıcılığa kapalı zihinleriyle sorunlara karşı geliştirebilecekleri hiçbir özgün fikrin ve düşüncenin olmadığı

90

görülmüştür. Belediye yöneticilerinin kendi kısa vadeli çıkarlarını düşünme noktasında bireyci davrandığı ancak topluma karşı sorumluluk yüklenmeden kaçındıkları, sorun çözmek ve hizmet üretmek amacıyla kurulan bu birimlerin aksine, kendileri birer sorun üreticisi ve hizmet muhtacı oldukları gözlenmiştir.

Belde belediyeleri kendi özgün yapılarının ve bu yapılarından kaynaklanan güçlerinin farkında olarak kentsel faaliyetlerini şekillendirmelidirler. Bu birimlerin rasyonel ve demokratik kurumlar oldukları unutulmamalıdır.

Kentsel kademelenme içerisinde önemli bir yer tutan, ancak şimdiye dek hiç önemsenmediği görülebilen belde belediyeleri için bir başlangıç noktası oluşturulmalıdır.

Araştırmanın uygulama kısmı dikkate alındığında önemli sorunların ortaya çıktığı görülmektedir.

- Belediye başkanlarının tamamen erkek olduğu ve kadınların siyasete kayıtsız kaldığı, belediye başkanlarının genel olarak orta yaş aralığında, 8 tanesinin ilkokul, 7 tanesinin üniversite mezunu, yarısının da ikincil bir geçim kaynağının olduğu ortaya çıkmıştır.
- Belde belediyelerinin çoğunun tek bir köyün büyümesiyle tüzel kişiliklerini kazandıkları sonucu ortaya çıkmıştır.
- Antakya'daki belde belediyelerinin nüfus seyri göz önünde bulundurulduğunda genel olarak belde nüfuslarının hızla artan bir nitelik taşıdığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Beldelerdeki yerel halkın ekonomik durumu, geçim imkânları ve refah seviyesinin genel olarak "orta derecede iyi" olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.
- Beldelerdeki ev sahipliği oranının genel olarak %70-90 aralığında olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Belde belediyelerinde çalışan personelin eğitim durumu dikkate alındığında, değişik sonuçlar çıkmasına rağmen genel olarak çalışan personelin ilkokul/ilköğretim mezunu olduğu, çok az üniversite mezunu çalışan personel bulunduğu sonucu çıkmıştır. Çoğu belde belediyesinin de personel ihtiyacı olduğu ortaya çıkmıştır.
- Belediye yöneticilerinin yarısından fazlasının beldesinin düzenli ve sağlıklı olduğunu düşündüğü sonucuna ulaşılmıştır.

91

- Düzenli ve sağlıklı bir belde için; yerel yönetimlere ayrılan kaynağın artırılması ve siyasi amaçlı gecekondular ve kaçak yapılaşmaya izin verilmemesi gerektiği sonucu çıkmıştır.
- Antakya'daki belde belediyelerinin yarısından fazlasının kendisine ait bir hizmeti görmek adına civar belediyelerden yardım aldığı sonucu ortaya çıkmıştır.

- *Belde belediyesi* kavramının genellikle kırsal kesimden kentsel hayata uzanan yolda atılan ilk adım olarak değerlendirildiği sonucu ortaya çıkmıştır
- Belde belediyelerinin genelinin iyi yönetildiğine dair bir sonuç ortaya çıkmıştır.
- Belediye meclis toplantılarına mahalle muhtarları ve Sivil Toplum Örgütleri temsilcilerinden katılanların neredeyse hiç denecek kadar az olduğu sonucuna varılmıştır.
- Genel olarak belde belediyelerinde demokratik bir yönetim anlayışının hâkim olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.
- Belediye yönetiminde belediye aktörlerini en çok sıkıntıya sokan konuların mali kaynakların yetersizliği olduğu sonucu ortaya çıkmış, yerel halktan bazılarının genel çıkarlar aksine istek ve baskılarda bulunduğu gerçeğine de ulaşılmıştır.
- Belediye aktörlerinin çoğunun yasada tanımlandığı biçimiyle idari ve mali özerkliğe sahip olduklarını düşündükleri sonucuna varılmıştır.
- Kent/belediye yönetim hizmetlerinin daha iyi yapılabilmesi için merkezin daha fazla mali kaynak aktarmasının çok önemli olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.
- Belde belediyelerinin çoğunun ayrı bir yasal düzenlemenin gerekliliği konusunda ısrarcı bir tutum sergilediği sonucu ortaya çıkmıştır.
- Belde belediyeleri için merkezi yönetim tarafından ayrılan kaynağın zamanında aktarıldığı sonucu ortaya çıkmıştır.
- Belediye yönetiminde belediye yöneticilerini en çok sıkıntıya sokan konuların mevzuat ve bürokrasi olduğu sonucuna varılmıştır.
- Belde belediyelerinin yarısından fazlasının anakent belediyesi ile birleşmeye sıcak baktığı sonucu ortaya çıkmıştır.
- Belde belediyelerinin altyapı/kanalizasyon sistemi açısından ciddi sorunlar yaşadığı; içme suyu kalitesi, miktarı ve dağıtımı; yeşil alan ve çocuk parkları açısından standartların hayli altında oldukları sonucu ortaya çıkmıştır.

- Belde belediyelerinin bir kısmının SSK ve Emekli Sandığına önemli miktarda borcu bulunduğu sonucuna varılmıştır.
- Belde belediyelerinde şehir planı ve inşaatların denetiminin yeterince yapılmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

- Belde belediyelerinin çoğunun Bölgesel Kalkınma Ajansı hakkında herhangi bir fikre sahip olmadıkları gerçeğine ulaşılmış, Bölgesel Kalkınma Ajansını tanıyanların ise buna şiddetle karşı oldukları ortaya çıkmıştır.

Araştırmanın teorik çerçevesi ve uygulama kısmı birlikte değerlendirildiğinde ortaya şu sonuçlar çıkmaktadır.

- ❖ Kırdan kopamadıkları ve kentle bütünleşemedikleri yönündeki iddialara rağmen bugün belde belediyeleri kentlerin en küçük idari birimleri konumunda yer almaktadırlar.
- ❖ Merkezden bağımsız, kendine yeten, verimli ve hizmet sunma kabiliyeti yüksek olduğu iddia edilse de belde belediyeleri, ekonomik imkânsızlıklar sebebiyle merkeze bağımlı olmuş vaziyettedirler. Bu sebeple belediye hizmetleri istenen şekilde yapılamamakta hatta çoğu kez aksamaktadır.
- ❖ Demokratik bir ortamın, eşitlikçi bir yapının ve katılımcı eğilimlerin mimarı oldukları yönündeki fikirlerin aksine, halktan belli bir azınlığın, genel çıkarlar aleyhinde yönetime karar aldırabildiği gerçeği ortaya çıkmıştır.
- ❖ Bürokratik engellerden kurtulma amacıyla doğan belde belediyelerinin bizzat kendilerinin laçkalaşmış bürokrasi çıkmazının içinde oldukları gözlenmiştir.
- ❖ Belde belediyelerinin yerel stratejiler oluşturmak, yeni projeler üretmek yerine, kötü bir yönetim örneği sergiledikleri, halka yakın olmaları öngörülen bu birimlerin, halktan kopuk, halka kayıtsız ve duyarsız bir yönetim anlayışı izlemekte oldukları gözlenmiştir.

Çalışmanın teorik çerçevesi ve uygulaması birlikte düşünüldüğünde şu öneriler ileri sürülebilir;

- ✓ Belde belediyelerinin görevleri ve sorumluluk alanları günün şartlarına göre güncellenmeli, yetki alanları kesin sınırlarla çizilmeli, böylece yetki paylaşımından

93

doğacak karmaşalara meydan verilmemelidir. Belediyelere nüfusları ve gelirler ile orantılı görevler ve sorumluluklar verilmelidir.

- ✓ Temel hizmetlerin sürekliliğini sağlayacak, önemli kararlarda halkın ve kamuoyunun desteğini alacak, açık ve demokratik çalışan, kalıcı bir planlama örgütü

oluşturulmalıdır. Karar s¼reciyle, kararın uygulanma s¼reci etkili bir organizasyonla takip edilmelidir.

- ✓ D¼zenli ve sağlıklı kentler için öz¼m alternatifleri sunulurken geçmişte yapılan hataların analizleri yapılmalıdır. Sonuçlar önyargısız kabul edilip, kentsel planlama çalışmalarında değerlendirilmelidir.
- ✓ Belde belediyeleri toplumsal hareketi, duyarlılığı ve koordinasyonu arttırmaya yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Halkın da katılımı sağlanarak, toplantılar, konferanslar d¼zenlenmeli, medyanın da desteği alınarak yazınsal ve g¼rsel yollarla yapılan ya da yapılacak olan projeler hakkında yerel halk bilgilendirilmelidir.
- ✓ Antakya'da yaşanan problemlerin giderilebilmesi için önerilebilecek öz¼m alternatiflerinden biri de birleşmedir. Birleşme kentsel sorunların giderilmesi noktasında bir öz¼m yolu olabilir. Bu nedenle daha d¼zenli ve sağlıklı bir kent için belde belediyeleri Antakya belediyesi ile birleşmelidir.
- ✓ Belde belediyeleri için ayrı bir yasal d¼zenleme getirilmelidir.

KAYNAKÇA

ABRAMS, Charles (1970), *şehirleşen D¼nya ve İnsanların Mesken M¼cadelesi*,
(ev.: Turhan Sadi Selen) Ankara: Yarın yayınları.

- AÇCI, Yunus (2008), *Hatay İlinin Sosyo–Ekonomik Yapısı ve Gelişme Potansiyeli*,
Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- ADIGÜZEL, Şenol (2004), “Yaşanabilir Kent Çerçevesinde Antakya ve Kentsel Sorunları”,
Antakya Kent Kurultayı Bildiriler Kitabı, Ankara: Detay yayıncılık, s. 53–57.
- AKSOYLU, Sevin (2002), *İdeal Toplum Modelleri ve Yeni Kent Fikri*, Eskişehir: AÜ
Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi Yayınları.
- ARIKBOĞA, Erbay (2007), “Yerel Yönetimlerde Ölçek Sorunu ve Belediye Reformu”,
(KAYFOR 18–20 Ekim Kocaeli) { [HYPERLINK](#)
"<http://www.posta.marmara.edu.tr/~earikboga/yayin/olcek.pdf> (Erişim" } Tarihi:
05.10.2010).
- ASLANOĞLU, Rana (2000), *Kent, Kimlik ve Küreselleşme*, Bursa: Ezgi Kitabevi.
- AYDEMİR, Şinasi (2004), “Kent, Kentleşme ve Sorunları” *Kentsel alanların Planlanması ve*
Tasarımı Trabzon: Akademik Kitabevi.
- BAL, Hüseyin (1999), *Kent Sosyolojisi*, Ankara: Turhan Kitabevi.
- BAYRAKTAR, Nuray (2005), “Farklılığın Mekânı Olarak Kent ve Kadın”, *Şehircilik*
Çalışmaları, s. 185–202 Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- BAYSAL, Aliye (2007), “Türkiye’de Kentleşme Sonucu Ortaya Çıkan Sorunlar”, {
[HYPERLINK](#) "<http://www.genbilim.com/content/view/1650/86/>" }_ (Erişim Tarihi:
26.06.2009).
- BOOKCHİN, Murray (1999), *Kentsiz Kentleşme*, (Çev.: Burak Özyalçın), İstanbul: Ayrıntı
Yayınları.
- BOZLAĞAN, Recep (2009), “Kent Yönetiminde Yeni Ufuklar”, { [HYPERLINK](#)
"<http://www.kentyonetimi.com/makale.asp?nu>" } (Erişim Tarihi 26.06.2009).
- BULUT, Yakup (2005), *GAP Bölgesinde Kentleşme*, Adana: Nobel Kitabevi.
- BULUT, Yakup ve KORKMAZ, Hüseyin (2008), “5393 Sayılı Belediye Yasası Çerçevesinde
Antakya Kentsel Alanının İrdelenmesi”, (Ed. F. Neval Genç, Abdullah Yılmaz ve
Hüseyin Özgür), *Dönüşen Kentler ve Değişen Yerel Yönetimler* içinde (s. 123–141),
Ankara: Gazi Kitabevi.

CASTELLS, Manuel (1997), *Kent, Sınıf, İktidar*, (Çev.: Asuman Erendil), Ankara: Bilim ve
Sanat Yayınları.

- CİĞEROĞLU, Mısra (2008), “Denizli Kentsel Alanının Tanımı, Özellikleri ve Dönüşümü”, (Ed. F. Neval Genç, Abdullah Yılmaz ve Hüseyin Özgür), *Dönüşen Kentler ve Değişen Yerel Yönetimler* içinde (s. 211–234), Ankara: Gazi Kitabevi.
- ÇİNÇİN, Hikmet (2009), “Hatay Ekonomisi ve Yapılması Gerekenler” *Garanti Anadolu Sohbetleri – Antakya* s. 6–8.
- ÇUKURÇAYIR, Mehmet A. (2003), *Yurttaş Odaklı Yerel Yönetim*, Konya: Çizgi Kitabevi.
- Devlet Denetleme Kurulu (1996), *Yerel Yönetimler Sorunları - Çözüm Önerileri*, Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu Başkanlığı Yayınları -1 Ankara: Başbakanlık Basımevi.
- DİXON, Philip (1999), “Kentler Bir Zaman Oldukları Gibi Yerleşik Değildir”, *Geç Antik Çağda Kent*, (Çev.: Suna ve Ertuğrul GÜVEN), İstanbul: Homer Kitabevi.
- DOĞRU, Halime (1995), *18. Yüzyıla Kadar Osmanlı Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Görüntüsü*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- ELBURZ, Zeynep (2010), *Antakya Merkez İlçesinde Bulunan Belde Belediyelerinde Kentsel İdare Sorunları*, Bitirme Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Mimarlık Fakültesi: İzmir.
- EMREALP, Sadun (1993), *Yerel Yönetim ve Bilgi Teknolojisi*, TOKİ Başkanlığı, IULA-EMME İstanbul: Kent Basımevi.
- ERCOŞKUN, Özge (2005), “Kent Planlama Sistemleri Üzerine Bir Karşılaştırma: Avrupa Ülkeleri ve Türkiye”, *Şehircilik Çalışmaları*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- ERGİN, Osman (1936), *Türkiye’de Şehirciliğin Tarihi İnkışafı*, İstanbul: Cumhuriyet Matbaası.
- ERKAN, Rüstem (2004), *Kentleşme ve Sosyal Değişme*, Ankara: Bilim Adamları Yayınları.
- ERTAN, Birol (2010), “Demokrasi ve Yerel Yönetimler”, Doğu Akdeniz Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, İşletme ve Ekonomi Fakültesi { [HYPERLINK "http://fbe.emu.edu.tr/journal/doc/34/34Article11.pdf"](http://fbe.emu.edu.tr/journal/doc/34/34Article11.pdf) } (Erişim Tarihi: 10.09.2010).
- ERTEN, Metin (1999), *Nasıl Bir Yerel Yönetim?* İstanbul: Anahtar Kitaplar.
- ERYILMAZ, Bilal (2004) *Bürokrasi ve Siyaset* İstanbul: Alfa Yayıncılık.
- GENÇ, Fatma N. (2008), “Orta Ölçekli Kentsel Alanların Yönetimi ve Sorunları: Söke Örneği”, (Ed. F. Neval Genç, Abdullah Yılmaz ve Hüseyin Özgür), *Dönüşen Kentler ve Değişen Yerel Yönetimler* içinde (s. 143–167), Ankara: Gazi Kitabevi.
- GERAY, Cevat (1983), *Kırsal Türkiye’de Toplum Kalkınması ve Kooperatifçilik*, Ankara: Tuna Yayıncılık.

- GÖRER, Nilgün (2005), “Kentsel Altyapı Hizmetlerinin Sağlanması ve Kamunun Değişen Sorumluluğu”, *Şehircilik Yazıları*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- GÖRMEZ, Kemal (1997), *Çevre Sorunları ve Türkiye*, Ankara: Gazi Kitabevi.
- GÖYMEN, Korel (1997), *Türkiye’de Kent Yönetimi*, İstanbul: Boyut Yayınları.
- GÜLLÜCE, İdris (2004), *Yerel Yönetimlerin Sorunları ve Çözüm Önerileri*, İstanbul: Alfa Yayıncılık.
- GÜRSEL, Yücel (1990), *Demokratikleşme Sürecinde Kent ve İnsan*, İstanbul: E Yayınları.
- GÜVEN, Ahmet (2009), “Belediyelerimizdeki Ölçek Sorunu”, { [HYPERLINK "http://www.stratejikboyut.com/haber/belediyelerimizdeki-olcek-sorunu--28439.html"](http://www.stratejikboyut.com/haber/belediyelerimizdeki-olcek-sorunu--28439.html) } (Erişim Tarihi 13. 01. 2010).
- HUOT, Jean-Louis ve Diğerleri (2000), *Kentlerin Doğuşu*, (Çev.: A. Bektaş Girgin), Ankara: İmge Kitabevi.
- İNTERNET (2010), { [HYPERLINK "http://www.hatayantakya.net/"](http://www.hatayantakya.net/) \t "_blank" }_ (Erişim Tarihi: 26.05.2009).
- İNTERNET (2010), <http://www.yeniasya.com.tr/2007/12/10/haber/h10.htm> (Erişim Tarihi: 20.10.2010).
- İNTERNET (2010), <http://sozluk.bilgiportal.com/nedir/belde> (Erişim Tarihi: 14.05.2011).
- İNTERNET (2010), <http://www.yenibilgiler.com/belde-nedir/> (Erişim Tarihi: 14.05.2010).
- İNTERNET (2010), <http://tuikrapor.tuik.gov.tr/reports/rwservlet?adnks=&report=turkiye> (Erişim Tarihi: 14.05.2010).
- KARA, Mehmet (2010), *Kent Güvenliği Açısından Mahallenin Önemi: Hatay’da Bir Uygulama*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- KARAASLAN, Şule (2005), “Gecekondu Dönüşüm”, *Şehircilik Çalışmaları*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım s. 217–240.
- KELEŞ, Ruşen (1972), *100 Soruda Türkiye’de Kentleşme ve Gecekondu*, İstanbul: Gerçek Yayınevi.
- KELEŞ, Ruşen (1987), *Türkiye’de Kentbilim Eğitimi* Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.
- KELEŞ, Ruşen (1988), *Türkiye’de Kent Yönetimi*, Ankara: Türk Sosyal Bilimler Derneği.
- KELEŞ, Ruşen (1998), *Yerinden Yönetim ve Siyaset*, (3. Basım) İstanbul: Cem Yayınevi.
- KELEŞ, Ruşen (2000), *Yerinden Yönetim ve Siyaset*, İstanbul: Cem Yayınevi.
- KELEŞ, Ruşen (2004), *Kentleşme Politikası*, Ankara: İmge Kitabevi.

- KENNEDY, Hugh (1999), “Antakya: Beyzantium’dan İslama ve Dönüş”, *Geç Antik Çağda Kent* (Çev.: Suna ve Ertuğrul GÜVEN), İstanbul: Homer Kitabevi s.176–193.
- KEYMAN, Fuat (2005), “Türkiye’de Demokratikleşme ve Kimlik-Türkiye’de Devlet Sorunu ve Demokratikleşme”, *Değişen Dünya, Dönüşen Türkiye*, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- KILAVUZ, Raci (2003), *Kamu Yönetiminde Etik ve Bir Sorun Alanı Olarak Yozlaşma* Ankara: Seçkin Kitabevi.
- KIRAY, Mübeccel (1998), *Kentleşme Yazıları*, İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- KURT, Hacı (2003), *Türkiye’de Kent-Köy Çelişkisi*, Ankara: Siyasal Kitabevi.
- LABORIT, Henri, (1990), *İnsan ve Kent*, İstanbul: Panel Yayınevi.
- LEBA, Reyhan (2010), “Türkiye’de Belediyelerin Ekonomik Girişimleri ve Ortaya Çıkardığı Sorunlar”, { HYPERLINK "<http://idari.cu.edu.tr/igunesmakale/belediye.doc>" } (Erişim Tarihi: 08.02.2010" }).
- Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü* (1995).
- PUSTU, Yusuf (2010) “ Yerel Yönetimler ve Demokrasi”, { HYPERLINK "<http://www.sayistay.gov.tr/dergi/icerik/der57m5.pdf>" } (Erişim Tarihi: 06.10.2010).
- PIRENNE, Henri (2006), *Ortaçağ Kenti*, (Çev.: Şadan Karadeniz), İstanbul: İletişim Yayıncılık.
- RAMACHANDRAN, Arcot (1985) “Large Cities and Human Settlements Administration”, *Strengthening Urban Management International Perspectives and Issues*, (Ed. Thomas L. Blair, New York: Plenum Press.
- RICH, John (2000), *Antik Dünyada Kırsal ve Kent*, (Çev.: Lale Özgenel), İstanbul: Homer Kitabevi.
- SAVAŞ, Lütfü (2009), “Hoşgörü Kenti Antakya”, *Garanti Anadolu Sohbetleri-Antakya*, s. 4.
- TANİLLİ, Server (1995), *Nasıl Bir Demokrasi İstiyoruz?* Cem Yayınevi.
- TEK, Murat (2009), *Antakya’da Belde Belediyeleri Sorunu*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- TEK, Murat ve GÜNEŞ, Muharrem (2009), *Antakya Kent Sorunları ve Çözüm Arayışları*, Ankara: Detay yayıncılık.
- TEKELİ, İlhan (2001), *Modernite Aşılırken Kent Planlaması*, Ankara: İmge Kitabevi.
- TORTOP, Nuri, İSBİR, Eyüp, ÖZER, M. Akif, AYKAÇ, Burhan ve YAYMAN, Hüseyin (1999), *Yönetim Bilimi*, Ankara: Yargı Yayınevi.
- TUZCUOĞLU, Ferruh (2003), *Metropolitan Yönetim*, Adapazarı: Sakarya Kitabevi.
- WEBER, Max (2003), *Şehir; Modern Kentin Oluşumu* İstanbul: Bakış Yayınları.

- UĞURLU, M. Fatih (1995), *Belediyelerin Yeniden Yapılanmaları İle İlgili Çözüm Önerileri*, Ankara.
- ÜÇER, Aslı (2005) “Yerel Kamu Hizmetlerinin Sunumunda Yerel Yönetim Birlikleri”, *Şehircilik Çalışmaları*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım s. 241–264.
- ÜNLÜ, Halil (1993), *Yerel Yönetimler Arası İşbirliği-Kent ve Belediye Birlikleri* İstanbul: Kent Basımevi.
- ÖZER, M. Nazım (2005), “Türkiye’de Kentsel Tasarım Olgusu”, *Şehircilik Çalışmaları*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım s.169–184.
- ÖZER, İnan (2004), *Kentleşme, Kentlileşme ve Kentsel Değişme*, Bursa: Ekin Kitabevi.
- YALÇINDAĞ, Selçuk (1995), *Yerel Yönetimler Sorunlar, Çözümler*, Eylül 1995. Yayın No. TÜSİAD–T/95–9/184.
- YALÇINDAĞ, Selçuk (1997), *Yerel Yönetimler TÜSİAD Demokratik Standartların Yükseltilmesi Paketi Tartışma Toplantıları Dizisi -3 Ekim 1997* Yayın No. TÜSİAD–T/97–10/219.
- YAYINOĞLU, Pınar (2005), *Yerel Yönetimlerde Halkla İlişkiler: Belediyeler Yönünden Bir Değerlendirme* İstanbul: Birsen Yayınevi.
- YAZAR, Kadir Hakan (2006), “Sürdürülebilir Kentsel Gelişme Çerçevesinde Orta Ölçekli Kentlere Dönük Kent Planlama Yöntem Önerisi”, Doktora Tezi
[http:// { HYPERLINK "http://www.acikarsiv.ankara.edu.tr" }](http://www.acikarsiv.ankara.edu.tr) fulltex 2033.pdf
(Erişim Tarihi: 03.06.2009).
- YAZAR, Hakan (2008), “XXI. Yüzyılda Orta Ölçekli Kentler ve Kent Planlama Yaklaşımı”, (Ed. F. Neval Genç, Abdullah Yılmaz ve Hüseyin Özgür), *Dönüşen Kentler ve Değişen Yerel Yönetimler* içinde (s. 90–120), Ankara: Gazi Kitabevi.
- YILDIRIM, Selahattin (1993), *Yerel Yönetim ve Demokrasi*, TOKİ Başkanlığı Ankara IULA - EMME, İstanbul.

EKLER

EK:1. Belde Belediyelerinin Yönetimi ve Sorunlarına İlişkin Anket Uygulaması

HATAYDA KAMU KURUMLARINDA YÖNETİCİLİK GÖREVİ YAPANLARIN VİZYONER LİDERLİK KONUSUNDAKİ YAKLAŞIMLARINA İLİŞKİN ANKET UYGULAMASI

Mustafa Kemal Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümünde Doç Dr. Yakup BULUT denetiminde “Belde Belediyelerin Yönetimi ve Sorunları: Antakya Örneği” konulu Yüksek Lisans Tez çalışmasına ilişkin bir anket uygulanmaktadır. Sağlıklı ve verimli bir çalışma olabilmesi için katkılarınıza ihtiyaç vardır. Bu anketi cevaplayıp görüşlerinizi belirterek gerekli katkıyı sağlamış olacaksınız. Katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederiz.

Nuray DAPLAN
Yüksek Lisans Öğrencisi

Doç. Dr. Yakup BULUT
Tez Danışmanı

ANKET UYGULANAN KİŞİYE İLİŞKİN BİLGİLER:

- 1) Adınız Soyadınız (belirtmeyebilirsiniz) :
- 2) Cinsiyetiniz : () K () E
- 3) Medeni Durum : () Evli () Bekâr () Dul veya Boşanmış
- 4) Yaşınız : () 18–25 () 26–35 () 36–45 () 46–55 () 56–65 () 65 +
- 5) Doğum Yeriniz : () İl () İlçe () Köy
- 6) Öğrenim Durumunuz : () İlkokul () Ortaokul () Lise () Yüksekokul () Fakülte
() YLS () Dr
- 7) Belediyedeki göreviniz : () Belediye Başkanı () Belediye Başkan Yardımcısı
- 8) Varsa ikincil geçim kaynağınız (cevaplamayabilirsiniz) :
- 9) Kaç yıldır bu belediyede seçilmiş yönetici veya yönetici yardımcısısınız?
() 0–5 () 6–10 () 11–15 () 16 +
- 10) Yıllık toplam net gelir durumunuza en uygun seçeneği işaretleyiniz. (belirtmeyebilirsiniz)
() 4 bin altı () 4–8 bin arası () 8–12 bin arası
() 12–16 bin arası () 16–20 bin arası () 20- 24 bin arası
() 24 binden fazla

BELDE BELEDİYELERİNE İLİŞKİN GENEL SORULAR

1) Belediyeniz nasıl kuruldu? Size uygun olan seçeneği lütfen işaretleyiniz.

- Tek bir köyün büyümesiyle
- Birden çok köyün birleşmesiyle
- Mevcut bir belediyeden ayrılarak
- Köy ve belediye kısımlarının birleşmesiyle
- Diğer... (Lütfen belirtiniz)
- Fikrim yok

2) Belediyenizin yerleşik alanının coğrafi özellikleri nasıldır?

- Dik/sarp yamaç
- Dağlık
- Yayla (yüksek düzlük)
- Nehir kenarı
- Deniz kenarı
- Merkeze yakın
- Çevre ve büyük yerleşimlerle ulaşımı güçtür
- Diğer (lütfen belirtiniz)...

3) Belediyenizde turistik mekânlar var mıdır?

- Evet
- Hayır

Cevabınız “Evet” ise bu mekânlar turizme açık mıdır?

- Evet
- Hayır
- Fikrim yok

4) Belediyenizin nüfus seyri düşünüldüğünde aşağıdaki ifadelerden size uygun olanı işaretleyiniz.

- Beldemiz, nüfusu hızlı artan bir belediyedir.
- Beldemiz, dışarıdan çok göç almaktadır.
- Beldemiz göç vermektedir ve nüfus kaybetmektedir.
- Beldemizde yaşlı nüfus (70 ve üzeri) fazladır.
- Beldemizde genç nüfus (25 ve altı) fazladır.

5) Belediyenizde halkın ekonomik durumu, geçim imkânları ve refah seviyesi nasıldır?

- Orta derecede iyi
- İyi
- Çok iyi
- Kötü

6) Belediyenizde halkın geçim imkânları nasıldır?

- Orta derecede iyi
- İyi
- Çok iyi
- Kötü

7) Belediyenizde halkın refah seviyesi nasıldır?

- Orta derecede iyi
- İyi
- Çok iyi
- Kötü

8) Belediyenizde ev sahipliği oranı ne düzeydedir?

- %10–30
- %40–60
- %70–90
- %100
- Diğer (Belirtiniz.....)
- Fikrim yok

9) Belediyenizdeki personelin eğitim durumu dikkate alındığında aşağıdaki ifadelerden uygun olanı lütfen işaretleyiniz.

- Üniversite mezunu çok az (1-2 tane)
- Üniversite mezunu çok (%50 ve üstü)
- Üniversite mezunu hiç yok
- Genellikle ilkokul/ilköğretim mezunu
- Diğer(Lütfen belirtiniz.)

10) Belediyenizde personele ihtiyaç var mıdır?

- Evet
- Hayır
- Fikrim yok

11) Sizce beldeniz düzenli bir belde midir?

- Evet
- Hayır
- Kısmen

12) Düzenli bir belde için sizce aşağıdaki çözümlerden hangisi önemlidir? En fazla 2 tanesini işaretleyiniz.

- Siyasi amaçlı gecekondular ve kaçak yapılaşmaya izin verilmemeli
- Konut, ulaşım, alt yapı gibi sorunlar önceden planlanmalı
- Sanayi kuruluşları kentin dışına taşınmalı

- Yerel yönetimlere ayrılan kaynak arttırılmalı
- Nüfusun bir bölgede yığılması engellenmeli
- Sosyal donatı alanlarına daha fazla önem verilmeli
- Sosyal hizmet sunumu daha etkin hale getirilmeli
- Sağlık, eğitim gibi hizmetler daha etkin sunulmalı
- Kentsel rantın eşitlikçi paylaşımı sağlanmalı
- Diğer....

13) Belediyenize ait herhangi bir hizmetin görülmesinde civar belediyelerden herhangi bir yardım alıyor veya işbirliği içine giriyor musunuz?

- Evet
- Hayır
- İhtiyaç var ama istenen düzeyde sağlanamıyor

Cevabınız “Hayır” ise lütfen açıklayınız.....

14) Belde belediyesi kavramını nasıl tanımlarsınız?

Belde Belediyesi:

BELDE BELEDİYELERİNİN YÖNETİMİNE İLİŞKİN SORULAR

1) Sizce belediyeniz iyi yönetilen bir belediye midir?

- Evet
- Hayır
- Kısmen
- Fikrim yok....

2) Belediye Meclis Toplantılarında mahalle muhtarları ve STK temsilcilerinden katılan var mı?

- Evet
- Hayır
- Bazen
- Fikrim yok

3) Belediye Meclis Toplantılarında STK temsilcilerinden katılan var mı?

- Evet
- Hayır
- Bazen
- Fikrim yok

4) Sizce belediyeinizde nasıl bir yönetim anlayışı hâkimdir?

- Demokratik
 Başkan merkezli
 Meclis kararlarının etkin olduğu
 Otoriter
 Diğer (Lütfen açıklayınız.)
 Fikrim yok

5) Size göre belediyeinizin yönetiminde aşağıdaki en önemli gördüğünüz 2 sorunu işaretleyiniz.

- Mevzuat
 Bürokrasi
 Vesayet denetimi
 Açıklık ve şeffaflık
 Siyasi ayrımcılık
 Yerel parti teşkilatlarının baskısı
 Diğer (Lütfen açıklayınız.)

6) Belediyeinizin yasada tanımlandığı biçimiyle idari ve mali özerkliğe sahip bir belediye olduğunu düşünüyor musunuz?

- Evet
 Hayır
 Kısmen
 Fikrim yok

7) Size göre kent/belediye yönetim hizmetlerinin daha iyi yapılması için aşağıda verilen çözümlerin önem düzeylerini lütfen belirleyiniz.

Önemsiz.....1
Orta düzeyde önemli 2
Önemli 3
Çok önemli 4

	1	2	3	4
a) Mevzuatın basitleştirilmesi	☐	☐	☐	☐
b) Alanında hizmet öncesi eğitim almış personel çalıştırmak	☐	☐	☐	☐
c) Personele hizmet içi eğitim verilmesi	☐	☐	☐	☐
d) Belediye seçilmişlerine hizmet içi eğitim verilmesi	☐	☐	☐	☐
e) Yerel halkın belediye ve hizmetleri konusunda eğitilmesi	☐	☐	☐	☐
f) Siyasi partiler ve üyelerinin baskılarının azaltılması	☐	☐	☐	☐
g) Vesayet denetiminin oldukça sınırlandırılması	☐	☐	☐	☐
h) Merkezin daha fazla mali kaynak aktarması	☐	☐	☐	☐
i) Yerel vergilerin konulması, vergilere belediye payı eklenmesi	☐	☐	☐	☐
j) Yılın bir dönemi belediyede oturandan ek vergi alınması	☐	☐	☐	☐
k) İlçe özel yönetimi (İÇY) kurulması	☐	☐	☐	☐

- l) İÖY'nin küçük belediyelerin bazı hizmetlerini üstlenmesi () () () ()
 m) Belediyelere ve köylere hizmet götürme birliği kurulması () () () ()
 n) Küçük belediyelerin ve civar köylerin birleştirilmesi () () () ()
 o) Diğer (lütfen belirtiniz)

8) Sizce belde belediyeler için ayrı bir yasal düzenleme gerekli midir?

- () Evet
 () Hayır
 () Fikrim yok

9) Belediyeler için gerekli kaynak merkezi yönetim tarafından zamanında aktarılmakta mıdır?

- () Evet
 () Hayır
 () Kısmen
 () Fikrim yok

10) Belediye yönetiminde sizi en çok sıkıntıya sokan konular nelerdir. Lütfen 2 tane işaretleyiniz.

- () Mali kaynakların yetersizliği
 () Mali kaynakların dağıtımındaki adaletsizlik
 () Mali mevzuatın eski ve karmaşık oluşu
 () Yerel halktan bazılarının topluluğun genel çıkarları aksine istek ve baskıları
 () Yerel halkın ilke olarak karşı çıktığı konularda kendisine ayrıcalık istemesi
 () Yerel halkın belediye yönetimine aşırı ilgisizliği
 () Yerel halkın başka belediyelerle işbirliğine ve belediye birliklerine karşı çıkması
 () Yerel halka hizmetleri anlatmadaki güçlük

11) Sizce belde belediyeleri anakent belediyesi ile birleşmeli midir?

- () Evet
 () Hayır

Cevabınız “Evet” ise “Belediyelerin Birleştirilmesi” sorunların giderilmesi noktasında bir çözüm yolu olabilir mi?

- () Evet
 () Hayır
 () Fikrim yok

BELDE BELEDİYESİNİN SORUNLARINA İLİŞKİN SORULAR**Belediyenizde var olanları lütfen işaretleyiniz.**

	Var	Yok	Yapılması/ Alınması düşünüyor
Kalıcı bir hizmet binası	☐	☐	☐
Kıralık bir hizmet binası	☐	☐	☐
Bir itfaiye teşkilatı	☐	☐	☐
Bir kanalizasyon sistemi	☐	☐	☐
Faal bir hizmet binası	☐	☐	☐
Sebze meyva hali	☐	☐	☐
Kendine ait bir otogarı	☐	☐	☐
Düğün salonu	☐	☐	☐
Doğal afetlerle ilgili bir birim/teşkilatlanma	☐	☐	☐
Mezbaha ve hayvan kesim yerleri	☐	☐	☐
Sınırlar dâhilinde Fakülte/YO veya MYO gibi üniversite birimi	☐	☐	☐
İmar Planı	☐	☐	☐
Belediyenize ait Web Sitesi	☐	☐	☐
E-Belediye uygulaması	☐	☐	☐
Kentsel Katı Atıkların değerlendirmesini yapan bir tesis	☐	☐	☐
Belediyenin sahip olduğu veya ortak olduğu belediye şirketi	☐	☐	☐
İşyerlerini ve pazaryerlerini denetleyen bir birim	☐	☐	☐
Belediyenizde Sosyolog	☐	☐	☐
Belediyenizde Halkla İlişkiler Uzmanı	☐	☐	☐
Belediyenizde Mimar	☐	☐	☐
Belediyenizde Kent Plancısı	☐	☐	☐

Aşağıdaki ifadeleri dikkate alarak belediyenizi değerlendiriniz.

	Evet	Hayır	Kısmen
Çalışanlarınızın maaşlarını düzenli olarak ödemekte zorluk çekmektedirsiniz.	☐	☐	☐
SSK ve/veya Emekli Sandığına önemli miktarda borcunuz var.	☐	☐	☐
Belediyenin borcu büyüklüğüne, nüfusuna ve gelirlerine oranla çok fazladır	☐	☐	☐
Yerel vergileri toplamakta halkın ödeme güclüğü sebebiyle zorluk çekmektedirsiniz.	☐	☐	☐
Halk yerel vergilerin ödenmesinden kaçınmaktadır.	☐	☐	☐
Yerel vergileri sistem ve organizasyon yetersizliği nedeniyle toplamakta zorlanıyorsunuz.	☐	☐	☐
Geçici işçi sayınız sürekli olarak artmaktadır.	☐	☐	☐
Yap-işlet-devret yoluyla yaptırdığınız/yapılmakta olan hizmetleriniz – işleriniz vardır.	☐	☐	☐
Özelleştirme yoluyla yürüttüğünüz hizmetler bulunmaktadır.	☐	☐	☐
Başka belediyelerden hizmet satın almaktasınız.	☐	☐	☐
Başka belediyelere ücreti karşılığında kimi hizmetler sunmaktasınız.	☐	☐	☐

Belediye hizmetlerinize ilişkin ifadeleri lütfen değerlendiriniz.

	Yeterli	Yetersiz	Kısmen Yeterli
Belediyenizin içme suyu kalitesi.	☐	☐	☐
Belediyenizde içme suyu miktarı ve dağıtımı	☐	☐	☐
İçme suyu kaynakları açısından beldedeki su şebekesi	☐	☐	☐
Belediyenizin kent içi yollarının bakımlı ve asfaltlı oluşu	☐	☐	☐
İstihdam	☐	☐	☐
Belediyenizin teknik araç parkı	☐	☐	☐
Teknik donanım	☐	☐	☐
Belediyenizin kanalizasyon ve alt yapı sistemi	☐	☐	☐
Belediyenizdeki bakımlı park alanları ve ailelerin oturabileceği parklar.	☐	☐	☐
Çocuk parkları	☐	☐	☐
Yeşil alan ve dinlenme parkları	☐	☐	☐
Şehir planı ve inşaatların denetimi	☐	☐	☐
Mezarlık ve defin işlemleri	☐	☐	☐
Düğün salonu	☐	☐	☐
Elektrik hizmetleri	☐	☐	☐
Sokakların temizliği ve bakımı	☐	☐	☐
Çöp hizmetleri	☐	☐	☐

Aşağıdaki belediye hizmetleri dikkate alındığında belediyenizde bu hizmetler ne derece yapılmaktadır?

	Yapılmakta	Kısmen yapılmakta	Yapılmamakta
(a) Kentsel katı atıkların (çöplerin) toplanması	☐	☐	☐
(b) Çöplerin <u>zamanında</u> toplanması	☐	☐	☐
(c) Sokakların temizliği ve bakımı	☐	☐	☐
(d) Mezarlıklar ve defin hizmetleri	☐	☐	☐
(e) Kent içi ve yakın yerleşimlerle ulaşım	☐	☐	☐
(f) Şehirlerarası ulaşım (uzun mesafe)	☐	☐	☐
(g) Pazaryerleri ve seyyar satıcıların denetlenmesi	☐	☐	☐
(h) İşyerlerinin denetimi ve halk sağlığı	☐	☐	☐
(i) Şehir planı ve inşaatların denetimi	☐	☐	☐
Diğer...(Lütfen Belirtiniz)...	☐	☐	☐

Bölgesel Kalkınma Ajansı'na proje sunmanız gerekirse beldenizin kalkınmasına ilişkin hangi iki alanda projeler sunarsınız?

- (1)
- (2)

Bu konuda eklemek veya katkıda bulunmak istediğiniz herhangi bir şey var mıdır? Lütfen yazınız.

Bu çalışma kapsamında her türlü düşünce, görüş ve eleştirilerinizi içeren belgeleri forma ilıştirebilirsiniz.

Dosya adı: TÜM DOSYALAR
Dizin: G:\sunumdan sonraki Yeni Klasör 2
ablon: C:\Documents and Settings\Xp\Application
Data\Microsoft\Templates\Normal.dot
Balık:
Konu:
Yazar: Xp
Anahtar Sözcük:
Açıklamalar:
Oluşturma Tarihi: 06.09.2011 15:15:00
Düzeltme Sayısı: 45
Son Kayıt: 06.09.2011 16:53:00
Son Kaydeden: Xp
Düzenleme Sresi: 88 Dakika
Son Yazdırma Tarihi: 06.09.2011 16:54:00
En Son Tüm Yazdırmada
Sayfa Sayısı: 121
Sözcük Sayısı: 36.592(yaklaşık)
Karakter Sayısı: 208.577(yaklaşık)